

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta životního prostředí

Katedra biotechnických úprav krajiny

**MONITORING NÁVŠTĚVNOSTI NÁRODNÍHO
PARKU PODYJÍ**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Ing. Kamila Svobodová, Ph.D.

Diplomant:

Bc. Romana Začalová

PRAHA 2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra biotechnických úprav krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Romana Začalová

Regionální environmentální správa

Název práce

Monitoring návštěvnosti Národního parku Podyjí

Název anglicky

Monitoring of visitors in the Podyjí National Park

Cíle práce

Cílem diplomové práce bude pomocí metody dotazníkového šetření zjistit sociodemografické charakteristiky návštěvníků Národního parku Podyjí a důvody jejich návštěvy. Zejména jaká je motivace jejich návštěvy a jaké jsou preference při výběru trasování jejich cesty Národním parkem.

Metodika

V diplomové práci bude postupováno podle metody kvantitativního sociologického výzkumu. Výzkum bude probíhat formou dotazníkového šetření ve třech etapách: přípravná fáze, terénní fáze, zpracování dat a jejich interpretace.

Přípravná fáze bude zahrnovat sestavení dotazníku, stanovení počtu respondentů, ujasnění míst, kde dotazníkové šetření bude probíhat. V terénní fázi se přistoupí k dotazování přibližně 300 respondentů, kteří budou požádáni k zodpovězení otázek formou dotazníku. Zpracování získaných dat z dotazníkového šetření bude provedeno pomocí vhodných statistických metod.

Doporučený rozsah práce

40 normostran bez příloh

Klíčová slova

Turismus, chráněná území, návštěvník, dotazníkové šetření, zpracování dat

Doporučené zdroje informací

- ČIHAŘ M. et STAŇKOVÁ, J., 2001: Ukazatele udržitelného turismu v NP Podyjí a hodnocení jeho managementu veřejností. Thayensia
- DISMAN, M., 2002: Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele. Praha: Karolinum.
- EAGLES, P., McCOOL, S., HAYNES, C. D. A., 2002: Sustainable Tourism in Protected Areas: Guide lines for Planning and Management. IUCN Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- FRIENDL K. et al., 1991: Chráněná území v České republice, nakladatelství Informatorium, Praha.
- HENDL, Jan., 2005: Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál.
- JOB H., 2008: Estimating the regional economic impact to tourism to national parks: Two case studies from Germany. – Gaia.
- KACETL, J., 2011: Národní park Podyjí: základní fakta o nejmenším národním parku České republiky. Znojmo: Správa Národního parku Podyjí.
- LEPŠ, J., 1996: Biostatistika. Biologická fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice.
- PAPŘOKOVÁ, A., 2012: Techniky sociologického výzkumu: studijní opora. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava.
- REICHEL, J., 2009: Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Kamila Svobodová, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 1. 4. 2015

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

V Praze dne 20. 04. 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci "*Monitoring návštěvnosti Národního parku Podyjí*" vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce Ing. Kamily Svobodové Ph.D. a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze:.....

Podpis autora:.....

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Kamile Svobodové Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a veškerý čas, který mi věnovala při zpracování práce. Dále panu Martinovi Kouřilovi ze Správy Národního parku Podyjí za poskytnutá tematická data a také svým rodičům při podporování ve studiu.

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce bylo pomocí dotazníkového šetření zjistit sociodemografické charakteristiky návštěvníků Národního parku Podyjí a důvody jejich návštěvy. Zejména jaká je motivace jejich návštěvy a jaké jsou preference při výběru trasování jejich cesty Národním parkem.

V diplomové práci je postupováno podle metody kvantitativního sociologického výzkumu. Výzkum probíhal formou dotazníkového šetření ve třech etapách: přípravná fáze, terénní fáze, zpracování dat a jejich interpretace.

Přípravná fáze zahrnovala sestavení dotazníku, stanovení počtu respondentů, ujasnění míst, kde dotazníkové šetření bude probíhat. V terénní fázi se přistoupilo k dotazování 300 respondentů, kteří byli požádáni k zodpovězení otázek formou dotazníku. Zpracování získaných dat z dotazníkového šetření bylo provedeno pomocí testu homogenity multinomických rozdělení a Pearsonova chí — kvadrát testu s Yatesovou korekcí.

Z výsledků chí — kvadrát testu s Yatesovou korekcí vyplývá, že charakteristiky turistických tras mají vliv na návštěvnost parku, také že vzdálenost bydliště návštěvníků má vliv na frekvenci návštěv, a také že vzdálenost bydliště má vliv na délku pobytu v parku. Dále bylo zjištěno, že velikost skupiny návštěvníků má vliv na způsob přepravy, a že pohlaví návštěvníků má vliv na hodnocení tras parku.

Výsledky dotazníkového šetření budou sloužit jako vstupní data pro výzkum Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze zaměřený na indikátory turismu v chráněných územích. Výsledky budou také poskytnuty Správě Národního parku Podyjí.

Klíčová slova: Turismus, chráněná území, návštěvník, dotazníkové šetření, zpracování dat

ABSTRACT

The aim of this diploma thesis is to find out via a questionnaire survey sociodemographic characteristics of the visitors of Podyjí National Park and reasons for their visit. The main aim is to find out why do the visitors come to the National Park and what are their preferences in choosing their way through the National Park. The diploma thesis is followed by the method of quantitative sociological research.

The research was carried out in a form of a questionnaire survey in three phases: preparatory phase, fieldwork and data processing and their interpretation. The preparatory phase included the compilation of the questionnaire, setting the number of respondents and choosing the areas for carrying out the survey. In the field phase, it was decided to poll 300 respondents, who were asked to answer questions from the questionnaire. Processing of the data obtained from the survey was carried out by using a test of homogeneity of multinomial distribution and the Pearson chi-square test with Yates correction.

The results of the chi-square test with Yates correction imply that the characteristics of the tourist routes affect the number of visitors in the national park, also that the distance of visitors' residence influences the frequency of their visits and that the the distance of visitors' residence has an effect on the length of their stay in the park. Furthermore, it was found out that the size of the group of visitors affects the mode of transportation and that the gender of the visitors affects their rating of the park routes.

The results of the questionnaire survey will serve as input data for the research of the Faculty of Environmental Sciences, Czech University of Life Sciences in Prague, which is aimed at the indicators of tourism in protected areas. The results will be also provided to the managers of Podyjí National Park.

Keywords: Tourism, protected areas, visitor, survey research, data processing

OBSAH PRÁCE

1 ÚVOD	10
2 CÍL PRÁCE	11
3 LITERÁRNÍ REŠERŠE	12
3.1 Turismus	12
3.1.1 Turismus a životní prostředí	13
3.1.2 Turismus v chráněných oblastech.....	15
3.1.3 Účastníci turismu	17
3.2 Sociologický výzkum	20
3.2.1 Pojmy v oblasti sociologického výzkumu	21
3.2.2 Metody sociologického výzkumu.....	25
3.3 Sociologické výzkumy zaměřené na turismus v chráněných územích	29
3.3.1 Názory návštěvníků NP Krkonoše v roce 2000	29
3.3.2 Monitoring rekreační exploatace centrální části NP Šumava.....	30
4 CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ	31
4.1 Národní park Podyjí	31
4.1.1 Základní údaje	32
4.1.2 Geologické poměry.....	32
4.1.3 Geomorfologické poměry	33
4.1.4 Hydrologické poměry	34
4.1.5 Klima	35
4.1.6 Fauna a flora	36
5 METODIKA	37
5.1 Postup práce	37
5.1.1 Dotazník	46
6 SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	47
6.1 Monitoring veřejného mínění v NP Podyjí v roce 2000.....	47
6.2 Monitoring návštěvnosti NP Podyjí v roce 2006	48
7 VÝSLEDKY	51
7.1 Struktura vzorku respondentů.....	52
7.1.1 Pohlaví respondentů	52
7.1.2 Věková struktura respondentů	52
7.1.3 Vzdělanost respondentů.....	53

7.1.5 Pracovní / studijní zaměření návštěvníků	54
7.1.6 Průměrný měsíční příjem respondentů	55
7.2 Testování statistických hypotéz	56
7.2.1 Důvody motivace návštěvníků	56
7.2.2 Závislost charakteristik turistických tras na jejich návštěvnost.....	58
7.2.3 Závislost výběru trasy v NP na věku	60
7.2.4 Závislost upřednostňování tras na pohlaví	62
7.2.5 Závislost pohlaví na způsobu orientace v NP.....	64
7.2.6 Závislost věku návštěvníků na preferenci parametrů turistických tras.....	65
7.2.7 Závislost posuzování problematických skupin na pohlaví	69
7.2.8 Závislost vzdělání na důvody návštěvnosti parku	70
7.2.9 Závislost zaměstnání žen na frekvenci návštěv parku.....	72
7.2.10 Závislost bydliště na frekvenci návštěv parku.....	73
7.2.11 Závislost vzdálenosti bydliště na délku pobytu.....	75
7.2.12 Závislost příjmu na frekvenci návštěv	76
7.2.13 Závislost velikosti skupiny na způsoby přepravy.....	78
7.2.14 Závislost pohlaví na provozování geocachingu	79
7.2.15 Závislost pohlaví na hodnocení tras	80
8 DISKUSE.....	83
9 ZÁVĚR.....	89
10 PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	90
11 PŘÍLOHY	98

1 ÚVOD

Mezi hlavní nástroje péče o přírodu patří zřizování chráněných území. Česká republika má několik kategorií chráněných území, z nichž každá má různě vysoký stupeň ochrany. V zákoně o ochraně přírody a krajiny jsou tato území označována jako zvláště chráněná území (ZCHÚ). V současnosti je na našem území kolem 2 220 lokalit tohoto typu. Z plochy státního území jde téměř o 16 %. Mezi nejcennější zvláště chráněná území v České republice patří 4 národní parky (NP), a to NP Krkonoše, NP Šumava, NP České Švýcarsko a NP Podyjí.

Civilizace, kterou jsme vytvořili, nám přináší prosperitu, ale také v globálním měřítku nenávratně ničí přírodní hodnoty. Ochrana přírodních hodnot se stala jednou ze stěžejních otázek další existence lidstva na naší planetě. Důležitá je územní ochrana hodnotných zachovalých a jedinečných celků krajiny. Národní parky chrání nepřehledné množství organismů rostlin a živočichů, kteří jsou součástí složitých ekosystémů.

Národní park Podyjí byl vyhlášen v roce 1991. Nachází se na jihovýchodním okraji Českomoravské vysočiny mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí. Důvodem vyhlášení parku je unikátní kaňonovitě údolí řeky Dyje dlouhé 42 km, dále také díky jedinečnému rozsáhlému lesnímu komplexu, existenci cenných nelesních ploch a bohatostí rostlin a živočichů.

Velkoplošná chráněná území nabízejí otevřené, zelené plochy v našem stále se rozvíjejícím světě, umožňují nám odstup od hektického života. Cestovní ruch a rekreace ve volné přírodě zároveň nabízí zdravý a uspokojující aktivní odpočinek, pomáhá udržovat rodinné vazby, dopřává turistům radost a uznání z našeho životního prostředí a přírodního bohatství (Maning et al., 2014).

V současnosti chráněná území zastávají zásadní roli v cestovním ruchu a to zejména díky stále narůstající návštěvnosti turistů (Buckley, 2003).

S narůstající návštěvností, je potřeba zajistit kvalitní management ochrany chráněných území, který zajistí rovnováhu mezi řízenou péčí a turistickou exploatací. Cílem chráněných území je umožnit maximální využití ekonomického potenciálu. Monitoring cestovního ruchu může být pro plánování a řízení klíčovým (Patzelt, 2010; Higginbottom et al., 2010; Hennig et Kunzl, 2011).

Eagles et al. (2002) považuje kvalitní monitoring návštěvnosti jako jeden z nezastupitelných informačních zdrojů každého takového managementu.

2 CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce je pomocí dotazníkového šetření zjistit sociodemografické charakteristiky návštěvníků NP Podyjí a důvody jejich návštěvy. Zejména jaká je motivace jejich návštěvy a jaké jsou preference při výběru trasování jejich cesty Národním parkem.

V diplomové práci je postupováno podle metody kvantitativního sociologického výzkumu formou dotazníkového šetření. Cílem tohoto šetření je získat 300 dotazníků od náhodně vybraných turistů na trasách Národního parku.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Turismus

Podle Závodné (2012) slovo turismus vzniklo ze slova „*tour*“, které v latině představuje slovo „*tornare*“ a v řečtině „*tornos*.“ Všechna tato slova znamenají kruhový pohyb okolo centrální osy nebo bodu. V moderní angličtině se tento význam slova změnil v „*otočení jednoho*.“ Příponu „*ism*“ můžeme definovat jako nějaký proces nebo akce, ale také jako typické chování či kvalitu.

Palatková et Zichová (2011) označují turismus jako složitý socioekonomický jev, který se prolíná v celé řadě ekonomických i mimoekonomických (ekologických, geografických, psychologických a sociálních) oblastí společnosti. Za osobu vykonávající turistiku je považována osoba, která cestuje do míst mimo její běžné prostředí na přechodnou dobu. Tato doba, je však kratší, než je stanovena celková doba pro splnění hlavního účelu cesty, kterým v navštíveném místě není vykonávání výdělečné činnosti.

Ve své knize se Palatková et Zichová (2011) zmiňují o významu slova „turismus“ a uvádějí, že v české odborné literatuře je rovnocenným označením „cestovní ruch.“ Podle nich, lze tedy oba výrazy považovat za synonyma. Většina autorů slovníků a definic cestovního ruchu se k tomuto názoru klaní také. Rux (2003) se přiklání k názoru, že: „*Je možno jít dále a i v češtině opustit pojem cestovní ruch a nahradit ho pojmem turismus. Budeme mít slovo, které téměř shodně používají všechny světové jazyky.*“

V moderní společnosti se stal cestovní ruch jeho nedílnou součástí. Lidé na celém světě se každoročně vydávají ze svých trvalých bydlišť, které opouštějí kvůli rekreaci, poznání nových míst, styku s lidmi a z mnoha dalších důvodů. Účastník cestovního ruchu chce svůj volný čas prožít co možno nejpestřeji a nejzajímavěji, avšak tomu musí odpovídat i nabídka cestovního ruchu (Lunová, 2013). Účast osob na cestovním ruchu se stává nezaměnitelnou součástí spotřeby a představuje jedno z měřítek životní úrovně.

Podle Ryglové (2009) je nutno chápat cestovní ruch ve dvou rovinách, z nichž první je oblastí spotřeby a druhá oblast zahrnuje podnikatelské příležitosti v různých oborech lidských činností. V oblasti spotřeby je brán jako způsob uspokojování potřeb a v oblasti podnikatelských příležitostí, je brán jako součást ekonomiky společnosti a hraje zde významnou roli.

Z důvodu možnosti sledovat statistická data cestovního ruchu jak v národním, tak i mezinárodním měřítku bylo nutné se shodnout na mezinárodní definici cestovního ruchu. V kanadské Ottavě roku 1991 byl definován na Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu (WTO — World Tourism Organization) cestovní ruch jako: „*Činnost osoby, cestující na přechodnou dobu z místa na místo mimo její běžné životní prostředí (mimo místo bydliště), a to na dobu kratší než je stanovena (u mezinárodního cestovního ruchu tato doba činí 1 rok, u domácího cestovního ruchu 6 měsíců), přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném městě.*“ (Palatková, 2007).

V definicích o cestovním ruchu bývá často opomíjena oblast služebních cest, kde hlavním smyslem cestování je práce, nikoliv zábava. Problém spočívá, že není snadné určit přesné hranice pro definování cestovního ruchu a určit, jak daleko musí člověk cestovat či kolik dní musí strávit mimo domov, abychom jej mohli považovat za turistu. Na základě těchto otázek vznikla myšlenka, že by bylo vhodné nepovažovat cestovní ruch za samostatné odvětví, ale za činnost, která je výsledkem služeb jiných odvětví jako je např. doprava, stravování, ubytování (Horner et Swarbrooke, 2003).

Podle Páskové et Zelenky (2002) se místo, které účastníci turismu navštěvují, nazývá destinace. V užším slova smyslu se jedná o cílovou oblast v daném regionu, která je významná nabídkou atraktivit a služeb turismu. V širším slova smyslu je destinací země, region a lidská sídla, kde je vysoká koncentrace návštěvníků. V rámci různých kultur se území rozděluje do turistických, historických či administrativních destinací, které propagují společný turistický produkt regionu.

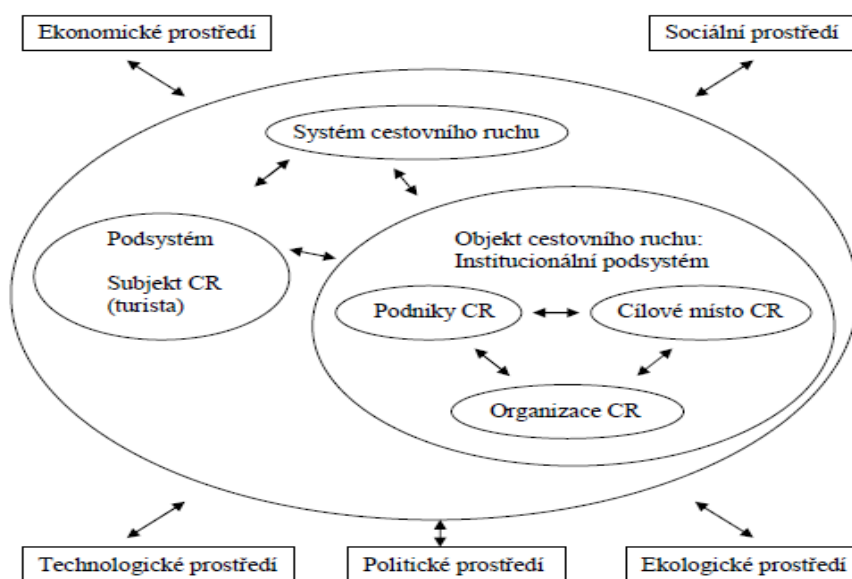
Podle Hladké (1997) je Česká republika zemí s vhodnými přírodními i kulturně-historickými předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu.

3.1.1 Turismus a životní prostředí

Životním prostředím je podle zákona 17/1992 Sb. o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Mezi složky životního prostředí řadíme vodu, ovzduší, půdu, horniny, ekosystémy, organismy a energie.

Turismus (cestovní ruch) je dynamické a stále se vyvíjející odvětví, které zasahuje do řady lidských činností, a proto je nutné ho vnímat jako průřezovou disciplínu. Nemůžeme jej posuzovat odděleně od prostředí, ve kterém se uskutečňuje. Na obrázku č. 1 je znázorněna provázanost cestovního ruchu s dalšími částmi prostředí.

Obr. č.1: Provázanost cestovního ruchu (zdroj: Němčanský, 1996)

Cestovní ruch a životní prostředí spolu úzce souvisí a více než jiná hospodářská odvětví, závisí na jeho přirozené tvorbě. Z tohoto důvodu se musí věnovat značná pozornost nadměrnému využívání přírodních zdrojů, produkci odpadů a znečištění, které významným způsobem snižují kvalitu turistických destinací.

Cestovní ruch působí na životní prostředí pozitivně, ale i negativně. Mezi základní právní normu upravující problematiku životního prostředí řeší v obecné rovině zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Myšlenka tohoto zákona vychází ze skutečnosti, že člověk spolu s ostatními organismy tvoří neoddělitelnou součást přírody a nelze přirozenou závislost člověka a ostatních organismů opomíjet, při respektování práva člověka přetvářet přírodu v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje. Současně se člověk nemůže zbavit zodpovědnosti za zachování příznivého životního prostředí budoucím generacím a práva na příznivé prostředí jakožto jednoho ze základních lidských práv (Janků et al., 2010).

Turismus v návaznosti na životní prostředí lze rozdělit jako tvrdý a měkký turismus. Tvrdý turismus je charakteristický pohodlností a pasivitou cestujících, kteří neberou ohled na sociální, kulturní a environmentální dopady. Je s ním spojena přeprava rychlými dopravními prostředky do nejvzdálenějších míst za účelem rekreace. Jeho masová podoba výrazným způsobem narušuje přirozenou rovnováhu prostředí. Měkký turismus minimalizuje vlivy nežádoucích aktivit, které jsou spojeny s cestovním ruchem na místní komunitu a životní prostředí (Zelenka et Pásková, 2002).

3.1.2 Turismus v chráněných oblastech

Dle zákona č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů rozumíme pod pojmem chráněná území: „*Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě i dochovanými památkami historického osídlení.*“

Podle § 14, odst. 2, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), se uvádí, že mezi zvláště chráněné území patří:

a) **Národní parky (NP)** — jsou § 15, odst. 1, zákona definovány jako: „*Rozsáhlá území, jedinečná v národním i mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozeně nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam.*“ Parky jsou přístupné turistům, ale pouze ve vymezených lokalitách a na vyznačených cestách. Sestupovat z tras a pohybovat se volně v krajině je přísně zakázáno. V současnosti existují na území České republiky 4 národní parky — České Švýcarsko, Krkonoše, Podyjí a Šumava.

b) **Chráněné krajinné oblasti (CHKO)** — jsou § 25, odst. 1, zákona definované jako: „*Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.*“ Rekreační a turistické využití je možné, pokud nejsou poškozovány přírodní hodnoty. V současné době je na území České republiky 25 chráněných krajinných oblastí.

c) **Národní přírodní rezervace (NPR)** — definice je obdobná, její přesně znění dle § 28, odst. 1, zákona je: „*Menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku.*“ V těchto lokalitách se nesmí těžit dřevo, hospodařit intenzivním způsobem, vstupovat mimo označené trasy, provádět horolezectví a létat na motorových a závěsných kluzácích.

d) **Přírodní rezervace (PR)** — dle § 33, odst. 1, zákona jsou: „*Menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.*“

e) **Národní přírodní památka (NPP)** — je dle § 35, odst. 1, zákona definována jako: „*Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště*

nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.“

f) **Přírodní památka (PP)** — je dle § 36, odst. 1, zákona definována jako: *„Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.“*

Cestovní ruch v chráněných oblastech se stává čím dál větším lákadlem pro turisty, a to nejen aby ocenili a pochopili hodnoty, které přispěly k vyhlášení ochrany dané lokality, ale i díky pestrosti nehmataelných přínosů, které v sobě chráněné oblasti skrývají (Papageorgiu, 2001).

Pod statutem chráněného území si představíme zdravou přírodu, jejíž krajina je nezasazena průmyslem a člověkem oproti jiným územím, pozměněna prakticky minimálně. Mezi velkoplošně chráněná území řadíme chráněné krajinné oblasti či národní parky, které pro turisty představují jeden z nejvíce atraktivních produktů přírody se stále se zvyšující poptávkou (Pásková et Zelenka, 2010).

Destinace nacházející se v chráněných územích, získávají návštěvníky mj. i z důvodu statutu ochrany dané lokality, jelikož se předpokládá, že čím vyšší ochrana daného území, tím má destinace markantnější potenciál turismu (Pásková, 2009).

Rekreaci je možné provádět i ve městech, které jsou bohaté na kulturní zážitky nebo mají zajímavou historii. Příroda ale má své kouzlo a pobyt v ní je zdraví prospěšný, a to nejen díky čerstvému vzduchu. Rekreace v přírodě sebou nese různá úskalí, jelikož je potřeba, aby turisté dodržovali jisté zásady chování, tzn. omezení, které jsou některým lidem z měst či vesnic cizí. Ve velkoplošně chráněných územích jde především o zachování přírodních zdrojů a nenarušení zdravě fungujících ekosystémů (Friedl, 1991).

S tím souvisí i únosné zatížení území, které je definováno v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů: *„Únosné zatížení území je takové zatížení území lidskou činností, při kterém nedochází k poškozování životního prostředí, zejména jeho složek, funkcí ekosystémů nebo ekologické stability.“* Tato definice přesně vystihuje, jak by měl fungovat cestovní ruch v přírodě.

3.1.3 Účastníci turismu

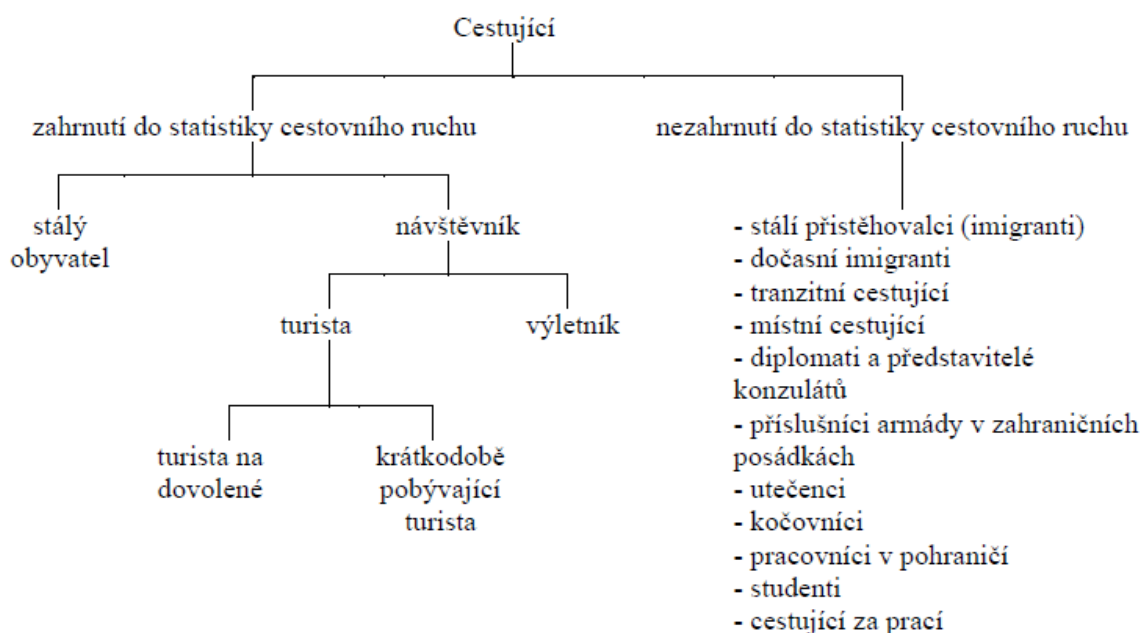
Podle WTO (2015), (Světové organizace cestovního ruchu) můžeme rozlišit dva druhy účastníků cestovního ruchu, a to turisty a výletníky.

- a) **Turisté** — jsou návštěvníci dočasní, kteří se v zemi, kterou navštívili, zdrží alespoň 24 hodin a motivem jejich cestování je buď využití volného času jako je dovolená, sport či zábava nebo vyřizování různých záležitostí.
- b) **Výletníci** — jsou také dočasní návštěvníci, kteří se ale v navštívené zemi zdrží pouze jeden den, aniž by v této zemi přenocovali.

Pourová (2002) rozlišuje oproti WTO ještě dva typy, a to stálé obyvatele a návštěvníky.

- a) **Stálí obyvatele** — jsou osoby v domácím cestovním ruchu ve vztahu k určitému místu, které na tomto místě žijí alespoň 6 po sobě jdoucích měsíců před příjezdem do jiného místa na dobu kratší šesti měsíců.
- b) **Návštěvníci** — jsou osoby v domácím cestovním ruchu, které mají trvalé bydliště v dané zemi, a které cestují na jiné místo v zemi mimo své bydliště na dobu kratší šesti měsíců, přičemž hlavní účel cesty není v navštíveném městě vykonávání výdělečné činnosti.

Obr. č. 2: Struktura cestujících podle závěrů mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu (zdroj: Hesková et al., 2011).

Škodová et Parmová (2007) uvádějí, že mezi formy cestovního ruchu podle sezónnosti řadíme celoroční a sezónní cestovní ruch, podle délky pobytu na jednodenní (uskutečňuje se během 24 hodin bez přenocování), krátkodobý (zahrnuje jedno až tři přenocování) a dlouhodobý (znamená čtyři a více přenocování), podle způsobu cestování na individuální (kdy se účastník pohybuje jen se svými nejbližšími, často s rodinnými příslušníky; služby využívá individuálně a program si stanovuje samostatně) a skupinový (kdy je účastník členem skupiny osob, které využívají základní služby společně, program převážně zajišťují různé organizace či cestovní kancelář), podle místa původu účastníků na domácí, zahraniční, tranzitní, a podle organizačních podmínek na vázaný a volný (Palatková et Zichová, 2011).

Palatková et Zichová (2011) rozlišují **turismus dle věku účastníků** na:

- a) **Turismus dětí**
- b) **Turismus mládeže**
- c) **Turismus rodin s dětmi**
- d) **Turismus dospělých osob v produktivním věku bez účasti dětí**
- e) **Turismus seniorů**

Ad a) Do **turismu dětí** se zahrnují organizované pobyty do 15 let věku dítěte, které jsou uskutečňovány pod dozorem dospělých osob. Převážně se jedná o letní tábory, školní výlety či různé soustředění sportovních klubů.

Ad b) **Turismus mládeže** představuje osoby od 16 let, do věku 24 let, kteří cestují samostatně a tato skupina je charakteristická tím, že ještě nemá vlastní rodinu.

Ad c) **Turismus rodin s dětmi** bývá prováděn v rámci rodiny. Veškeré služby jsou podřizovány dětem.

Ad d) **Turismus dospělých osob v produktivním věku bez účasti dětí** představuje ty, kteří mají dostatek volného času.

Ad e) **Turismus seniorů** zahrnuje osoby v post-produktivním věku, stanovení věkové hranice je různé, avšak většinou to bývá období spojené s odchodem do penze. Tato skupina je považována za jednu z nejvíce perspektivních.

Motivy účastníků turismu

Motivací, jež vede společnost k cestování, může být mnoho, a proto nejsou snadno definovatelné. Různí lidé, mají individuální potřeby a důvody k cestování a jsou především ovlivněni sociálním a kulturním prostředím (Šípek, 2001). Motivy účastníků turismu se nedají jen tak odvodit od spotřebního chování, jelikož mnoho lidí může mít stejné potřeby, avšak uspokojování probíhá u každého zcela jinak. Někteří lidé jsou uspokojeni poznáváním nových kultur či odlišného způsobu života, jiní upřednostňují potřeby prestiže (Palatková et Zichová, 2011).

Palatková et Zichová, (2011), Foret et Foretová, (2001) rozlišují druhy **turismu dle motivace účastníků**:

- a) **Rekreační turismus** — se zaměřuje především na regeneraci, a to fyzickou a psychickou. Jeho podoba spočívá v plážovém odpočinku, která je spojená s komfortem a zábavou. Mimo jiné zahrnuje chataření či chalupaření a prolínají se do něj níže uvedené druhy turismu.
- b) **Kulturně-poznávací turismus** — je s ním spojeno poznávání historie, nových kultur, tradic a zvyků. Zahrnuje návštěvy hradů, zámku, muzeí či galerií.
- c) **Turismus zaměřený na přírodní atraktivity** — představuje poznávání přírody (fauny, flóry, geologické jevy atp.) Zahrnuje také návštěvy zvláště chráněných území, jako jsou chráněné krajinné oblasti, národní parky, biosférické rezervace atd.
- d) **Sportovně orientovaný turismus** — zahrnuje veškeré tradiční sportovní. Mimo jiné zde patří i lovecký turismus či různé adrenalinové sporty.
- e) **Návštěva příbuzných a známých** — souvisí úzce s upevňováním mezilidských vztahů.
- f) **Turismus se vzdělávacími motivy** — je motivován osobnostním růstem, kdy po něm člověk získá nové dovednosti a znalosti.
- g) **Zdravotně orientovaný turismus** — zaměřuje se na lidské zdraví a člení se na lázeňský, medicínský a wellness.
- h) **Náboženský a poutní turismus** — souvisí s návštěvami poutních míst a církevních památek.
- i) **Nákupní turismus** — tento typ turismu využívají lidé kvůli cenově výhodnějším nákupům, ale i kvůli speciální nabídce dané země.

- j) **Obchodní a profesní turismus** — zahrnuje sjezdy, služební cesty, mítinky politických stran, motivační pobyty pro zaměstnance, různé konference, kongresy, výstavy nebo veletrhy.

Kašpar (2011) se také zamýšlí nad motivací jednotlivých účastníků, která je vede k cestovnímu ruchu. Podle něj rozlišujeme motivace jako:

- a) **touhu poznávání nových míst,**
- b) **trávení volného času smysluplně,**
- c) **návštěvu populárních lidí či míst,**
- d) **zažití nových dobrodružství, včetně adrenalinových sportů.**

Škodová et Parmová (2007) se domnívají, že každý individuální návštěvník či skupina má jiné očekávání od návštěvy zájmové oblasti. Rozlišuje tzv. milovníky přírody, kteří očekávají připravené, převážně pěší túry se zajímavostmi kraje s poznáváním rostlin, stromů, keřů a pozorováním zvířat. Další skupinu představují zájemci o kulturně-historické památky, kteří očekávají dobrou dopravní dostupnost k památkám a poskytování kvalitních služeb průvodců. Dále jsou to sportovně založení lidé, kteří předpokládají, že najdou zázemí k naplnění sportovních aktivit, značené cyklostezky, vodní stezky či nabídku specifických sportovních možností v rámci dané lokality.

Na základě očekávání, lze rozlišovat návštěvníky dle věkových skupin, z nichž každá z nich má jiné požadavky, a to na mladé, rodiny s dětmi a starší lidé a důchodce. Mladí lidé mají tendence vyhledávat více sportovního využití než pěší turistiku. Rodiny s dětmi zase očekávají kratší turistické trasy s možností vzdělávání a her, poznávání rozmanitých druhů zvířete či rostlin, se kterými je možnost i určitého kontaktu. Důchodci a starší lidé očekávají klidné přírodní a kulturní prostředí s dobrou dostupností v terénu a s možností odpočinkových míst, dále také dobrou dostupnost k ubytovacímu a stravovacímu zařízení v navštívené oblasti (Škodová et Parmová, 2007).

3.2 Sociologický výzkum

Urban (2011) ve své publikaci uvádí, že sociologický výzkum se snaží pomocí různých metod a technik popsat, vysvětlit či předpovědět sociální život jedinců, skupin a společností. Reichl (2009) doplňuje, že předmětem zkoumání nemusejí být pouze živé osoby, ale také jejich výtvoři, jako jsou třeba instituce, objekty, různé artefakty atd. Na sběr a vyhodnocení

dat mají sociologové k dispozici celou rozsáhlou škálu metod od čistě kvalitativních až po přísně kvantitativní (Jandourek, 2003).

Kvalitativní sociologický výzkum provádí výzkumník, který se snaží získat různými způsoby co nejvíce dat na výběrovém souboru, který je méně početný. Převážně se jedná o malé skupiny, a to třeba jen o deseti respondentech. Toto šetření je zaměřené na vysvětlení motivací, potřeb, pocitů, přání, názorů a jaké jsou postoje respondentů. Využívá se technik diskusních skupin („*focusgroups*“ — technika řízené skupinové diskuse), hloubkových rozhovorů (obdoba skupinových diskusí, avšak s jedním respondentem), obsahové analýzy dokumentů či brainstormingu (Urban, 2011). Badatelé využívají spíše induktivní přístup, kdy na základě sbíraných dat a vysledovaných pravidelností v nich vyslovují předběžné závěry, tzn. pracovní hypotézy, které pak dalším sběrem dat ověřují (Jandourek, 2003).

Kvantitativní sociologický výzkum probíhá tak, že badatel získává omezený počet informací od velkého množství jedinců. Počty se pohybují v řádech stovek až tisíců respondentů, aby mohl ověřit platnost jasně formulovaných hypotéz a vyslovit tak generalizace o celé populaci. Při tomto výzkumu se klade důraz na maximalizaci reprezentativnosti výběrového souboru. Často se využívá metod dotazníkového šetření či standardizovaných rozhovorů. Ve své metodologii se využívají standardizované způsoby získávání dat a statistické metody k vyhodnocování jejich souvislostí (Urban, 2011).

Těmito odlišnými přístupy lze získat data s rozdílnou reliabilitou a validitou. Kvalitativní badatel usiluje o co nejvyšší validitu, tedy platnost výsledků, zda skutečně zjistil, co chtěl zjistit. Kvantitativní výzkumník usiluje spíše o reliabilitu, tedy spolehlivost výsledků, zda by za stejných okolností došel i někdo jiný ke stejnému závěru. V praxi se vyskytují případy, kdy se obě metody efektivně kombinují. Kvalitativní výzkumník má čas od času tendence ověřit si svá zjištění na větším počtu osob pomocí kvantitativních metod a kvantitativní výzkumník používá kvalitativních metod k formulaci různých hypotéz či jako pomocný nástroj k interpretaci dat (Jandourek, 2003).

3.2.1 Pojmy v oblasti sociologického výzkumu

V souvislosti se sociologickými výzkumy je nutno objasnit pár pojmů, které se sociální problematiky týkají. Mezi tyto pojmy patří: **věda, metodologie, metodika, metoda, výzkum, vědecké myšlení, vědecký výzkum, sociologický výzkum, technika, vědecké paradigma, hypotéza, validita, reliabilita.**

Výše zmíněný pojem **věda** lze chápat různě, jelikož rámcových definic je mnoho. Hendl (2005) ve své publikaci uvádí, že věda je buď soubor určitých poznatků o určité tematické oblasti, nebo je to proces vytváření určitých poznatků podle určitých pravidel. (Olecká et Ivanová, 2010) definuje vědu jako složitý myšlenkový proces, který je založen na metodologii, teorii a systému utříděných poznatků. Cílem vědy je popis a vysvětlení řady jevů Reichl (2009) ve své publikaci poznamenává, že praktická aplikace vědy nesporně ovlivňuje lidstvo jako civilizaci, a to jak v dobrém, tak i zlém. Domnívá se, že pozitivní nejspíše převažuje, ale praví, že jako civilizace máme zkušenosti i s nežádoucími důsledky rozvoje vědy, jelikož jsme z historie i svědky, že věda bývá často zneužívána. Věda má sociální charakter a jak ve své publikaci praví Disman (2002): „*Věda je to, co za vědu považují vědci v daném oboru.*“

Podle Bhattacharjee (2012) je možné vědu rozdělit do dvou širokých kategorií, a to na vědy přírodní a vědy humanitní. Přírodní věda je věda o přirozeně se vyskytujících objektech nebo jevech. Naproti tomu sociální věda je věda osoby nebo souboru lidí, jako jsou skupiny, firmy, společnosti a jejich individuální nebo kolektivní chování. Společenské vědy mohou být zařazeny do oborů, jako je psychologie (věda o lidském chování), sociologie (věda o sociálních skupinách) a ekonomie (věda firem, trhů a ekonomiky). Rozdíly mezi těmito dvěma pojetími spočívají v odlišnosti východiskových paradigmat. Je zde odlišný především cíl zkoumání a metody, pomocí kterých dospějeme k vědeckému poznání.

Pod pojmem **metodologie** rozumíme teorii metod, která zkoumá adekvátnost a zdůvodňuje použití či nevhodnost konkrétních metod. Metodologie shrnuje metody určitých věd, představuje nauku o metodách, která je v širším pojetí totožná s teorií vědy. Metodologii lze pojmut ve dvou různých významech, a to jako:

- a) vědu o metodách — teorie metod vědeckého poznání,
- b) název pro soubor metod používaných v určité oblasti lidského zdraví (Olecká et Ivanová, 2010).

S metodikou souvisí pojem **metodika**, kterou se rozumí teoreticko-praktické schéma, které určuje postup provádění odborné činnosti. Metodika vychází z vědeckého poznání a empirie, která přesně vymezuje jednotlivé postupy pro výkon v dané činnosti. Představuje nauku o jedné metodě či jednom postupu nebo také se jedná o postup případného výzkumu či průzkumu, který zahrnuje výběr metod, technik a výzkumného vzorku (Olecká et Ivanová, 2010).

Metoda představuje systém principů a pravidel, který znamená vědecký postup, umožňující získání poznatků. Metoda je pochází z řeckého slova „*methoda*,“ které znamená cestu za něčím. Jde o systematický postup nějakého jednání, které směřuje k dosažení určitého cíle. Termínem metoda se nejčastěji chápe třemi způsoby a to:

- a) způsob či postup, jímž se od určitého výchozího stavu dospěje organizovaně k zamýšlenému stavu výslednému,
- b) uspořádaný operační postup či systém,
- c) soubor (systém) pravidel, určujících třídu operačních postup (operačních systémů), (Olecká et Ivanová, 2010).

Výzkum je vědecká metoda poznání, jak uvádí ve své publikaci Reichl (2009). Olecká et Ivanová, 2010) ve své metodologické publikaci uvádí, že jde o obecnější způsob zkoumání s vyšším stupněm abstrakce s vědeckými cíli a pomáhá nám zjišťovat širší souvislosti. Jde tedy o záměrnou systematickou činnost postavenou na technikách sběru dat. S výzkumem souvisí termín **šetření**, který se využívá tehdy, kdy ke svému empirickému zjišťování využijeme matematicko-statistických metod.

Jedním z možných způsobů poznání, je metoda tradice, kterou vynalezl zakladatel pragmatismu Charles Sanders Peirce. U této metody se považuje za pravdu to, co už dlouhou dobu platí a bývá opakováno a posléze považována za axiom. Dalším typem poznání je metoda authority, kdy se přichází k pevně přijatému názoru stanoveného vědecky významnou autoritou. U tohoto způsobu poznání je vysoká pravděpodobnost „zkostnatělosti a neměnnosti,“ které mohou být negativní překážkou dalšího vývoje. Předposlední metodou poznání je metoda priori, kdy je původcem poznání naše intuice, která nás utvrzuje v nějaké skutečnosti, a my ji pokládáme za samozřejmou. Současně je ve shodě s našim rozumem, ale nemusí s naší zkušeností. Konečná úvaha končí tím, že: „Prostě je to tak, to dá přeci rozum.“ Pelikán (1998) tuto metodu nazývá metodou intuice. Poslední, čtvrtá zmíněná metoda je metoda vědy. U této metody je možnost určitého poznání prostřednictvím nějakého nezávislého bodu mimo nás, kdy si tyto závěry může každý člověk sám objektivně potvrdit (Kerlinger, 1972; Jeřábek, 1992).

Výše zmiňované metody by mohly doplnit, dle Reichla (2009), řady dalších způsobů poznání. Ku příkladu můžeme dospět k určité pravdě z osobních specifických zkušeností, jako jsou poznání, které získáváme zážitkem. Tato poznání mohou vyvěrat ze zážitků emocionálních, psychosomatických, estetických či také zážitků mystických,

rituálních, drogových, nebo také jejich kombinacemi. Tyto druhy poznání v sobě nesou rysy krajně subjektivní, které jsou často nepřenosné.

S vědou je úzce spjato **vědecké myšlení**, které Urban (2011) ve své publikaci definuje jako: „*Systematickou a systematizovanou poznávací a vysvětlující činnost, která dbá zejména na logickou konzistenci, ověřitelnost a dokazatelnost svých tvrzení, čímž se programově snaží exponenciálně se přibližovat pravdě.*“

Sociologický výzkum je cílevědomé, systematické a organizované získávání, zpracování a interpretace informací o sociální dimenzi objektivní reality (Nový et Surynek, 2006).

Technika znamená konkrétní způsob, jakým sběr dat probíhá. Jedná se o propracované postupy a systémy specifických operací, které vedou k získání empirických informací v rámci výzkumu. Mezi nejčastěji používané techniky sběru dat patří pozorování, rozhovor, dotazník a obsahová analýza (Olecká et Ivanová, 2010).

Když pokročíme k **vědeckému výzkumu** jako pojmu, můžeme se dopátrat k definici dle Kerlingera (1972). Ten vědecký výzkum považuje za systematicky kontrolované, empirické a kritické zkoumání nějakých hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy. Sám autor vysvětluje, že za systematicky kontrolované považuje takové uspořádání výzkumu a ověřování výsledků, že k nim badatelé mohou přistupovat kriticky. Pod pojmem empirie si představuje vědcovo pojetí, které je podrobno vnějším vlivům. To znamená, že subjektivní názor musí být kontrolován objektivní realitou.

A co je **hypotéza**? Urban (2011) ji ve své knize definuje takto: „*Domněnka, empiricky ověřitelná výpověď, která deklarácí vlastností prvků, respektive formulací potenciálních souvislostí a důsledků, směřuje ke konstatování nějaké pravidelné zákonitosti; podmíněně pravdivý výrok o vztahu mezi dvěma či více jevy, o existenci nějakého faktu, fenoménu nebo procesu a jejich příčinách, o jejich změnách atd.*“

Kvalitu a relevanci provedeného výzkumu prověřujeme z hlediska dvou základních kritérií, a to validity a reliability.

Validita je synonymem pro pravdivost. Představuje požadavek relevance mezi předem stanoveným cílem výzkumu a skutečně dosaženými výsledky. Dá se říci, že pokud je výzkum validní, znamená to, že měří to, co měřit má. Po celou dobu výzkumu je třeba dbát na co nejvyšší validitu, aby výsledky bádání co nejvíce odpovídali skutečné realitě (Olecká et Ivanová, 2010).

Reliabilita představuje míru toho, zdali je výzkum opakovatelný se stejnými výsledky. Znamená to, že výzkum sice může být vysoce validní, ale přitom je naprosto nereliabilní.

Mohou se vyskytnout i případy, kdy je výzkum vysoce reliabilní, ale neprosto nevalidní (Olecká et Ivanová, 2010).

V rámci vědeckých výzkumů se často setkáme s pojmem **vědecké paradigma**. Tento pojem poprvé použil Thomas Samuel Kuhn ve své nejznámější knize Struktura vědeckých revolucí, která vyšla v roce 1962. Kuhn tímto pojmem rozumí obecně uznávané a vědecké výsledky, které v dané chvíli představují ve společnosti odborníků model problému a model jejich řešení. Tvrdí, že paradigma ovládá značnou část vědecké komunity a často také celý vědní obor, který je určujícím prvkem při rozhodování co bude a nebude předmětem výzkumu, kdy jaké metody použít či dokonce jakého druhu musí výzkumné výsledky být (Kuhn, 2007).

3.2.2 Metody sociologického výzkumu

Kvantitativní výzkum

Vznik sociologického výzkumu můžeme nastínit v několika bodech pomocí krátkých slovních spojení, které budou níže podrobněji popsány. Disman (2002) uvádí, že mezi jednotlivé kroky v kvantitativním výzkumu můžeme zařadit tyto:

- 1) Formulace teoretického nebo praktického sociálního problému
- 2) Formulace teoretické hypotézy
- 3) Pracovní hypotéza
- 4) Rozhodnutí o populaci a vzorku
- 5) Pilotní studie
- 6) Rozhodnutí o technice sběru informací
- 7) Konstrukce nástrojů pro sběr
- 8) Předvýzkum
- 9) Sběr dat
- 10) Analýza dat
- 11) Interpretace, závěry a teoretické zobecnění

Kvantitativní výzkum zahrnuje tři fáze. **Přípravná fáze**, která zahrnuje kroky 1 — 8, **realizační fázi**, které představuje krok 9 a **fáze zpracování**, které představují kroky 10 — 11.

1) Formulace teoretického nebo praktického sociálního problému

Tato etapa vyžaduje určitou práci s odbornými texty a může být různě dlouhá. Výzkumník zpočátku má pouze vágní představu, kterou zpřesňuje při práci s odbornou literaturou o dané problematice. Na základě této znalosti je schopen adekvátně formulovat, co konkrétně by mohl jeho výzkum zjistit a jakou výzkumnou otázku by mohl zodpovědět (Papřoková, 2012).

U formulace problému vycházíme především z toho, proč a pro koho výzkum děláme. V současnosti je možností hned několik, a to:

- a) můžeme fungovat jako zaměstnanci nějaké konkrétní instituce, která nám problém k řešení zadá, a to např. v rámci krátkodobého, střednědobého či dlouhodobého plánu výzkumné činnosti. Dostáváme náznak problému a na nás je jeho teoretické rozpracování a následné výzkumné řešení.
 - b) můžeme fungovat jako zaměstnanci nějaké konkrétní instituce, kde nám náznak problému nezdají. Tento úkol je čistě na nás. Z tohoto důvodu je potřeba sledovat dění v okruhu našeho zájmu ve formě tisku, veřejného mínění, diskuse s lidmi atd. a snažíme se odhalit, které problémy jsou nejzásadnější. Tyto problémy jsou pak předmětem našich výzkumných cílů (Janák, 2011).
 - c) Můžeme fungovat jako samostatní badatelé, kteří se ucházejí o prostředky na výzkumnou činnost v grantových soutěžích. Jako v přecházejícím případě, je potřeba vyhledávat nejaktuálnější společenská témata, kdy předkládáme grantovým komisím své návrhy na jejich zkoumání ve formě výzkumného projektu. Formulace teoretického a praktického problému se odvíjí zejména od skutečnosti jaká je míra poptávky po zkoumaném tématu, jaké jsou cíle výzkumu, které se tohoto tématu týkají a jaké máme k dispozici prostředky, a to zejména finanční, materiální či personální k jeho splnění (Janák, 2011).
- 2) Formulace teoretické hypotézy** patří mezi první krok směřující k výzkumu. V předcházející kapitole, již bylo řečeno, že hypotéza je tvrzení o věci, které se bude výzkumem ověřovat. Teoretická hypotéza vyjadřuje vztah mezi dvěma proměnnými, ještě v poměrně široké podobě. Hypotézy mají povahu oznamovacích vět, které vyjadřují očekávaný stav věcí. Hypotézy předpovídají souvislosti mezi proměnnými např. mezi ženami a muži. Pro každou z proměnných musí výzkumník určit, jakým způsobem ji bude měřit. Musí být schopen teoretický koncept vyjádřit popisem operací, kterými jej bude měřit (Janák, 2011).

3) Pracovní hypotéza dle Dismana (2002) znamená, že tvrzení, které předpovídá existenci souvislosti mezi dvěma či více proměnnými, tak všechny proměnné, které jsou v hypotéze zmíněny, musí mít validní definici a soubor pracovních hypotéz musí zahrnovat nejen proměnné reprezentující zkoumané koncepty, ale i ty proměnné, které mohou významně zkreslit interpretaci testovaných vztahů. Formulace pracovní hypotézy představuje jakýsi test, zdali je výzkum vůbec proveditelný. Soubor pracovních hypotéz představuje podrobné rozpracování postupu, kdy ověřujeme všechny jednotlivé hypotézy. Obecné hypotézy je potřeba rozpracovat do souboru pracovních hypotéz. Tyto hypotézy jsou rozpracovány do konkrétních empiricky ověřitelných tvrzení. Přepis těchto tvrzení výzkumníkovi ukáže, zda je výzkum vůbec realizovatelný, případně jak obtížný bude. Pracovní hypotézy také optimalizují redukci informací a ukážou nám, zda jsme nezapomněli na některou důležitou proměnnou a slouží nám jako vodítko pro výběr techniky sběru dat. Tyto hypotézy nám popisují strukturu vztahu mezi proměnnými a napoví nám, jaké statistické operace budeme potřebovat ve fázi analýzy dat. Pracovní hypotézy obvykle popisují různé další proměnné, které do zkoumaného vztahu zasahují. Pracovní hypotézy představují základ pro odhad rozsahu výzkumu a díky nim je možnost posouzení náročnosti výzkumu a realisticky posoudit šance na úspěšné řešení a případné revize původních výzkumných ambicí (Janák, 2011).

4) Rozhodnutí o populaci a vzorku. V této fázi výzkumu dochází k určení, co konkrétně bude výzkumník zkoumat a s jakou pravděpodobností může svá zjištění generalizovat na zbytek populace. Jde o zhodnocení, o kom zkoumaný vzorek vypovídá (Janák, 2011; Papřoková, 2012).

5) Pilotní studie nám pomáhá zjistit, zdali náš výzkum je možné v dané populaci vůbec realizovat. Techniky sběru dat, které se používají v pilotní studii, se liší od použitých technik ve vlastním výzkumu. Tato studie nám umožňuje seznámení se s populací, kterou máme v úmyslu zkoumat a na malém vzorku dané populace testujeme, zda to, co chceme zkoumat, vůbec existuje, a je možné to zkoumat (Janák, 2011; Papřoková, 2012).

6) Rozhodnutí o technice sběru informací přistupujeme zpravidla z důvodu, že jen pilotní studie nestačí. Mezi základními technikami řadíme: přímé pozorování, rozhovor, dotazník a analýza dokumentů. V dnešní době však existuje řada jejich různých variant a jejich kombinací (Janák, 2011).

7) Konstrukce nástrojů pro sběr představuje pomůcky k přípravě, které budeme na sběr potřebovat. Nejčastěji to bývají předem připravené dotazníky, seznamy otázek pro rozhovor,

tabulky pro zapisování vybraných údajů při pozorování, anketní lístek, tzv. průvodce (předem připravený postup pozorování, dotazování, diskuse) apod. V současné době bývá nástrojem i počítačový program, který vede badatele dotazováním, používá-li k terénnímu sběru dat laptop (Janák, 2011).

8) Předvýzkum představuje test nástrojů sběru dat. Předvýzkum se většinou dělá na malém vzorku respondentů. U dotazníku je užitečné jej dát k vyplnění některému z kolegů, který se na jeho konstrukci nepodílel. V předvýzkumu se ověřuje, zda připravené nástroje jsou použitelné, např. zda připravené otázky jsou srozumitelné, zda je dotazník, či arch pro standardizovaný rozhovor dobře sestaven, zda není otázek moc či málo, zda dotazování na otázky reagují adekvátně, zda v nich nejsou věci, které by je mátlly nebo odrazovaly od odpovědi atd. Dle předvýzkumu lze udělat poslední korekce, přeformulovat otázky v dotazníku, změny kategorie atd. před samotným sběrem dat (Janák, 2011).

9) Sběr dat — zahrnuje vlastní terénní výzkum, kdy se používají nástroje k získání odpovědí o názorech dotazovaných. Součástí sběru dat je jejich písemné zaznamenávání, nahrávání na magnetofon, vyplňování dotazníku či anketního lístku atd. (Janák, 2011).

10) Analýza dat následuje po sběru dat a představuje dobu, kdy jsou data kontrolována a roztríděna dle zvolených kategorií. Při analýze dat se využívají matematicko-statistické metody, vícerozměrné analýzy, modelování, typologie či korelace (Janák, 2011; Papřoková, 2012).

11) Interpretace, závěry a teoretické zobecnění představují finální etapu každého kvantitativního výzkumného šetření. V první fázi dochází k přesnému popisu zkoumané skutečnosti, kdy se ověřují či vyvracují stanovené hypotézy. Následně dochází k vyvozování souvislostí, kdy se upozorňuje na jejich význam, zvláštnosti a nové poznatky, které z nich vyplývají. Konečnou fází v závěru výzkumu musí být stručně a přehledně shrnuto, které hypotézy se osvědčily jako pravdivé a které naopak. Je potřeba, aby bylo přiznáno, které hypotézy nebyly adekvátně připraveny a není tedy možno je jednoznačně vyvrátit ani potvrdit. Je nepřijatelné, aby se pracovalo jen s údaji, které potvrzují předpoklady a opomíjely se takové, které zpochybňují naši předběžnou přípravu. Dochází k teoretickému zobecnění, které zahrnuje vše, co výzkum ukázal (Janák, 2011).

3.3 Sociologické výzkumy zaměřené na turismus v chráněných územích

Za jeden ze základních předpokladů udržitelného rozvoje cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích znamená mít podle Čihaře et Staňkové (2001) kvalitní management, který hledá rovnováhu mezi řízenou péčí a turistickou exploatací. Eagles et al. (2002) považuje kvalitní monitoring návštěvnosti jako jeden z nezastupitelných informačních zdrojů každého takového managementu. Sociologické výzkumy v chráněných územích České republiky se zabývají zejména názory a postoji návštěvníků k problematice ochrany přírody a turistického ruchu v dané oblasti.

3.3.1 Názory návštěvníků NP Krkonoše v roce 2000

Krkonoše a současně tím i Krkonošský národní park (KRNAP) je jedním z nejnavštěvovanějších území České republiky a také nejnavštěvovanějším národním parkem. Dle nejnovějších výzkumů jej za rok navštíví 5,4 miliónů turistů (Novák, 2004).

Cílem této práce bylo porovnání názorů návštěvníků národního parku Krkonoše na obou stranách státní hranice v roce 2000 během letní a zimní sezóny. Snahou bylo odhalení odlišností v názorech a postojích návštěvníků národního parku Krkonoše a Karkonoskiego Parku Narodowego. Z období zimní a letní sezóny roku 2000 byly získány potřebné reprezentativní data, a to z dotazníků, jejichž počet byl 1 171. Dotazníky a jejich struktura a forma dotazování byla v obou národních parcích stejná. Tento výzkum směřoval svou pozornost zejména do oblastí postojů návštěvnické veřejnosti k ochraně přírody, managementu národního parku a turismu, které byly hodnoceny pomocí 5 bodové Likertovy škály. Pomocí dotazníků byly dále zjišťovány o návštěvnicích obou parků demografické údaje, jako je věk, pohlaví, národnost, zaměstnání či sociální zařazení. Z výzkumu byly významné statistické rozdíly v odpovědích českých a polských respondentů v otázkách velikosti sídla návštěvníků, jejich délky pobytu v Krkonoších, velikosti sídla návštěvníků, druhu použitého dopravního prostředku a v otázkách týkajících se psychologické únosnosti prostřední na turistických cestách. Metodika zjišťování názorů návštěvníků probíhá pod garancí Univerzity Karlovy v Praze, Přírodovědecké fakulty, Ústavu pro životní prostředí pod vedením Dr. M. Čihaře (Görner et Čihař, 2010).

3.3.2 Monitoring rekreační exploatace centrální části NP Šumava

Výzkum probíhal v období let 1997 — 2000, a to vždy v srpnu na vrcholu sezóny ve spolupráci s Ústavem životního prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Toto šetření probíhalo v centrální části Národního parku a Biosférické rezervace Šumava ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí České republiky a Správou Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava. Pozorování bylo prováděno standardizovanou metodou a navazovalo na analogické šetření, které bylo prováděno paralelně v Krkonoších v letech 1997 – 2000, v Podyjí v roce 2000 a v Českém Švýcarsku v roce 2000. Na Šumavě byl výzkum zaměřen na kvantifikaci a monitoring kvantity a struktury návštěvnické populace prostřednictvím čtyř monitorovacích míst, a to rozcestí Antýgl, Kvilda, Horská Kvilda a Modrava. Důraz byl kladen na relativní zastoupení a trendy související s rozvíjejícím se cykloturismem. Ve výzkumu bylo využito formy předem připravených dotazníků a řízených rozhovorů, které zjišťovaly základní socio-demografické charakteristiky návštěvnické populace, zejména jejich názory a postoje vůči životnímu prostředí a environmentálním podmínkám v NP Šumava a vůči správě a řízení správou NP (Čihař et al, 1998).

Během sčítacích akcí v roce 2000 bylo na výše zmíněných lokalitách zaznamenáno celkem 22,5 tisícům průchodů skutečně zaznamenaných osob. V letech 1997 – 2000 bylo zaznamenán nejnižší průchod v roce 1997, a to téměř 27 000 průchodů, v roce 1998 přibližně 24 000 průchodů a v roce 1999 více než 24 000 průchodů. Jako nejfrekventovanější byl považován uzel Antýgl, dále Modrava, Kvilda a Horská Kvilda.

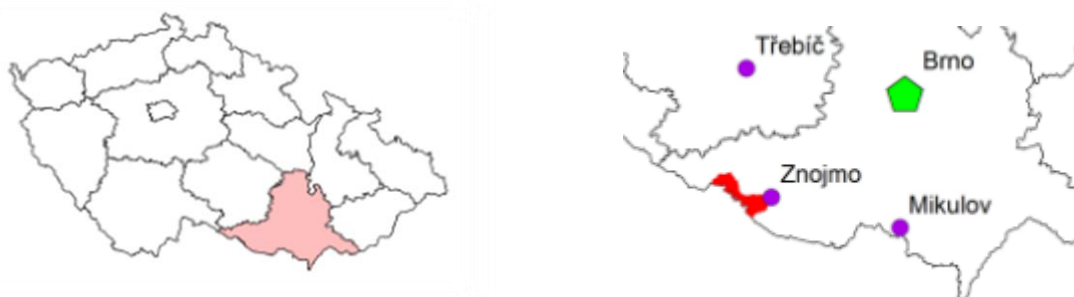
Během šetření, které probíhalo v roce 2000 u návštěvnické veřejnosti, u které se zjišťovaly jejich postoje a názory, bylo shromážděno a počítačově vyhodnoceno celkem 665 vyplněných dotazníků (Čihař et Třebický, 2001).

4 CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

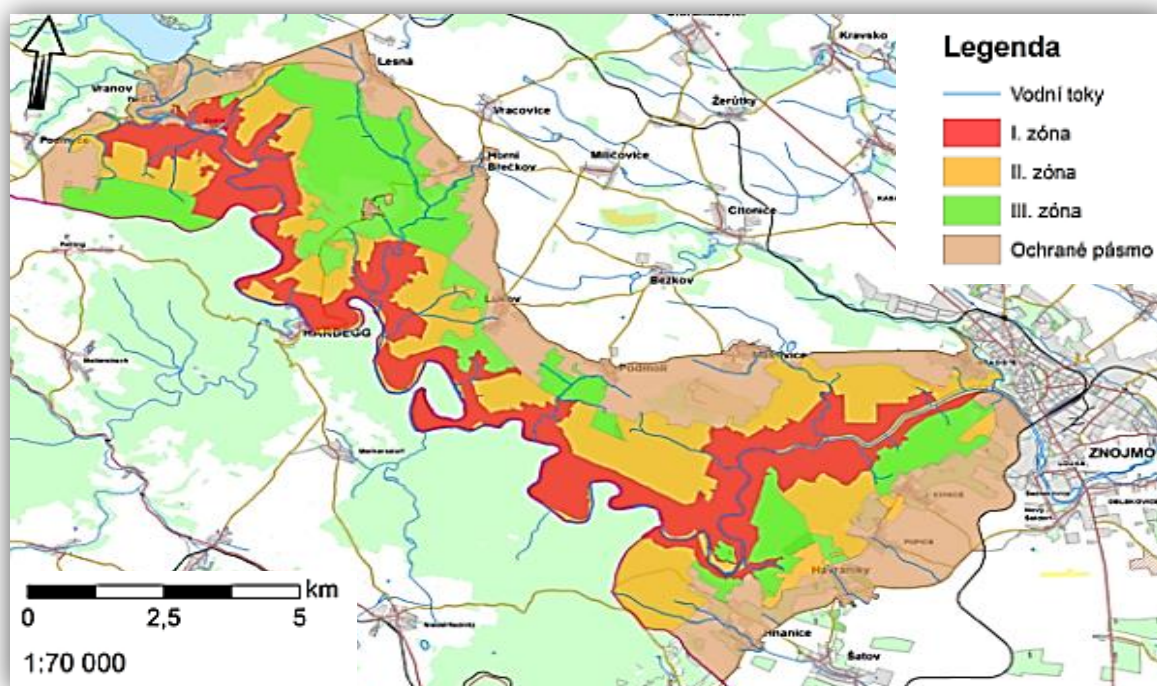
4.1 Národní park Podyjí

Národní park Podyjí (dále jen NP Podyjí) byl vyhlášen Nařízením vlády ČR č. 164 ze dne 20. 3. 1991 v jedné z přírodovědecky nejzajímavějších oblastí naší republiky, která byla již předtím chráněna jako stejnojmenná chráněná krajinná oblast. Vyhlášením se zřídil Národní park Podyjí a stanovuje podmínky jeho ochrany. Vyhlášení Národního parku vychází z tehdy platného zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, § 8 odst. 1 a § 9. Zřizovací předpis byl potvrzen § 90, odst. 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (Kacetl, 2011; Správa NP Podyjí, 2012).

Obr. č. 3: Lokalizace NP Podyjí v rámci ČR (zdroj dat: ArcČR 500, 2015)

Obr. č. 4: Mapa NP Podyjí (zdroj dat: ArcČR 500, Správa NP Podyjí, 2015)

Data: NP Podyjí, ArcČR
Bc. Romana Začalová, ©2015

4.1.1 Základní údaje

Národní park Podyjí se nachází v okrese Znojmo na jihozápadní části při státní hranici s Rakouskem. Území národního parku má rozlohu 63 km² a s ochranným pásmem zaujímá 91 km². Na jihu na něj navazuje 15 km² rakouského Národního parku Thaytal, který byl vyhlášen v roce 2000 (Patzelt, 2011).

Osou Národního parku je kaňonovitě údolí střední části toku Dyje, které se nachází v úseku toku mezi městy Znojmem a Vranovem nad Dyjí. Údolí se hluboko zařezává do plochého okolního georeliéfu Jevišovické pahorkatiny. Nejvyšší bod Národního parku je Býčí hora u Vranova s výškou 535,9 m n. m. (Bareš et al., 2008).

Výjimečně zachovalé, hluboké říční údolí se zaklesnutými meandry a s výraznou koncentrací geomorfologických jevů v horninách bylo důvodem vyhlášení NP. Kaňonovitě údolí o délce přibližně 35 km nejeví známky výrazných lidských zásahů. Lesy pokrývají zhruba 84 % území a mají přírodě blízkou skladbu, ze 40 % jsou ponechány přirozenému vývoji. NP je charakteristický vysokou druhovou pestrostí, patrnou zejména mezi bezobratlými živočichy a rostlinami, vyskytuje se zde mnoho reliktních druhů, kteří jsou vázaní na biotopy citlivé vůči lidským zásahům (Bareš et al., 2008).

Území patří k nejcennějším svého druhu ve Střední Evropě. Světový svaz ochrany přírody IUCN vede NP Podyjí v seznamu chráněných území kategorie II – Národní parky. Národní park Podyjí je od r. 2000 držitelem Evropského diplomu pro chráněná území Rady Evropy, která jej uděluje vybraným chráněným územím se vzorovou péčí (Bareš et al., 2008).

4.1.2 Geologické poměry

Území NP Podyjí leží v jihovýchodní části Českého masívu na hranici moravika a brunovistulika, dvou prekambriických jednotek. Ty byly ještě před prvohorami metamorfovány, a pak varisky deformovány (AOPK ČR, 2015).

Od Vranova až po Žlebský potok (západní větev dyjské klenby) tvoří horniny, které jsou 800 mil. let staré a poměrně pestré. Jsou tvořeny různými typy krystalických vápenců, kvarcitů, svorů a rul, které významně ovlivňují podobu vegetace a flory. Národního parku. Území od Žlebského potoka až k východnímu okraji území vystupuje k povrchu těleso hlubinných vyvřelin (granoidů) dyjského masívu. Tyto horniny jsou mladší a plášť moravika deformovaly až koncem proterozoika. V době tropického klimatu oligocénu byly žuly s vyšším obsahem živce postiženy intenzivním zvětráváním a daly tak vzniknout

ložiskům kaolinu. Zbytky mořských sedimentů miocénu (pískovce) se zachovaly na východním okraji národního parku, ale také spraši, které se ukládaly v období chladných čtvrtohor (Ochrana přírody, 2015).

4.1.3 Geomorfologické poměry

Východní okraj Národního parku zasahuje do karpatské soustavy. Kry krystalinických hornin stupňovitě podél zlomů klesají do karpatské předhlubně a horniny především Dyjského masívu jsou překryty kvarténními a neogenními sedimenty. V současnosti z těchto sedimentů vyčnívají tzv. ostrovní hory, které představují vrcholy horninových ker, jako jsou: Pustý kopec u Konic nebo Skalky u Havraníků. Pískovce a štěrkopísky (neogenní sedimenty) vznikly v miocénu při opakovaných mořských zátopách. Tyto sedimenty byly postupně odneseny do karpatské předhlubně a tak byl obnažen reliktní georeliéf, který je patrný na Havranickém vřesovišti. Dno údolí Dyje a Klaperova potoka vyplňují fluvialní kvarténní sedimenty. Spraše patří mezi plošně nejrozsáhlejší uloženiny kvartéru. Základní kontrast reliéfu území představuje rozdíl mezi plochým zarovnaným povrchem, který se mírně sklání od západu k východu a do něj zaříznutým údolím Dyje a jejích přítoků s příkrými a skalnatými údolními svahy. Údolí Dyje je charakteristické svými uzavřenými meandry. Vývoj údolí započal zřejmě v oligocénu a trvá dodnes. Horniny krystalinika byly v kvartéru vystaveny zvýšenému působení eroze. V období chladného pleistocénu docházelo na prudkých údolních svazích k jeho intenzivnímu narušování, které je patrné dnešními nápadnými skalními tvary (pilíře u okna, skalní věže, strmé skalní stěny, rozsáhle sutě a úzké šíje uzavřených meandrů). V současné době je patrný pokračující proces postupného překrývání balvanitých akumulací suťovým lesem. Mezi největší zvláštnosti neživé přírody tohoto parku jsou pseudokrasové podzemní prostory – Ledové sluje u Vranova. Tento poměrně rozsáhlý labyrint větších prostor, štěrbin a puklin vznikl narušením stability svahu úzké ostrožny a gravitačním pohybem bloků bítešských ortorul po tektonických puklinách (AOPK ČR, 2015; Ochrana přírody, 2015).

Z hlediska regionálního třídění georeliéfu ČR se území NP nachází v jihovýchodní části Českomoravské vrchoviny v geomorfologickém celku Jevišovická pahorkatina, podcelku Znojemská pahorkatina a okrsku Šatovská pahorkatina. Základním rysem georeliéfu území je rozdíl mezi plochým zarovnaným povrchem Šatovské pahorkatiny (holorovinou) sklánějící se od západu k východu a zaříznutými údolními Dyje a jejich přítoků s příkrými a skalnatými údolními svahy. Východní část parku tvoří okrajový zlomový svah České vysočiny, kde

skalní horniny stupňovitě klesají do Dyjsko-svrateckého úvalu a jsou postupně překrývány neogenními a kvartérními sedimenty. Vrcholy ker hornin dyjského masívu vystupují jako mendipy z okolní mladší sedimentární výplně. V kvartéru byly krystalinické horniny vystaveny zvýšenému působení eroze. V chladných obdobích pleistocénu za přítomnosti permafrostu docházelo ke kryogenním pochodům, zejména k mrazovému zvětrávání a kongeliflukci. Zejména na příkrých údolních svazích vlivem odlehčení hornin došlo k intenzivní destrukci hornin, svahovým deformacím (skalnímu řízení a sesouvání) a vznikly rozsáhlé sutě a kamenná moře, balanové proudy, skalní věže, pilíře, skalní okna, krasové a pseudokrasové jeskyně a drobné formy zvětrávání a odnosu skalních hornin jako jsou skalní mísy, skalní hříby apod. Typickými kvartérními sedimenty jsou až 5 m mocné polohy spraší, které se nepravidelně vyskytují po celém území NP (AOPK ČR, 2015).

Jedním z geologicky a geomorfologicky nejzajímavějších míst NP Podyjí jsou Ledové sluje. Tento přírodní útvar, který se vytvořil v bítešské ortorule, leží na severním úbočí hřbetu, tyčícího se nad řekou. V kaňonovitém údolí horského typu ostře meandrující řeka v nárazovém břehu narušila stabilitu svahu. Vytvořil se kerný pokles a severní blok sklouzl o několik desítek metrů do údolí. Přitom došlo k rozbití klouzající horniny na bloky, které u odlučné plochy zaujaly neuspořádanou pozici. Mezi balvany vznikly dutiny, k nimž po poklesu došlo pravděpodobně již v pozdním pleistocénu. Podle vzrostlých, rovně stojících stromů je zřejmé, že svah je v současné době stabilizován. V údolním dně na severní straně hřbetu je zachován malý okrouhlík, zbytek jádra zaniklého meandru (AOPK ČR, 2015).

4.1.4 Hydrologické poměry

Z hydrologického hlediska je nejvýznamnějším fenoménem na území NP Podyjí řeka Dyje, která tvoří přirozenou bilaterální osu chráněného území Národního parku Podyjí — National park Thaytal. Přítoky řeky Dyje odvodňují území od okrajů ochranného pásma až k nejcennějším přírodním částem NP. Dyje vznikala ve dvou oddělených pramenných územích. První je Moravská Dyje ležící východně od Třešti ve střední části Jihlavských vrchů na Českomoravské vrchovině a Rakouská Dyje (Thaya), která pramení v předhůří Weinsberger Wald. Soutok obou větví řek se nachází u města Raabs v Rakousku. Hladina vtoku Dyje do parku je 310 m n. m., u hráze Znojenské přehrady, kde je její výtok z parku je 208 m n. m. Při délce toku 40 km se průměrný sklon pohybuje kolem 4%. Nejvýznamnějším přítokem Dyje na území obou Národních parků je Fugnitzbach, který ústí do Dyje ve městě Hardegg z pravé strany. Největší levostranný přítok na území NP je Klaperův potok, který

jako jediný má vyvinutou potoční nivu. Vzhledem ke stavbě údolí Dyje jsou všechny od severu přitékající levostranné toky hluboce zaříznuté, poměrně krátké, málo vodnaté s velkým spádem. Včetně největšího Klapérova potoka všechny toky v letních měsících většinou vysychají. Východní části NP jsou odvodňovány směrem od Dyje jihovýchodním směrem. Nejvýznamnějším tokem je potok Daníž, který pramení v katastru obce Niederfladnitz v NP Thaytal, který se nachází přibližně 1,2 km západně od vtoku na území České republiky (AOPK ČR, 2015).

Hydrologický režim řeky Dyje v NP je výrazně modelován činností hydroelektrárny ve Vranově nad Dyjí v ochranném pásmu NP. Hydroelektrárna většinou pracuje v režimu ranních a večerních energetických špiček. Pro vyrovnávání energetických průtoků byl zbudován stupeň Znojmo v roce 1967. Vzduť této vodárenské nádrže, které je dlouhé 5 km je součástí NP Podyjí. Území parku je velmi chudé na vodní plochy. Soustava čtyř rybníků je pouze na Klapérově potoce. Další jednotlivé rybníky najdeme v Popicích, v Hnanicích a na Mašovickém potoce. Ostatní vodní plochy, včetně přibližně dvaceti tůní jsou menšího významu (AOPK ČR, 2015).

4.1.5 Klima

Na území národního parku se základní klimatické charakteristiky mění především v závislosti na klesající nadmořské výšce od západu k východu. Ke zvyšování teplot a snižování srážek dochází směrem ke Znojmu. Na území NP zasahují čtyři klimatické oblasti, a to MT 9, která zasahuje západní část až k údolí Klapérova potoka. Další klimatická oblast leží v mírně teplé oblasti MT 11, která pokrývá střední část parku. Ve východní části NP k okrajům Dyje zasahuje teplá oblast T 2 a teplá oblast T 4, která zasahuje do nejvýchodnějšího okraje NP. Mezoklimatické podmínky, které jsou pro údolí Dyje velmi důležité a charakteristické, vykazují značnou mozaikovitost a gradient, jelikož i na poměrně malé ploše se mohou významně lišit. Ovlivňovány jsou především tvarem a členitostí terénu, a to především sklonem a expozicí svahů. V hlubokém říčním údolí se také výrazně uplatňuje inverzní efekt, fyzikální vlastnosti podložních hornin, druh porostu atd. (AOPK ČR, 2015).

4.1.6 Fauna a flora

Na území Národního parku se nachází spousta rostlinných a živočišných společenstev, které jsou zde pestře zastoupeny. Údolí parku je souvisle porostlé přirozenými a přírodě velice blízkými lesy. Ve východní části parku najdeme střídající se dubo-habrové porosty, směrem na západ zbytky původních podhorských bučin, jedlí a tisů. V Podýjí se vyskytují i vzácnější druhy dřevin než jen běžné lesní druhy, a to dřín obecný, skalník celokrajný, jalovec obecný či višně mahalebka. V jihovýchodní části, poněkud teplejší, se nacházejí dub žlutavý, růže bedrníkolistá, růže galská, lýkovec vonný, kalina tušalaj. Jen v Národním parku Podýjí najdeme jeřáb muk hardeggský. Do údolí parku se dostávají teplomilné rostlinné a živočišné druhy z teplé panonské oblasti, projevuje se zde tzv. údolní fenomén. Ze západní části migrují do údolí druhy, které se vyskytují v chladnějších a stinných severních svazích údolí. Vyskytuje se zde 77 zvláště chráněných druhů rostlin, z nichž nejzajímavější je brambořík nachový, divizna nádherná, koniklec velkokvětý aj. Park je významný unikátními plochami vřesovišť a stepních lad, které vznikly v jihovýchodní části parku ve středověku, a to vykáčením původních doubrav a následnou pastvou dobytka. Ve vřesovištích se nacházejí vzácné druhy rostlin a hmyzu. Na území parku bylo doposud zjištěno 65 druhů savců (hraboš mokřadní, vydra říční), 152 druhů ptáků (dudek chocholatý, včelojed obecný, ledňáček říční), 7 druhů plazů jako je ještěrka zelená či užovka stromová (Patzelt, 2011).

Nacházejí se zde i obojživelníci jako je mlok skvrnitý, čolek velký, také zde nalezneme několik druhů žab a z ryb se zde vyskytuje především pstruh obecný, lipan podhorní a parma obecná či vranka obecná. Na území parku je značné množství hmyzu, z nichž mezi chráněné patří: kudlanka nábožná, pakudlanka či ploskoroh pestrý. Mezi zvláště chráněné druhy motýlů zde můžeme zahlédnout otakárka fenyklového či ovocného nebo jasoně dymnivkového. Z populace brouků se zde nalézají roháč obecný, nosorožník kapucínek, tesařík obrovský atd. (Patzelt, 2011; Škorpík, 2014).

5 METODIKA

5.1 Postup práce

Prvním úkolem této práce bylo potřeba sestavit dotazník. Otázky v dotazníku byly diskutovány v týmu 5 lidí, a to z katedry biotechnickým úprav krajiny a katedry aplikované geoinformatiky a územního plánování Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze. Nejdříve bylo potřeba stanovit obecnou hypotézu a okruhy výzkumných otázek. Znění obecné hypotézy je: Charakteristiky turistických tras v národním parku mají vliv na jejich návštěvnost.

Znění okruhů obecných otázek je:

Okruh otázek č. 1:

Jaká je motivace návštěvy národního parku jeho návštěvníků? Z jakého / z jakých důvodů chodí návštěvníci do národního parku a proč volí dané trasy návštěvy?

Okruh otázek č. 2:

Jaké jsou preference návštěvníků v turistických trasách národního parku?

Okruh otázek č. 2:

Jaké jsou sociodemografické charakteristiky návštěvníků turistických tras národního parku?

Po domluvě s vedoucí práce bylo stanoveno, že počet dotazovaných osob bude min. 300. Dotazovaná místa měla být na turistických trasách národního parku. Bylo potřeba vystřídat alespoň tři různé lokality a zorganizovat sběr dat tak, aby byl zakončen získáním požadovaného vzorku respondentů. Z minulých výzkumů, které probíhaly v národním parku Podyjí, byl tento výzkum inspirován lokalitami, které byly nejfrekventovaněji navštěvované. Mezi vybranými lokalitami byly Hardegg (hrad), Kraví Hora, Králův stolec, Seasfieldův kámen viz obr. č. 5: Pěší trasy na území NP Podyjí / Thaytal.

Obr. č. 5: Pěší trasy na území NP Podyjí / Thaytal (zdroj: Správa NP Podyjí, 2011)

Výzkum probíhal v letní sezóně od června do září 2014 o víkendech, kdy je koncentrace návštěvníků v parku nejvyšší. Před samotným sběrem dat proběhl předvýzkum, kdy se dotazník dal vyplnit 10 respondentům, od kterých byl dostán feedback na jednotlivé otázky (zejména na formulace otázek a nabízených odpovědí). Z důvodu testování dotazníku jsem navštívila Felicitinu studánku, kde jsem požádala 25 návštěvníků k vyplnění dotazníku, abych zjistila, zdali odpovědi na otázky dotazovaní chápou či je jim příjemnější otázky z dotazníku číst nebo je pro dotazované vhodnější přístup samo-vyplnění. Na tomto vzorku respondentů bylo zjištěno, že dotazníky respondenti chtějí předčítat, prakticky většinou z úspory času. Návštěvníci na zodpovězení otázky č. 2 (viz dotazník příloha č. 1), potřebovali mapu Národního parku jako podklad k lepší orientaci a jejich správnému popisu trasy Národním parkem viz obr. č. 5: Pěší trasy na území NP Podyjí / Thaytal.

Sběr dat probíhal na výše zmíněných čtyřech lokalitách. Na trase k Hardeggu bylo pomocí respondentů vyplněno 45 dotazníků během jednoho víkendu a 83 zbylých dotazníků za další dva víkendy. Na lokalitě Sealsfieldův kámen bylo získáno 74 vyplněných dotazníků, na Kraví Hoře 25 a 73 na Králově stolci. Dotazníky byly zaměřeny na návštěvníky NP Podyjí, kteří se v letních měsících červnu až září 2014 nacházeli na výše zmíněných trasách.

Odpovědi na otázky v dotazníku byly převedeny do elektronické verze, souhrnného souboru Microsoft Excel, pomocí kterého byla získaná data vyhodnocována. Data z dotazníkového šetření byla zpracována metodami matematické statistiky v testech homogenity multinomických rozdělení a testech dobré shody (Pearsonův chí — kvadrát test). Podle Lepše (1996) mezi základní poučky metodologie vědy patří, že shoda dat s hypotézou neznamená, že hypotéza je pravdivá, naproti tomu data odporující hypotéze ukazují na to, že hypotéza pravdivá není. Hypotézu nelze na základě dat dokázat, hypotézu však lze na základě dat vyvrátit. Z toho vychází i statistické testování hypotéz.

Při ověřování hypotéz byly stanoveny nulové hypotézy (H_0) tak, aby jimi mohla data vyvrátit v případě, že nejsou pravdivé. Nulové hypotézy jsou formulovány jako opak, toho, co chci dokázat (něco se neliší, něco nemá statisticky významný vliv). Pokud to dokážu, tuto nulovou hypotézu zamítám a přijímám alternativní hypotézu (H_1), která je negací nulové hypotézy (něco má vliv, něco má statisticky významný vliv).

Sestavené otázky a k nim testované nulové a alternativní hypotézy jsou:

Otázka č. 1: Jaké jsou důvody návštěvy Národního parku Podyjí, které motivují návštěvníky?

H_0 : Není statisticky významný rozdíl v zastoupení důvodů k návštěvě parku.

H_1 : Je statisticky významný rozdíl v zastoupení důvodů k návštěvě parku.

Otázka č. 2: Jaký vliv mají charakteristiky turistických tras v Národním parku Podyjí na jejich návštěvnost?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že charakteristiky turistických tras v Národním parku mají vliv na jejich návštěvnost.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že charakteristiky turistických tras v Národním parku mají vliv na jejich návštěvnost.

Otázka č. 3: Liší se důvody výběru trasy v Národním parku mezi jednotlivými věkovými kategoriemi?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že věk návštěvníků má vliv na výběr trasy v Národním parku.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že věk návštěvníků má vliv na výběr trasy v Národním parku.

Otázka č. 4: Má pohlaví návštěvníků vliv při upřednostňování konkrétních tras parku?

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv při upřednostňování konkrétních tras.

H₁: Existuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv při upřednostňování konkrétních tras v parku.

Otázka č. 5: Má pohlaví vliv na způsob orientace návštěvníků na trasách Národního parku?

H₀: Pohlaví nemá statisticky významný vliv na způsob orientace na trasách Národního parku.

H₁: Pohlaví má statisticky významný vliv na způsob orientace na trasách Národního parku.

Otázka č. 6: Má věk návštěvníků Národního parku vliv na preferenci parametrů turistických tras?

H₀: Preference parametrů turistických tras se mezi jednotlivými věkovými kategoriemi statisticky významně neliší.

H₁: Preference parametrů turistických tras se mezi jednotlivými věkovými kategoriemi se statisticky významně liší.

Otázka č. 7: Má pohlaví návštěvníků parku vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících Národní park?

H₀: Pohlaví návštěvníků nemá statisticky významný vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících Národní park.

H₁: Pohlaví návštěvníků má statisticky významný vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících Národní park.

Otázka č. 8: Má vzdělání návštěvníků vliv na důvody návštěvnosti parku?

H₀: Důvody návštěvnosti parku se mezi různě vzdělanými návštěvníky statisticky významně neliší.

H₁: Důvody návštěvnosti parku se mezi různě vzdělanými návštěvníky statisticky významně liší.

Otázka č. 9: Má zaměstnání žen vliv na frekvenci návštěvy parku?

H_1 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že zaměstnání žen má vliv na frekvenci návštěvy parku.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že zaměstnání žen má vliv na frekvenci návštěvy parku.

Otázka č. 10: Má vzdálenost bydliště návštěvníků od národního parku vliv na frekvenci návštěv národního parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků od Národního parku má vliv na frekvenci návštěv.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků od Národního parku má vliv na frekvenci návštěv.

Otázka č. 11: Má vzdálenost bydliště vliv na délku pobytu v Národním parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků parku má vliv na délku pobytu.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků parku má vliv na délku pobytu.

Otázka č. 12: Má průměrný měsíční příjem návštěvníků vliv na frekvenci návštěv parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že příjem návštěvníků má vliv na frekvenci návštěv parku.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že příjem návštěvníků má vliv na frekvenci návštěv parku.

Otázka č. 13: Má velikost skupiny návštěvníků vliv na způsob přepravy do Národního parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že velikost skupiny má vliv na způsob přepravy do Národního parku.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že velikost skupiny má vliv na způsob přepravy do Národního parku.

Otázka č. 14: Má pohlaví návštěvníků parku vliv na provozování geocachingu?

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv na provozování geocachingu.

H₁: Existuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv na provozování geocachingu.

Otázka č. 15: Má pohlaví návštěvníků parku vliv na hodnocení tras Národního parku?

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv na hodnocení tras Národního parku.

H₁: Existuje statisticky významný rozdíl, rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv na hodnocení tras Národního parku.

Při testování výše zmíněných hypotéz byla stanovena hladina významnosti testu na $\alpha = 0,05$, tedy 95 % pravděpodobnost, že zamítneme nulovou hypotézu a byla použita funkce χ^2 (viz příloha č. 2, tabulka kritických hodnot Pearsonova chí — kvadrát rozdělení). Tato statistická funkce je založena na porovnání zjištěných a očekávaných četností v kontingenčních tabulkách na předem zvolené hladině významnosti. Podle Zváry (2003) funkce χ^2 vychází z předpokladu, že při úplné nezávislosti jsou zjištěné četnosti shodné s teoretickými (očekávanými) četnostmi. Ve výsledcích je použita hodnota p , která představuje dosaženou hladinu významnosti testu. Jestliže hodnota testového kritéria překročí kritickou hodnotu pro zvolenou hladinu významnosti, nulovou hypotézu zamítáme na dané hladině významnosti. Výsledek je na dané hladině významnosti signifikantní a prokazuje závislost (Zvára, 2003). Pro kategoriální data používáme testy dobré shody a používáme

kritéria χ^2 (chí — kvadrát) viz vzorec $\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$, kde

O = pozorovaná četnost

E = očekávaná (teoretická) četnost.

Podle Lepše (1996) je nutné v průběhu testování neustále posuzovat použitelnost testu. Funkce χ^2 je použitelná pouze za předpokladu, že žádná z očekávaných četností není menší než jedna a zároveň, že očekávané četnosti menší než 5 nejsou zastoupeny více jak 20 %. V případě, že tyto podmínky nebyly splněny, byla využita Yatesova korekce — viz vzorec:

$\chi^2_{\text{Yates}} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E}$, kde

O = pozorovaná četnost

E = očekávaná (teoretická) četnost.

Na vzorovém příkladu je uveden postup výpočtu (viz níže).

Otázka č. 1: Má na důvody návštěvy parku vliv pohlaví návštěvníků?

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv na důvody návštěvy parku.

H₁: Existuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv na důvody návštěvy parku.

Tab. č. 1: Tabulka pozorovaných četností

O	Muži	Ženy	Celkem
Setkání s přáteli	33	24	57
Pohyb/sportovní využití	52	65	117
Poznání nových míst	46	64	110
Aktivní odpočinek	91	82	173
Být v kontaktu s přírodou	10	24	34
Vymanit se s každodenní rutiny	4	8	12
Strávit čas o samotě	5	4	9
Geocaching	1	1	2
Navštívit konkrétní místo	4	6	10
Jiný důvod	0	0	0
Celkem	246	278	524

Tab. č. 2: Tabulka očekávaných četností

E	Muži	Ženy	Celkem
Setkání s přáteli	26,7595	30,2405	57
Pohyb/sportovní využití	54,9275	62,0725	117
Poznání nových míst	51,6412	58,3588	110
Aktivní odpočinek	81,2176	91,7824	173
Být v kontaktu s přírodou	15,9618	18,0382	34
Vymanit se s každodenní rutiny	5,6336	6,3664	12
Strávit čas o samotě	4,2252	4,7748	9
Geocaching	0,9389	1,0611	2
Navštívit konkrétní místo	4,6947	5,3053	10
Jiný důvod	0	0	0
Celkem	246	278	524

Jelikož je více než 20 % intervalů s četností nižší než 5 a vyskytují se zde dva intervaly s nulovou četností, je využita u tučně zvýrazněných výsledků (viz tab. č. 2: Tabulka očekávaných četností) Yatesova korekce:

$$x^2_{\text{Yates}} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E}$$

Nezvýrazněné výsledky (sloupce muži, ženy) jsou vypočítány pomocí kritéria x^2 (chí — kvadrát) dle vzorce: $\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$. Všechny hodnoty z tab. č. 2 jsou dosazeny do vzorců (x^2 a x^2_{Yates}) a vypočtené hodnoty jsou znázorněny v tab. č. 3: Hodnoty χ^2 .

Tab. č. 3: Hodnoty χ^2

Muži	Ženy
1,4553	1,2877
0,1560	0,1380
0,6162	0,5453
1,1782	1,0426
2,2267	1,9704
0,4737	0,4192
0,0178	0,0158
0,2051	0,1815
0,0080	0,0909
0	0

$$\Sigma = 1,45530 + 0,15602 + 0,61623 + 1,17826 + 2,22677 + 0,473696 + 0,20519 + 0,00807 + 1,28778 + 0,13806 + 0,54530 + 1,04264 + 1,97045 + 0,419170 + 0,01581 + 0,18157 + 0,09095 = \underline{\underline{12,0292251}} \text{ (chí}^2\text{)}$$

Dále je potřeba spočítat stupně volnosti, jehož vzorec je následující:

$$D. f. = (c - 1) * (r - 1), \text{ kde}$$

c = počet řádků

r = počet sloupců.

Výpočet stupňů volnosti: (počet řádků - 1) * (počet sloupců - 1) = marginální četnosti

$$D. f. = (9 - 1) * (2 - 1) = 8 * 1$$

$$\underline{D. f. = 8 \text{ (stupňů volnosti)}}$$

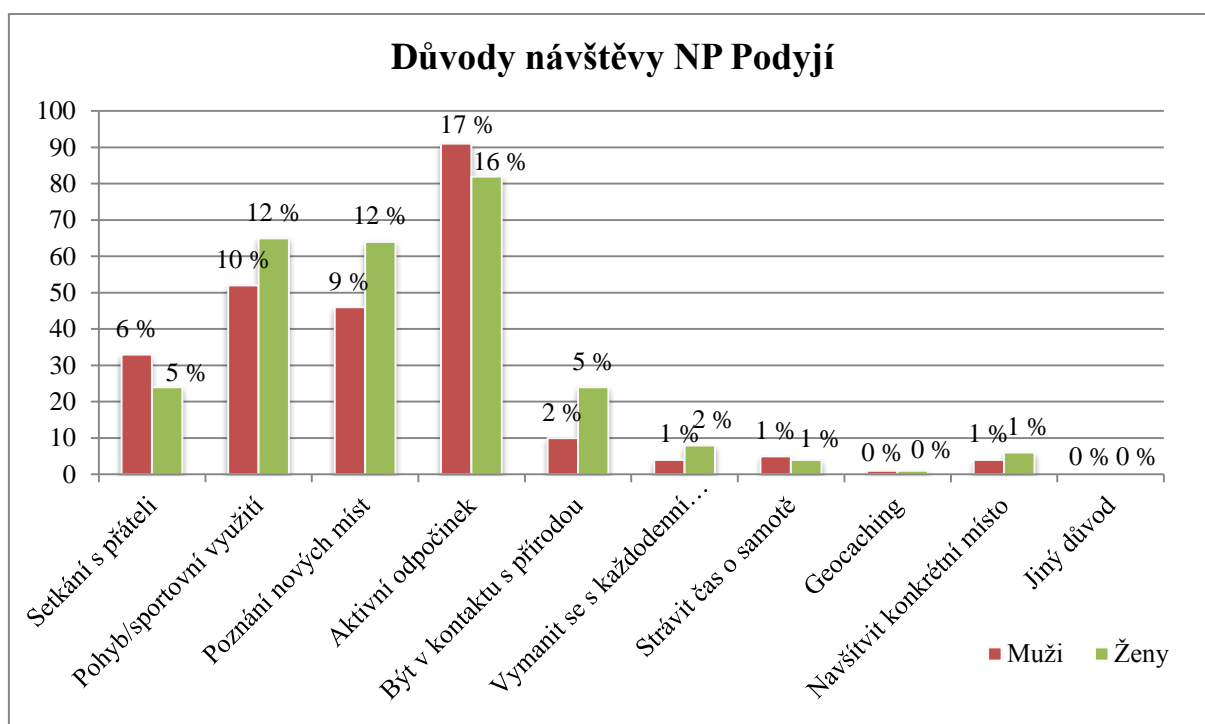
Dle kritických hodnot Pearsonova chí — kvadrát rozdělení (viz příloha č. 2) odpovídá 8 stupni volnosti hodnota **15,51**.

Abychom hypotézu H_0 mohli potvrdit nebo zamítnout je potřeba porovnat tyto dvě hodnoty: **12,0292251 < 15,51**.

Jelikož hodnota testového kritéria χ^2 nepřekročila kritickou hodnotu pro zvolenou hladinu významnosti α , tak nulovou hypotézu (H_0) **nezamítáme**.

Pozorované četnosti byly následně graficky znázorněny pomocí sloupcových a pruhových grafů.

Obr. č. 6: Důvody návštěvy NP Podyjí

Výsledky z dotazníkového šetření budou sloužit jako vstupní data pro výzkum Fakulty životního prostředí na indikátory turismu, a také budou poskytnuty Správě NP Podyjí.

5.1.1 Dotazník

Dotazník je rozčleněn do tří částí, a to: I. Motivace návštěvy národního parku, II. Preference návštěvníků, III. Sociodemografické charakteristiky návštěvníků. Dotazník byl vytvořen s celkem 19 otázkami, z nichž dvě otázky byly mimo hlavní dotazník, a to údaj, jestli je dotazovaný pěší turista, cyklista či koloběžkář a zdali je dotazovaný jednotlivec, pár, dvojice, větší skupina dospělých (přátelé), větší skupina dospělých s dětmi či organizovaná skupina (např. školní výlet, exkurze). V dotazníku se vyskytovaly otázky uzavřené i otevřené. Uzavřené otázky nabízely několik možných variant odpovědí, ze kterých si respondent vybírá jednu či více odpovědí. Vybraná odpověď by měla být co nejbližší vlastnímu názoru respondenta. U otevřených otázek vypisuje odpověď respondent sám. Otázky v dotazníku byly položeny tak, aby byly respondentovi srozumitelné a jednoduché k vyplnění (vzor dotazníku viz příloha č. 1).

6 SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

V Národním parku Podyjí probíhaly v minulosti různé sociologické výzkumy, které byly zaměřeny na monitorování veřejného mínění v NP (2000) a na monitorování návštěvnosti v NP Podyjí (2006).

6.1 Monitoring veřejného mínění v NP Podyjí v roce 2000

V měsíci srpnu roku 2000 proběhl na území Národního parku Podyjí, průzkum, který byl zaměřen na veřejné mínění, a to mezi návštěvníky, místními obyvateli a zástupci místních samospráv. Bylo využito metody přímých rozhovorů, celkem bylo shromážděno 646 dotazníků, z nichž bylo 523 od návštěvníků a turistů, 115 od místních obyvatel a 8 od starostů měst, vesnic. Dotazníky byly analyzovány za účelem zjištění rozdílů v postojích mezi skupinami respondentů v těchto tematických oblastech: a) Národní park, jeho prostředí a vnímání respondentů, b) vztah respondentů k území, c) cestovní ruch a postoje vůči rekreačním aktivitám, d) Správa Národního parku a hodnocení jeho práce, e) hospodářský dopad cestovního ruchu pro místní komunity.

Jedna část studie byla zaměřena na srovnání postojů mezi místními obyvateli a starosty a druhou část představovala názory od místních obyvatel, starostů a turistů. Ve výsledku dominovalo pozitivní hodnocení Národního parku, ale některé negativní zkušenosti byly identifikovány mezi místními obyvateli. Situace se také lišily v komunitách, kdy výsledky místních obyvatel ukázaly poměrně silný vztah k území, ale i nízkou pracovní příležitostí a příjmy z cestovního ruchu. Úroveň intenzity cestovního ruchu bylo vnímáno jako rostoucí a někdy jako znepokojující faktor pro místní obyvatelé. Za jeden z nejvíce negativních faktorů pro přírodu byl pozorován motorismus. Správa Národního parku byla někdy kritizována, komunikace s ní byla ne vždy uspokojivě hodnocena. Nejshodněji se všechny skupiny respondentů shodly v oblasti nakládání s odpady, a to tak, že představuje nejnaléhavější problém. Identifikované rozdíly v postojích všech dotazovaných respondentů lze efektivně využít při plánování péči o životní prostředí a trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu v této oblasti.

Z výzkumu bylo vyhodnoceno, že je důležité zlepšit komunikační mechanismy mezi místními lidmi a Správou NP. Dále bylo zjištěno, že se místní obyvatelé NP cítí omezení kvůli vyšším cenám v obchodech, dražším službám a neuspokojivým pracovním příležitostem a nízkým příjmům. Výzkum ukázal, že je potřeba zajistit účast těchto obyvatel na

pravidelných zasedáních Rady NP, zvýšit pobídky, informovanost a vzdělávání. Efektivnější řízení je zapotřebí k přilákání turistů k častějším návštěvám NP Podyjí a využívat rekreačních zdrojů s důrazem na zmírnění motorismu a nakládání s odpady (Čihař et Staňková, 2006).

6.2 Monitoring návštěvnosti NP Podyjí v roce 2006

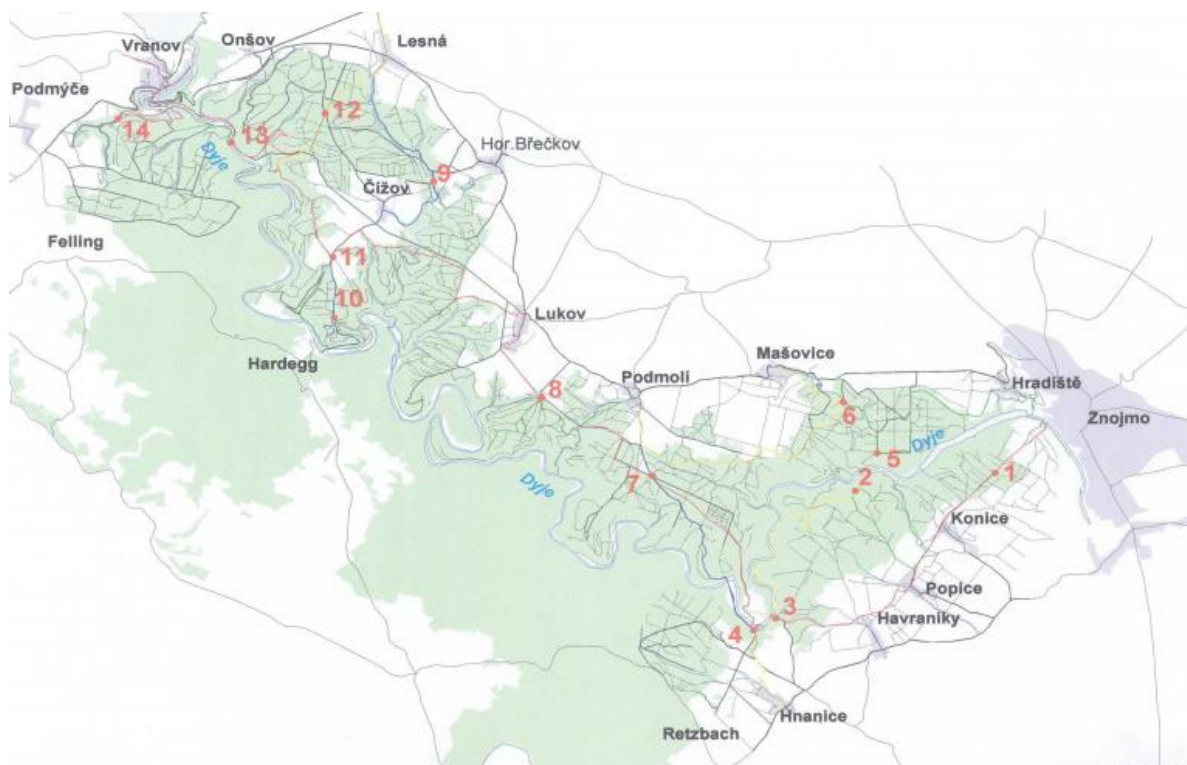
V NP Podyjí proběhlo v roce 2006 celoroční sčítání návštěvníků, které doplňovalo dotazníkové šetření. Tento monitoring proběhl mezi návštěvníky NP, ale také mezi obyvateli obcí NP. Základní ideou celoročního výzkumu bylo získat základní informace o jednotlivých návštěvnících a důležité informace o dynamice turistického ruchu na území parku.

Nositelem projektu se stala Správa Národního parku Podyjí, který byl financován v rámci programu INTERREG III A ze zdrojů Evropské Unie. Na pomoc při terénních šetřeních si Správa přizvala na podporu studenty z Gymnázia a střední pedagogické školy Znojmo. Ústav pro životní prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze byl pověřen metodickou a zpracovatelskou činností. Toto pracoviště má několikaleté zkušenosti v rámci výzkumů turistické exploatace v chráněných územích. Touto problematikou se intenzivním studiem zabývá již od roku 1995. Svou činnost provádí v celé řadě chráněných území České republiky. Analogická problematika řešená v NP Podyjí se uskutečnila i v rakouském NP Thaytal, který na NP Podyjí plynule navazuje (Čihař et Staňková, 2001).

V závěrečné zprávě tohoto projektu jsou prezentovány výsledky podrobného sledování dynamiky turistického ruchu na území Národního parku, nechybí ani základní charakteristiky návštěvníků společně s názory a postoji místních obyvatel, které byly zjišťované metodou dotazníkového šetření (Kouřil, 2006).

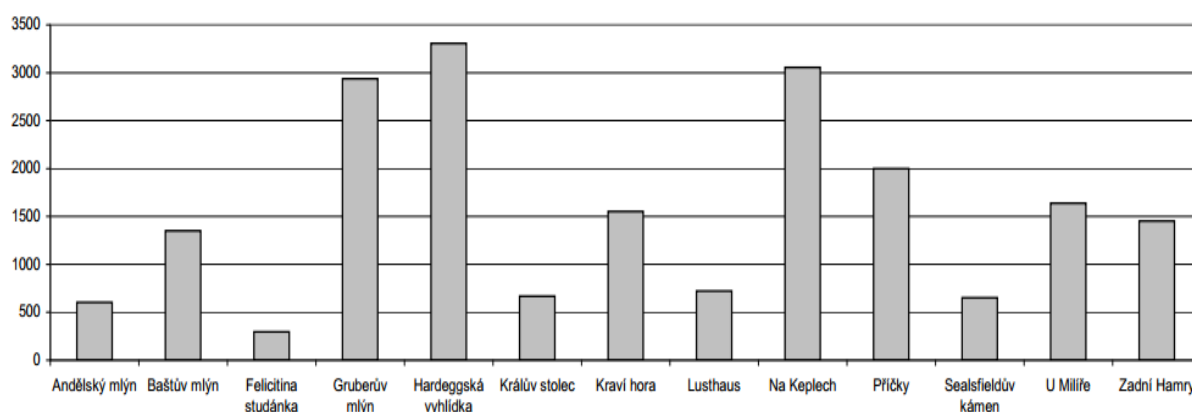
Tato zpráva je rozčleněna do třech kapitol, kde první shrnuje monitoring počtu a dynamiky návštěvníků v Národním parku. Sběr dat se uskutečňoval na 14 nejoblíbenějších stanovištích, které pokryly území celého parku a to: Králův stolec, Kraví hora, Sealsfieldův kámen, Baštův mlýn, Gruberův mlýn (Judexův mlýn), Andělský mlýn, U Milíře, Příčky, Čížovský rybník, Hardeggská vyhlídka, Na Keplech, Lusthaus, Lesná, Zadní Hamry, Felicitina studánka viz obr. č. 7: Sčítací místa NP Podyjí.

Obr. č. 7: Sčítací místa NP Podyjí M 1: 60 000 (zdroj: Správa NP Podyjí, 2005)

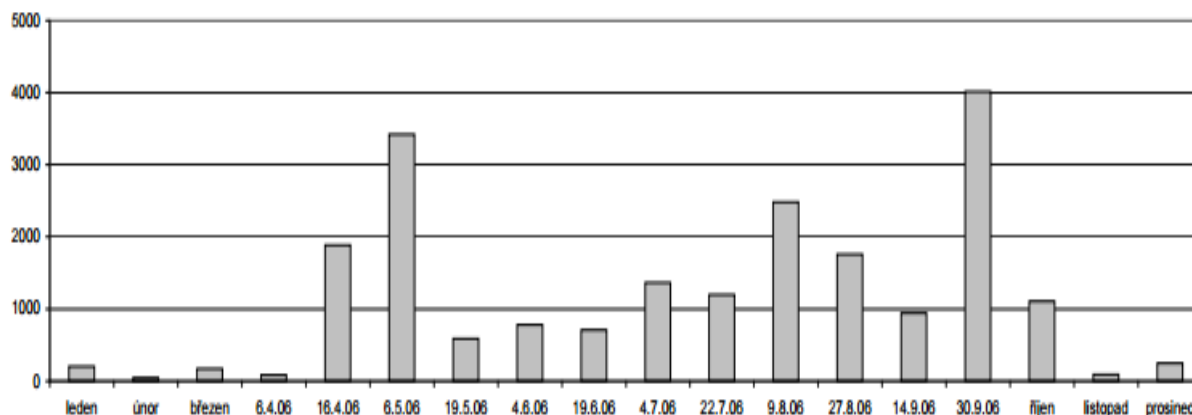

Monitoring celodenní návštěvnosti se na výše uvedených stanovištích konal celkově osmnáctkrát. Bylo zjištěno, že mezi prvních pět nejvíce navštěvovaných stanovišť jsou: Hardeggská vyhlídka, Na Keplech, Gruberův mlýn, Příčky, U Milíře (viz obr. č. 8: Počty zaznamenaných turistů na jednotlivých stanovištích).

Obr. č. 8: Počty zaznamenaných turistů na jednotlivých stanovištích (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006)

Obr. č. 9: Počty návštěvníků během jednotlivých měsíců v roce (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006)

Z obrázku č. 9 je patrné, že nejvíce byly jednotlivá stanoviště navštěvovány v teplejších měsících, tzv. sezóně květen — září.

V druhé části zprávy je analýza návštěvnické populace, kde se můžeme dočíst o jejich názorech a základních charakteristikách.

Třetí kapitola je věnována analýze výsledků z dotazníkového šetření, které se uskutečnilo mezi obyvateli obcí ležící přímo v Národním parku Podyjí či v jeho těsné blízkosti. Mezi obce patří: Čížov, Havraníky, Hnanice, Horní Břečkov, Hradiště, Konice, Lesná, Lukov, Mašovice, Onšov, Podmolí, Podmýče, Popice, Vranov nad Dyjí. Hlavní cíl tohoto šetření bylo charakterizovat místní populaci vybraných obcí a jejich postoje a názory vůči přírodě NP a stávajícímu managementu viz obr. č. 10, 11 a obr. č. 12, 13, 14: místní analýza.

Obr. č. 10: Návratnost dotazníků (Zdroj: Správa NP Podyjí, 2006)

Návratnost dotazníků	
	počet
rozdáno	1573
nevyplněno	1396
návratnost	177

Obr. č. 11: Dotazníková otázka: „Cítíte se v oblasti Podyjí doma?“ (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006)

Cítíte se v oblasti Podyjí doma?		
	počet	procenta
určitě ano	116	71,2%
spíše ano	37	22,7%
spíše ne	10	6,1%
určitě ne	0	0,0%
nevím	0	0,0%
Celkem	163	100,0%

Obr. č. 12: Dotazníková otázka: Jak často navštěvujete NP Podjí? (zdroj: Správa NP Podjí, 2006)

Jak často navštěvuje NP Podjí		
	počet	procenta
téměř každý den	63	36,0%
několikrát za měsíc	63	36,0%
několikrát do roka	46	26,3%
vůbec ne	3	1,7%
Celkem	175	100,0%

Obr. č. 13: Počty návštěvníků během jednotlivých měsíců v roce (zdroj: Správa NP Podjí, 2006)

Obec		
	počet	procenta
Čížov	9	5,1%
Havraníky	16	9,0%
Hnanice	8	4,5%
Horní Břečkov	16	9,0%
Hradiště	15	8,5%
Konice	26	14,7%
Lesná	12	6,8%
Lukov	8	4,5%
Mašovice	11	6,2%
Onšov	4	2,3%
Podmolí	7	4,0%
Podmýče	4	2,3%
Popice	2	1,1%
Vranov	39	22,0%
Celkem	177	100,0%

Obr. č. 14: Dotazníková otázka: „Který z projevů turismu je podle Vás v NP Podjí nejvíce rušivý?“ (zdroj: Správa NP Podjí, 2006)

Který z projevů turismu je podle Vás v NP Podjí nejvíce rušivý?		
	počet	procenta
počet rekreatantů	4	1,8%
nekázeň a živelnost turistů	23	10,3%
motorismus	43	19,2%
hluk	11	4,9%
nepořádek (odpadky apod.)	82	36,6%
konflikty mezi pěšími a cyklisty	6	2,7%
nic mi nevadí	45	20,1%
jiný	10	4,5%
Celkem	224	100,0%

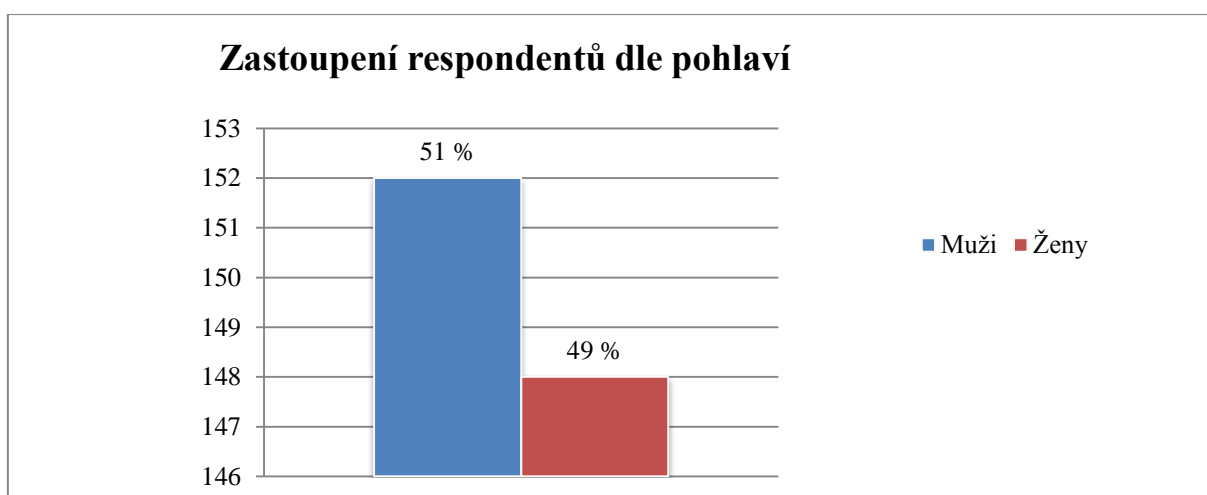
7 VÝSLEDKY

7.1 Struktura vzorku respondentů

7.1.2 Pohlaví respondentů

Z celkového počtu 300 respondentů bylo 152 mužů a 148 žen.

Obr. č. 15: Zastoupení respondentů dle pohlaví

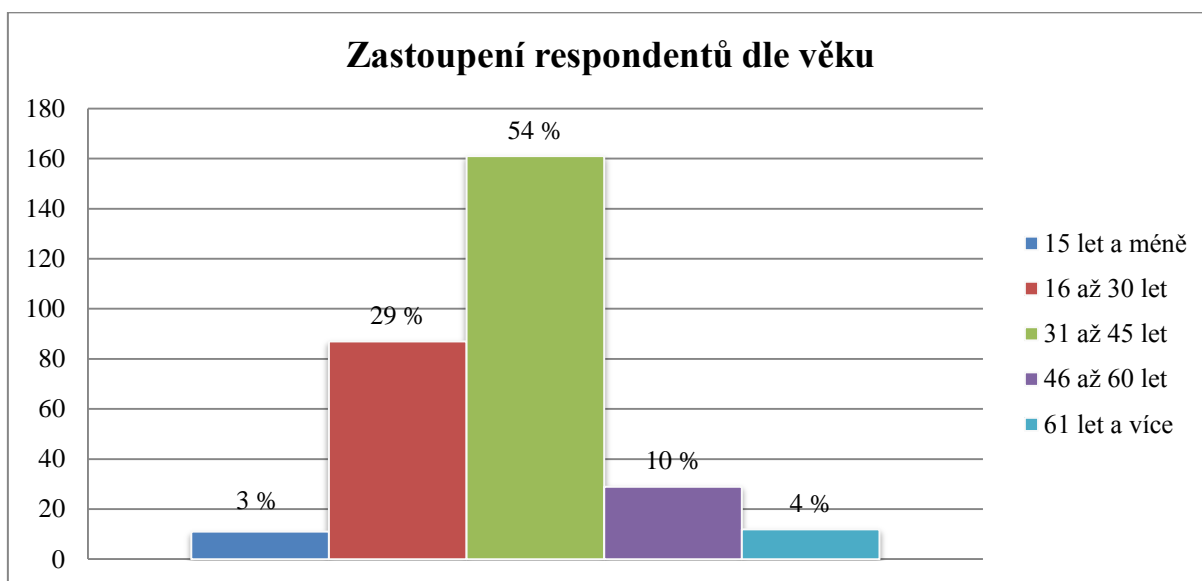

Na grafu č. 15 (zastoupení respondentů dle pohlaví) je zřejmé, že zastoupení žen a mužů je u respondentů vyrovnaný. Tato vyrovnanost je přirozená, při žádosti o vyplnění nebyl stanoven požadovaný počet respondentů mužů a žen.

7.1.3 Věková struktura respondentů

Věková struktura respondentů byla rozdělena do čtyř kategorií, a to 15 let a méně, 16 až 30 let, 31 až 45 let, 45 až 60 let a 61 let a více. Z celkového počtu respondentů bylo 11 návštěvníků parku mladší 15 let, 87 bylo starší 16 let či mladší 30 let, 161 respondentů bylo ve věku 31 až 45 let, 29 osob bylo starší 46 let či mladší 60 let a 12 respondentů bylo starších než 61 let.

Obr. č. 16 Zastoupení respondentů dle věku

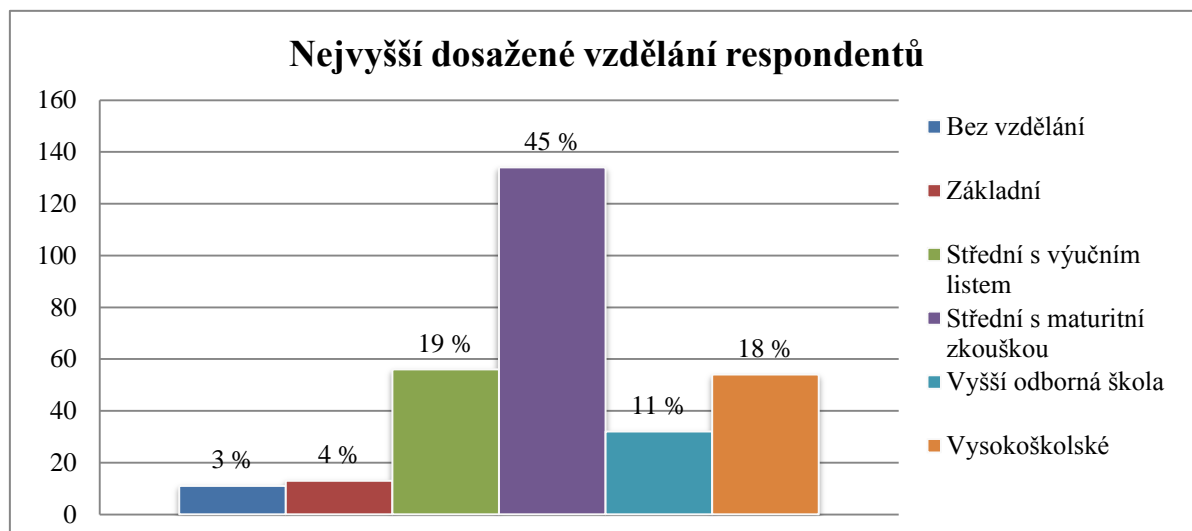

Z grafu č. 16 (zastoupení respondentů dle věku) je patrné, že nejvíce zastoupeni byli respondenti ve věkové kategorii 31 až 45 let, a to 53,67 %. Je to dáno zejména tím, že NP Podyjí navštěvovali zejména dospělí lidé s dětmi.

7.1.4 Vzdělanost respondentů

Z celkového počtu respondentů bylo 11 návštěvníků parku bez vzdělání, 13 mělo základní vzdělání, 56 střední s výučním listem, 134 respondentů mělo střední školu s maturitní zkouškou, 32 respondentů absolvovalo vyšší odbornou školu a 54 z dotazovaných mělo vysokoškolské vzdělání.

Obr. č. 17: Vzdělanost respondentů

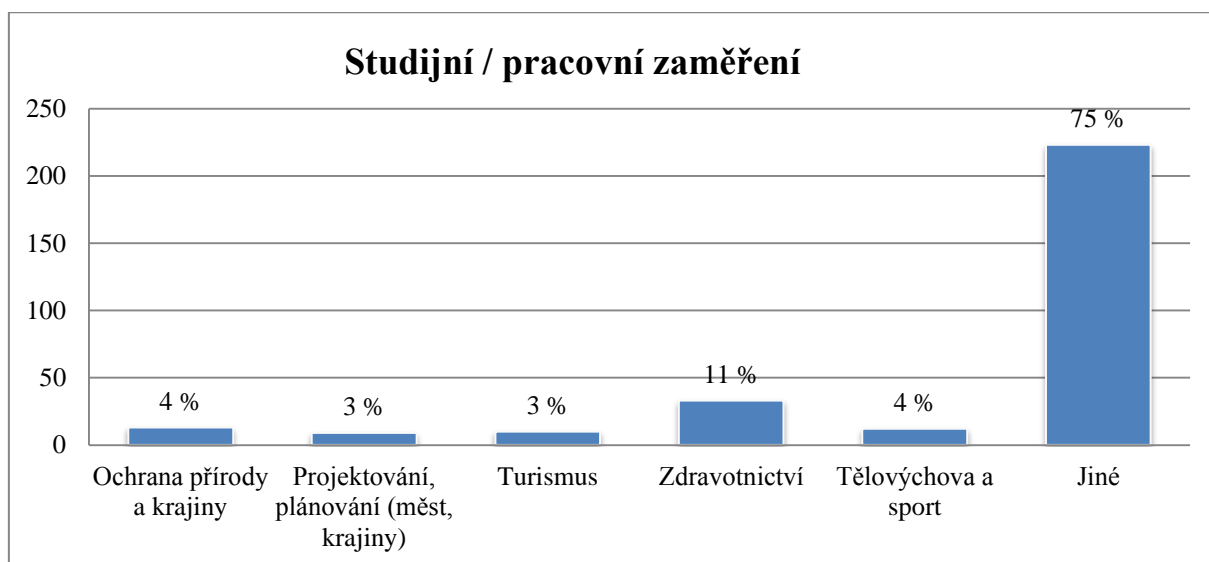

Na grafu č. 17 (vzdělanost respondentů) je patrné, že nejvíce zastoupenou úrovní dosaženého vzdělání bylo středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou. Dle Českého statistického úřadu, kdy v roce 2011 probíhalo sčítání lidu, se zjistilo, že 33 % obyvatelstva má ukončené vzdělání střední školy s výučním listem a 31,2 % střední školu s maturitní zkouškou a 12,5 % je vysokoškolsky vzdělaná (ČSÚ, 2014). Můžeme říci, že návštěvníci NP Podyjí jsou totožně vzdělání jako průměrná česká populace.

7.1.5 Pracovní / studijní zaměření návštěvníků

Z celkového počtu respondentů 13 návštěvníků parku pracuje v oblasti ochrany přírody a krajiny, 9 v oblasti projektování, plánování (měst krajiny), 10 respondentů označilo turismus, 33 respondentů pracuje ve zdravotnictví, 12 v oboru tělovýchova a sport a 223 z dotazovaných nevybralo z výše zmíněných oblastí, odpověděli, že jejich studijní či pracovní zaměření je jiné. Jednalo se zejména o ženy na mateřské dovolené, důchodce, obory elektrotechnické, strojírenské, stavebnické, truhlářské, řidiče z povolání a studenty různých oborů aj.

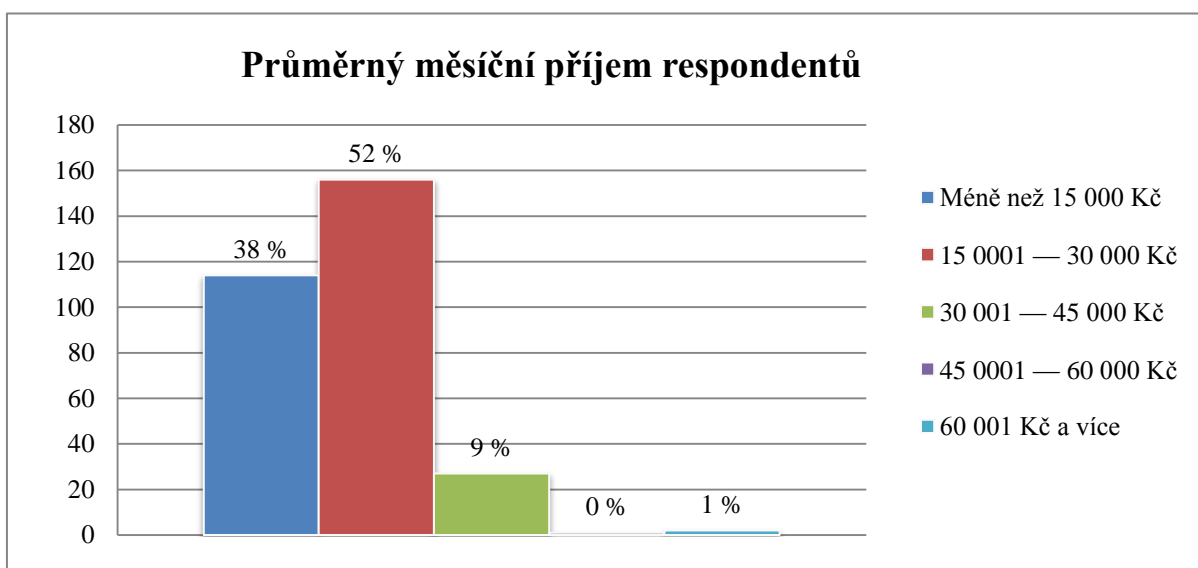
Obr. č. 18: Studijní / pracovní zaměření

7.1.6 Průměrný měsíční příjem respondentů

Z celkového počtu respondentů 114 osob dosahovalo průměrného měsíčního příjmu nižšího než 15 000 Kč, 156 osob mělo plat vyšší než 15 000 Kč ale nižší než 30 000 Kč, 27 osob mělo příjem vyšší než 30 001 Kč, ale nižší než 45 000 Kč, 1 osoba měla příjem v rozmezí 45 001 až 60 000 Kč a 2 osoby měli průměrný měsíční příjem vyšší než 60 001 Kč.

Obr. č. 19: Průměrný měsíční příjem respondentů

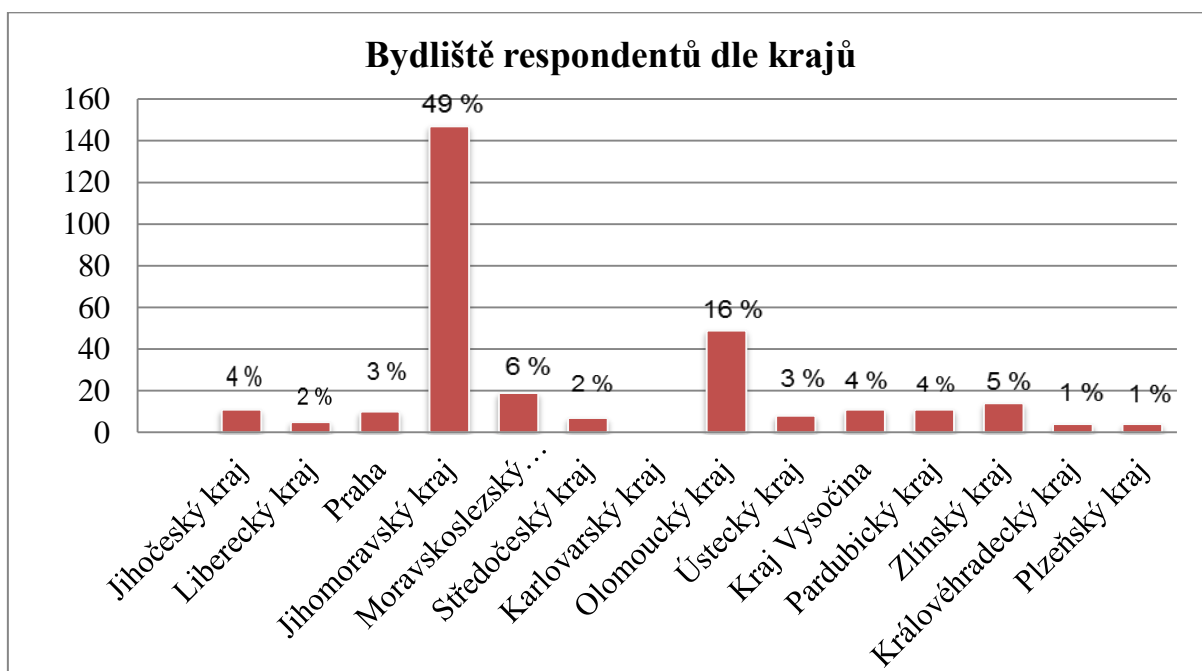

Nejvíce zastoupenou škálou průměrného platu respondentů je podle grafu č. 19 (průměrný měsíční příjem respondentů) plat v rozmezí 15 001 — 30 000 Kč, což je v rámci průměrného platu v ČR, který činil ve 3. čtvrtletí roku 2014: 21 521 Kč (ČSÚ, 2014). Můžeme říci, že NP navštěvují průměrně bohatí čeští lidé.

7.1.7 Bydliště respondentů

Z celkového počtu respondentů (300) pocházelo 11 návštěvníků z Jihočeského kraje, 5 z Libereckého, 10 z Prahy, 147 Jihomoravského, 19 Moravskoslezského, 7 Středočeského, 49 Olomouckého, 8 Ústeckého, 11 Vysočiny, 11 Pardubického, 14 Zlínského, 4 Královéhradeckého, 4 Plzeňského kraje.

Obr. č. 20: Bydliště respondentů dle krajů

Z grafu č. 20 (bydliště respondentů dle krajů) je patrné, že nejvíce návštěvníků pochází z Jihomoravského kraje, kde se NP nachází.

7.2 Testování statistických hypotéz

7.2.1 Důvody motivace návštěvníků

Otázka č. 1: Jaké jsou důvody návštěvy Národního parku Podyjí, které motivují návštěvníky?

H₀: Není statisticky významný rozdíl v zastoupení důvodů k návštěvě parku.

H₁: Je statisticky významný rozdíl v zastoupení důvodů k návštěvě parku.

Tab. č. 4: Pozorované a očekávané četnosti pro test homogenity

	Setkání s přáteli	Pohyb/sportovní využití	Poznání nových míst	Aktivní odpočinek	Být v kontaktu s přírodou	Vymanit se s každodenní rutiny	Strávit čas o samotě	Geocaching	Navštívit konkrétní místo	Jiný důvod	Celkem
O	57	117	110	173	34	12	9	2	10	0	524
E	52,4	52,4	52,4	52,4	52,4	52,4	52,4	52,4	52,4	52,4	

Hypotéza H_0 byla testována testem homogenity multinomických rozdělení. Hodnota testovací

$$\text{statistiky je: } \chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} = 629,66412$$

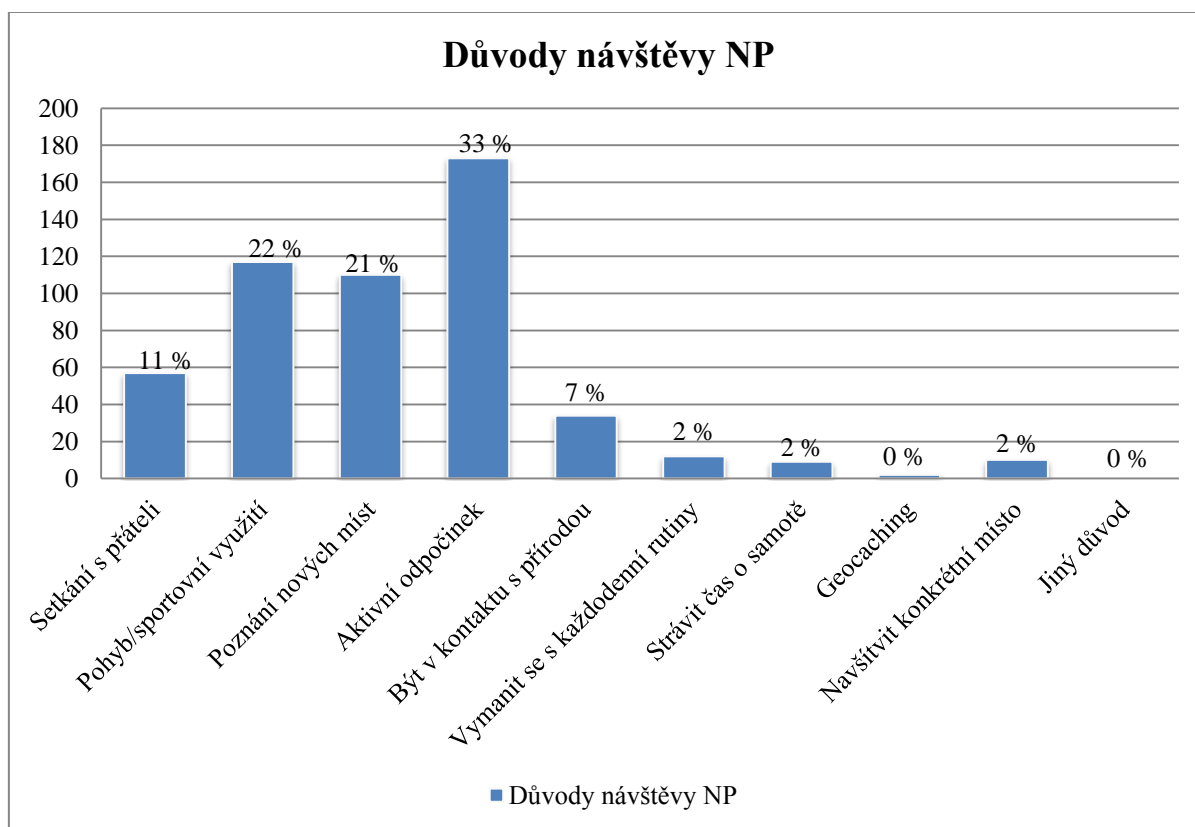
Tab. č. 5: Součty χ^2

χ^2	0,403	79,640	63,316	277,564	6,461	31,148	35,945	48,476	34,308	52,4
----------	-------	--------	--------	---------	-------	--------	--------	--------	--------	------

D. f. = 9 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 629,66412 > 16,92 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H_0 se zamítá** na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Dospíváme tedy k závěru, že existuje statisticky významný rozdíl v důvodech, které motivují návštěvníky k návštěvě Národního parku.

Obr. č. 21: Důvody návštěvy NP Podyjí

7.2.2 Závislost charakteristik turistických tras na jejich návštěvnost

Otázka č. 2: Jaký vliv mají charakteristiky turistických tras v Národním parku na jejich návštěvnost?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že charakteristiky turistických tras v Národním parku mají vliv na jejich návštěvnost.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že charakteristiky turistických tras v Národním parku mají vliv na jejich návštěvnost.

Tab. č. 6: Pozorované četnosti vlivu turistických tras na návštěvnost

O	Jdu touto trasou poprvé	Je to má 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Trasa míří na zajímavé místo NP	84	9	2	95
Trasa je populární	9	0	0	9
Již jsem zde byl/a	0	32	10	42
Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný	17	1	4	22
Vyhovuje mi charakter trasy	6	4	8	18
Vyhovuje mi vybavení trasy	0	2	3	5
Na trase je možné se občerstvit	1	1	4	6
Vyhovuje mi délka trasy	21	10	15	46
V trase jsou krásné výhledy	23	12	10	45
Trasa mi byla doporučena	74	4	4	82
Za účelem geocachingu	7	0	1	8
Jsem zde poprvé	126	0	0	126
Jiné důvody	1	0	2	3
Celkem	369	75	63	507

Tab. č. 7: Očekávané četnosti vlivu turistických tras na návštěvnost

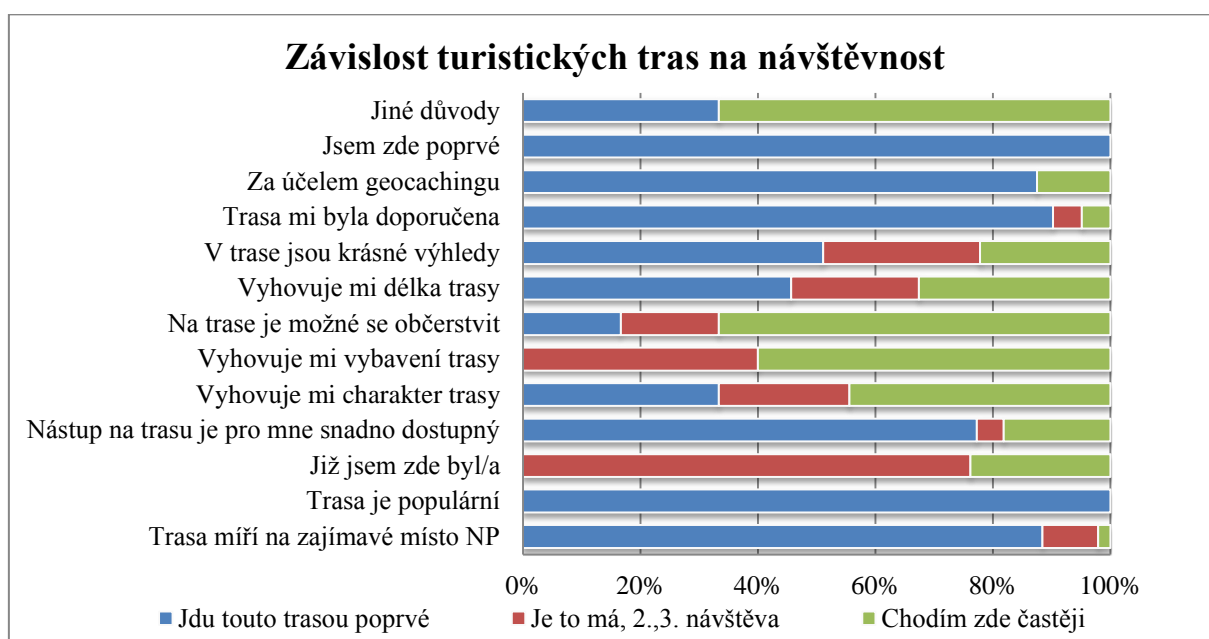
E	Jdu touto trasou poprvé	Je to má 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Trasa míří na zajímavé místo NP	69,142	14,0533	11,8047	95
Trasa je populární	6,5503	1,3314	1,1183	9
Již jsem zde byl/a	30,568	6,213	5,2189	42
Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný	16,0118	3,2544	2,7337	22
Vyhovuje mi charakter trasy	13,1006	2,6627	2,2367	18
Vyhovuje mi vybavení trasy	3,6391	0,7396	0,6213	5
Na trase je možné se občerstvit	4,3669	0,8876	0,7456	6
Vyhovuje mi délka trasy	33,4793	6,8047	5,716	46
V trase jsou krásné výhledy	32,7515	6,6568	5,5917	45
Trasa mi byla doporučena	59,6805	12,1302	10,1893	82
Za účelem geocachingu	5,8225	1,1834	0,9941	8
Jsem zde poprvé	91,7041	18,6391	15,6568	126
Jiné důvody	2,1834	0,4438	0,3728	3
Celkem	369	75	63	507

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2 \text{ Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{303,7706}}$$

d. f. = 24 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 303,7706 > 36,42 = \chi^2(0,05)$, hypotéza H_0 se **zamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že charakteristiky turistických tras mají vliv na návštěvnost parku.

Obr. č. 22: Závislost charakteristik tras na návštěvnosti NP Podyjí

7.2.3 Závislost výběru trasy v NP na věku

Otázka č. 3: Liší se důvody výběru trasy v národním parku mezi jednotlivými věkovými kategoriemi?

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že věk návštěvníků má vliv na výběr trasy v Národním parku.

H₁: Existuje statisticky významný rozdíl, že věk návštěvníků má vliv na výběr trasy v Národním parku.

Tab. č. 8: Pozorované četnosti závislosti výběru trasy na věku

O	15 let a méně	16 až 30 let	31 až 45 let	46 až 60 let	61 let a více	Celkem
Trasa míří na zajímavé místo NP	1	27	55	7	5	95
Trasa je populární	0	8	1	0	0	9
Již jsem zde byl/a	2	9	14	3	0	28
Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný	0	10	8	1	6	25
Vyhovuje mi charakter trasy	1	6	8	0	1	15
Vyhovuje mi vybavení trasy	0	2	2	0	0	4
Na trase je možné se občerstvit	1	3	2	0	0	6
Vyhovuje mi délka trasy	2	19	20	1	4	46
V trase jsou krásné výhledy	2	16	23	4	0	46
Trasa mi byla doporučena	3	30	39	8	2	82
Za účelem geocachingu	0	7	1	0	0	8
Jsem zde poprvé	3	37	64	18	5	127
Jiné důvody	1	1	1	0	0	3
Celkem	16	175	238	42	23	494

Tab. č. 9: Pozorované četnosti závislosti výběru trasy na věku

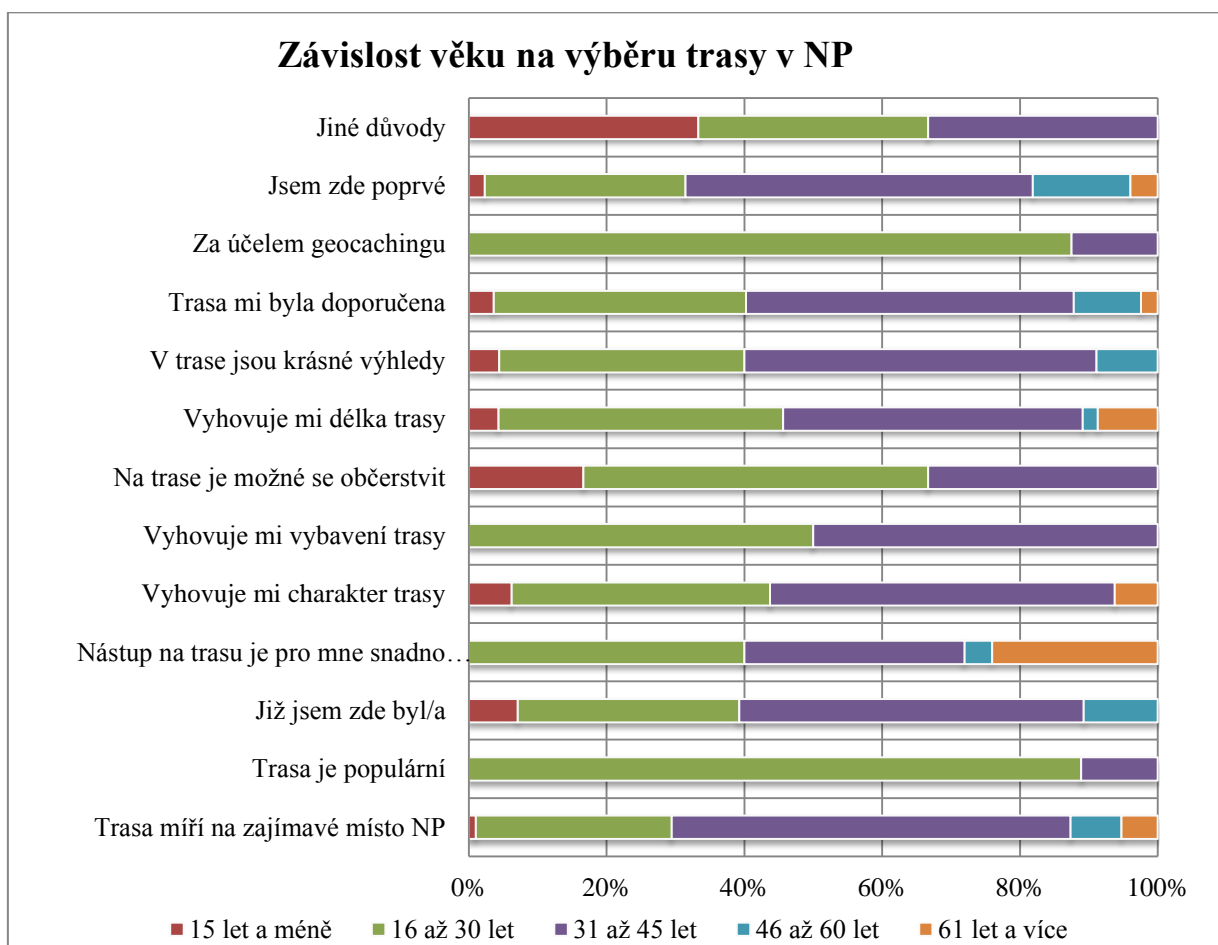
E	15 let a méně	16 až 30 let	31 až 45 let	46 až 60 let	61 let a více	Celkem
Trasa míří na zajímavé místo NP	3,0769	33,6538	45,7692	8,0769	4,4231	95
Trasa je populární	0,2915	3,1883	4,336	0,7652	0,419	9
Již jsem zde byl/a	0,9069	9,919	13,4899	2,3806	1,3036	28
Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný	0,8097	8,8563	12,0445	2,1255	1,164	25
Vyhovuje mi charakter trasy	0,4858	5,3138	7,2267	1,2753	0,6984	15
Vyhovuje mi vybavení trasy	0,1296	1,417	1,9271	0,3401	0,1862	4
Na trase je možné se občerstvit	0,1943	2,1255	2,8907	0,5101	0,2794	6
Vyhovuje mi délka trasy	1,4899	16,2955	22,1619	3,9109	2,1417	46
V trase jsou krásné výhledy	1,4899	16,2955	22,1619	3,9109	2,1417	46
Trasa mi byla doporučena	2,6559	29,0486	39,5061	6,9717	3,8178	82
Za účelem geocachingu	0,2591	2,834	3,8543	0,6802	0,3725	8
Jsem zde poprvé	4,1134	44,9899	61,1862	10,7976	5,913	127
Jiné důvody	0,0972	1,0628	1,4453	0,2551	0,1397	3
Celkem	16	175	238	42	23	494

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2 \text{ Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{55,36105}}$$

d. f. = 48 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 55,36105 < 65,17077 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H₀** se **nezamítá** (na hladině významnosti **α = 0,05**). Dospíváme tedy k závěru, že věk nemá vliv na výběr trasy v NP.

Obr. č. 23: Závislost věku na výběru trasy v NP

7.2.4 Závislost upřednostňování tras na pohlaví

Otázka č. 4: Má pohlaví návštěvníků vliv při upřednostňování konkrétních tras parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv při upřednostňování konkrétních tras.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv při upřednostňování konkrétních tras v parku.

Tab. č. 10: Pozorované četnosti tras v závislosti na pohlaví

O	Muži	Ženy	Celkem
Trasa míří na zajímavé místo NP	47	48	95
Trasa je populární	3	6	9
Již jsem zde byl/a	22	27	49
Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný	12	13	25
Vyhovuje mi charakter trasy	8	8	16
Vyhovuje mi vybavení trasy	2	2	4
Na trase je možné se občerstvit	3	3	6
Vyhovuje mi délka trasy	14	32	46
V trase jsou krásné výhledy	11	30	41
Trasa mi byla doporučena	44	38	82
Za účelem geocachingu	4	2	6
Jsem zde poprvé	65	61	126
Jiné důvody	1	2	3
Celkem	236	272	508

Tab. č. 11: Očekávané četnosti tras v závislosti na pohlaví

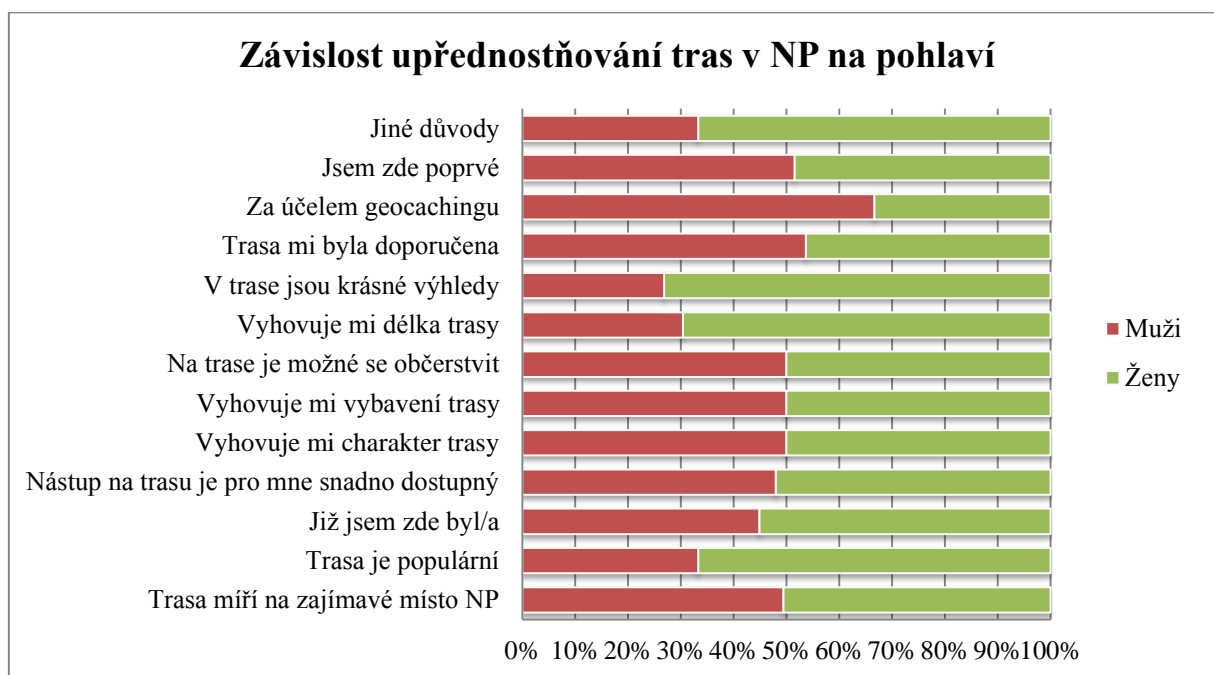
E	Muži	Ženy	Celkem
Trasa míří na zajímavé místo NP	44,1338	50,8661	95
Trasa je populární	4,1811	4,8188	9
Již jsem zde byl/a	22,7638	26,2362	49
Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný	11,6142	13,3858	25
Vyhovuje mi charakter trasy	7,4330	8,5669	16
Vyhovuje mi vybavení trasy	1,8582	2,1417	4
Na trase je možné se občerstvit	2,7874	3,2125	6
Vyhovuje mi délka trasy	21,3701	24,6299	46
V trase jsou krásné výhledy	19,0472	21,9528	41
Trasa mi byla doporučena	38,0945	43,9055	82
Za účelem geocachingu	2,7874	3,2126	6
Jsem zde poprvé	58,5354	67,4646	126
Jiné důvody	1,3937	1,6063	3
Celkem	236	272	508

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2 \text{ Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{16,6410}}$$

d. f. = 12 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 16,6410 < 21,03 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H₀** se **nezamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že pohlaví nemá vliv na upřednostňování konkrétních tras v parku.

Obr. č. 24: Závislost upřednostňovaných tras v NP na pohlaví

7.2.5 Závislost pohlaví na způsobu orientace v NP

Otázka č. 5: Má pohlaví vliv na způsob orientace návštěvníků na trasách Národního parku?

H_0 : Pohlaví nemá statisticky významný vliv na způsob orientace na trasách NP.

H_1 : Pohlaví má statisticky významný vliv na způsob orientace na trasách NP.

Tab. č. 12: Pozorované četnosti způsobů orientace v NP v závislosti na pohlaví

O	Turistické značení	GPS nebo digitální mapa	Papírová mapa	Jiná možnost	Celkem
Muži	129	60	41	4	234
Ženy	138	52	50	6	246
Celkem	267	112	91	10	480

Tab. č. 13: Očekávané četnosti způsobů orientace v NP v závislosti na pohlaví

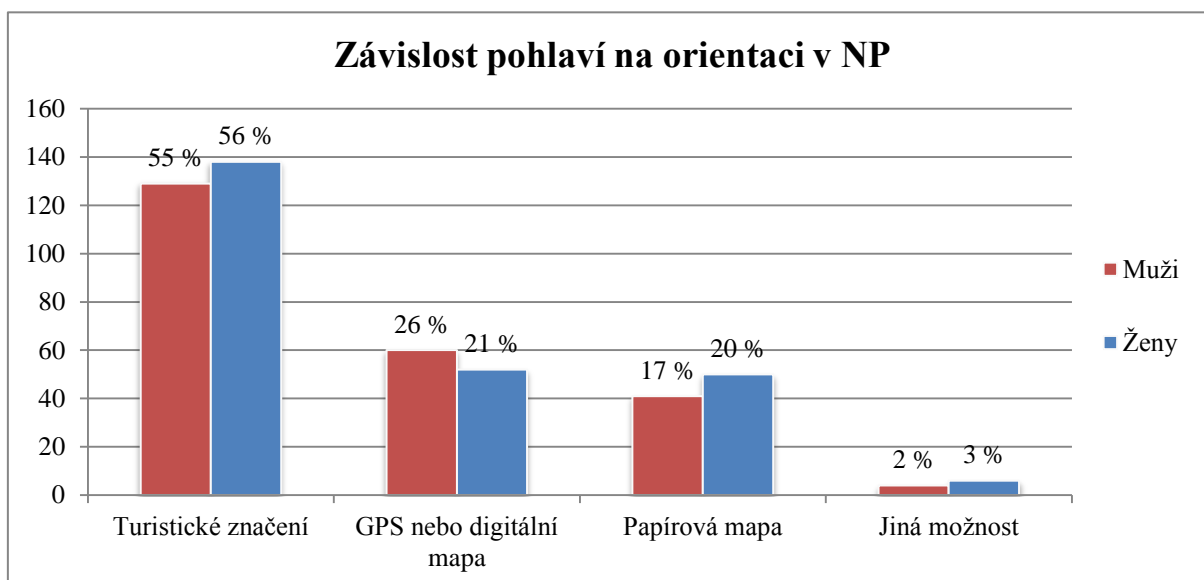
E	Turistické značení	GPS nebo digitální mapa	Papírová mapa	Jiná možnost:	Celkem
Muži	130,1625	54,6000	44,3625	4,8750	234
Ženy	136,8375	57,4000	46,6375	5,1250	246
Celkem	267	112	91	10	480

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} = \underline{\underline{1,8661}}$$

d. f. = 3 (stupně volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 1,8661 < 7,81 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H₀** se **nezamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že pohlaví nemá vliv na způsoby orientace po Národním parku.

Obr. č. 25: Závislost pohlaví na orientaci v NP — Muži, Ženy

7.2.6 Závislost věku návštěvníků na preferenci parametrů turistických tras

Otázka č. 6: Má věk návštěvníků národního parku vliv na preferenci parametrů turistických tras?

H₀: Preference parametrů turistických tras se mezi jednotlivými věkovými kategoriemi statisticky významně neliší.

H₁: Preference parametrů turistických tras se mezi jednotlivými věkovými kategoriemi se statisticky významně liší.

Tab. č. 14: Pozorované četnosti v závislosti věku návštěvníků na preferenci tras v NP

O	15 let a méně	16 až 30 let	31 až 45 let	46 až 60 let	61 let a více	Celkem
Zpevněný povrch	2	18	21	5	6	52
Nezpevněný povrch	1	11	14	4	0	30
Trasa je úzká	1	4	3	2	0	10
Trasa je široká	1	9	14	2	5	31
Trasa vede jen lesem	0	5	9	2	0	16
Trasa vede jen mimo les	0	0	5	1	1	7
Trasa vede v lese i mimo les	3	37	52	11	4	107
Trasa vede podél vodního toku nebo vodní plochy	3	33	43	11	1	91
Trasa vede po rovině	1	20	12	7	5	45
Trasa vede ve členitém terénu	1	18	22	7	2	50
Trasa prochází obcí, městem	0	7	8	4	0	19
V trase jsou výhledová místa do okolní krajiny	1	26	43	8	1	79
V trase jsou odpočívadla	0	26	64	10	7	107
V trase jsou odpadkové koše	1	38	69	13	6	127
V blízkosti nástupu na trasu je možnost parkování	0	13	34	6	0	53
V blízkosti nástupu na trasu je autobusová nebo vlaková zastávka	0	11	13	2	0	26
Trasa je pouze pro chodce	0	6	13	3	0	22
Trasa je pro chodce i cyklisty	0	4	7	3	0	14
Na trase je restaurace	4	39	57	6	5	111
Na trase je kiosek	4	43	60	10	2	119
Na trase je lanovka	0	7	6	2	0	15
Na trase jsou umístěny geokešky	1	12	12	3	0	28
V trase vede také naučná stezka	2	46	78	14	6	146
V trase jsou umístěny informační tabule	0	1	1	0	4	6
Jiné	0	0	0	0	0	0
Celkem	26	434	660	136	55	1311

Tab. č. 15: Pozorované četnosti v závislosti věku návštěvníků na preferenci tras v NP

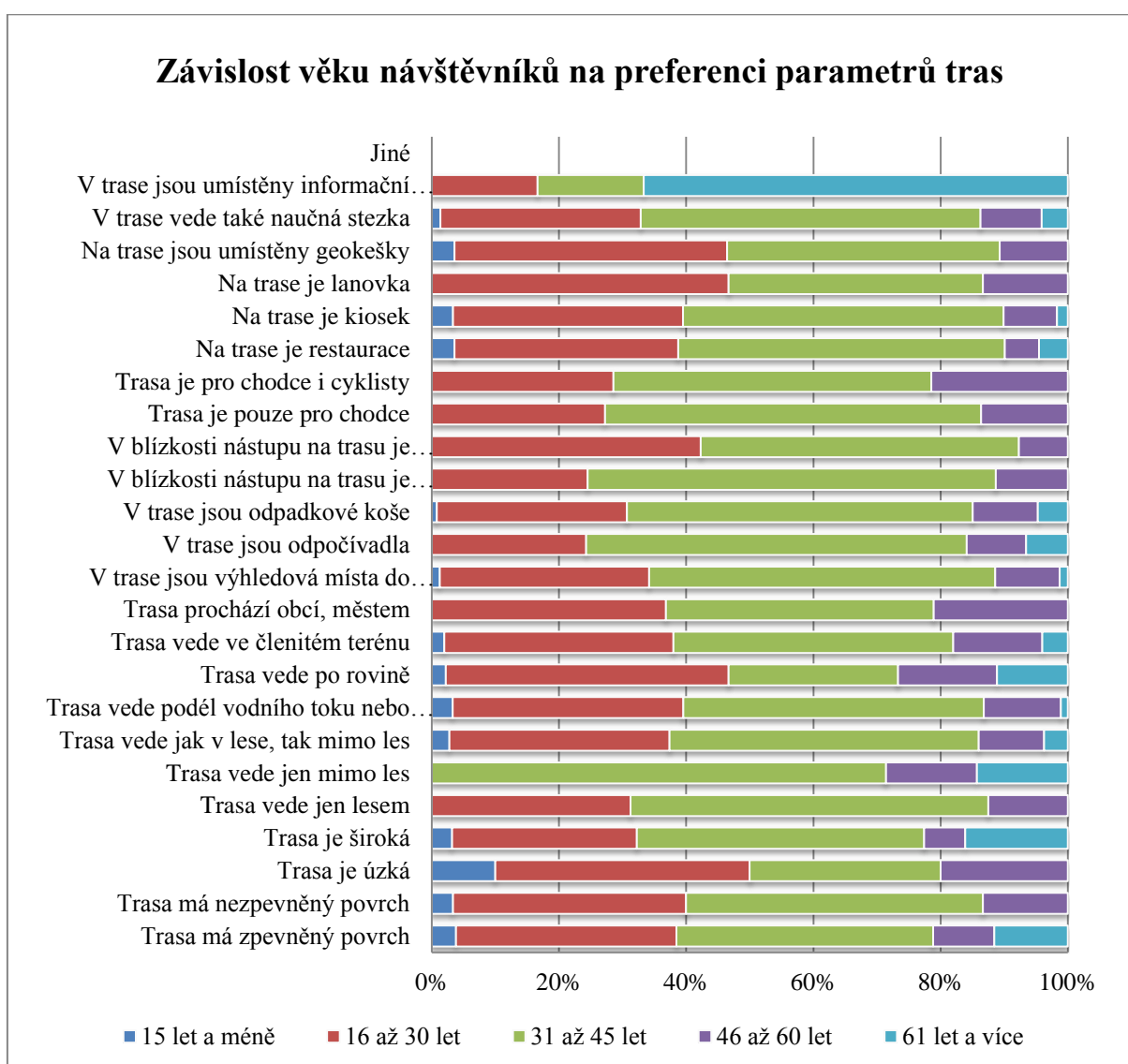
E	15 let a méně	16 až 30 let	31 až 45 let	46 až 60 let	61 let a více	Celkem
Zpevněný povrch	1,0313	17,2143	26,1785	5,3944	2,1815	52
Nezpevněný povrch	0,5950	9,9314	15,1030	3,1121	1,2586	30
Trasa je úzká	0,1983	3,3105	5,0343	1,0374	0,4195	10
Trasa je široká	0,6148	10,2624	15,6064	3,2159	1,3005	31
Trasa vede lesem	0,3173	5,2967	8,0549	1,6598	0,6712	16
Trasa vede mimo les	0,1388	2,3173	3,5240	0,7262	0,2937	7
Trasa vede v lese i mimo les	2,1220	35,4218	53,8673	11,0999	4,4889	107
Trasa vede podél vodního toku, vodní plochy	1,8047	30,1251	45,8124	9,4401	3,8177	91
Trasa po rovině	0,8924	14,8970	22,6545	4,6682	1,8879	45
Trasa vede ve členitém terénu	0,9916	16,5523	25,1716	5,1869	2,0976	50
Trasa prochází obcí, městem	0,3768	6,2899	9,5652	1,9710	0,7971	19
V trase jsou výhledová místa do okolní krajiny	1,5667	26,1526	39,7712	8,1953	3,3143	79
V trase jsou odpočívadla	2,1220	35,4218	53,8673	11,0999	4,4889	107
Odpadkové koše	2,5187	42,0427	63,9359	13,1747	5,3280	127
Možnost parkování	1,0511	17,5454	26,6819	5,4981	2,2235	53
Autobusová nebo vlaková zastávka	0,5156	8,6072	13,0892	2,6972	1,0908	26
Trasa je pouze pro chodce	0,4363	7,2830	11,0755	2,2822	0,9230	22
Trasa je pro chodce i cyklisty	0,2777	4,6346	7,0481	1,4523	0,5873	14
Na trase je restaurace	2,2014	36,7460	55,8810	11,5149	4,6568	111
Na trase je kiosek	2,3600	39,3944	59,9085	12,3448	4,9924	119
Na trase je lanovka	0,2975	4,9657	7,5515	1,5561	0,6293	15
Na trase jsou geokešky	0,5553	9,2693	14,0961	2,9047	1,1747	28
V trase vede naučná stezka	2,8955	48,3326	73,5011	15,1457	6,1251	146
V trase jsou informační tabule	0,1190	1,9863	3,0206	0,6224	0,2517	6
Jiné	0	0	0	0	0	0
Celkem	26	434	660	136	55	1311

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2_{Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{107,2398}}$$

d. f. = 96 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 107,2398 < 119,8709 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H₀** se **nezamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že věk návštěvníků nemá vliv na preferenci parametrů tras.

Obr. č. 26: Závislost věku návštěvníků na preferenci parametrů tras

7.2.7 Závislost posuzování problematických skupin na pohlaví

Otázka č. 7: Má pohlaví návštěvníků parku vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících Národní park?

H_0 : Pohlaví návštěvníků nemá statisticky významný vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících Národní park.

H_1 : Pohlaví návštěvníků má statisticky významný vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících Národní park.

Tab. č. 16: Pozorované četnosti v závislosti posuzování problematických skupin na pohlaví

O	Pěší turisté	Cyklisté	Turisté se psy	Další skupina	Celkem
Muži	7	11	8	126	152
Ženy	1	14	6	135	156
Celkem	8	25	14	261	308

Tab. č. 17: Očekávané četnosti v závislosti posuzování problematických skupin na pohlaví

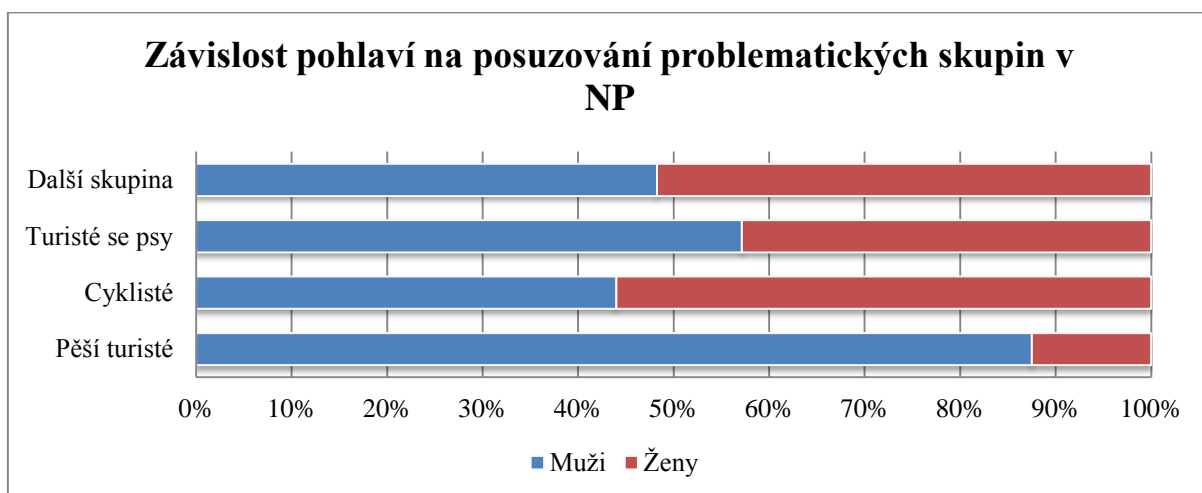
E	Pěší turisté	Cyklisté	Turisté se psy	Další skupina	Celkem
Muži	3,9481	12,3377	6,9091	128,8052	152
Ženy	4,0519	12,6623	7,0909	132,1948	156
Celkem	8	25	14	261	308

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} \text{ a } \chi^2 \text{ Yates} = \sum \frac{(|O-E|-0,5)^2}{E} = \underline{\underline{4,00381}}$$

d. f. = 3 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 4,00381 < 7,81 = \chi^2(0,05)$, hypotéza H_0 se **nezamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že pohlaví návštěvníků nemá vliv na posuzování problematických skupin v NP.

Obr. č. 27: Závislost pohlaví na posuzování problematických skupin v NP

7.2.8 Závislost vzdělání na důvody návštěvnosti parku

Otázka č. 8: Má vzdělání návštěvníků vliv na důvody návštěvnosti parku?

H_0 : Důvody návštěvnosti parku se mezi různě vzdělanými návštěvníky statisticky významně neliší.

H_1 : Důvody návštěvnosti parku se mezi různě vzdělanými návštěvníky statisticky významně liší.

Tab. č. 18: Závislost vzdělání na důvody návštěvnosti parku

O	Bez vzdělání	Základní	Střední s výučním listem	Střední s maturitní zkouškou	VOŠ	Vysokoškolské	Celkem
Setkání s přáteli	0	2	13	29	7	15	66
Pohyb / sportovní vyžití	6	4	18	56	6	27	117
Poznání nových míst	3	8	17	47	15	20	110
Aktivní odpočinek	3	7	34	74	23	32	173
Být v kontaktu s přírodou	1	2	8	14	5	7	37
Vymanit se z každodenní rutiny	0	0	2	8	2	0	12
Strávit čas o samotě	0	0	2	4	3	0	9
Geocaching	0	0	0	0	1	1	2
Navštívit konkrétní místo	0	0	1	6	0	3	10
Jiný důvod	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	13	23	95	238	62	105	536

Tab. č. 19: Závislost vzdělání na důvody návštěvnosti parku

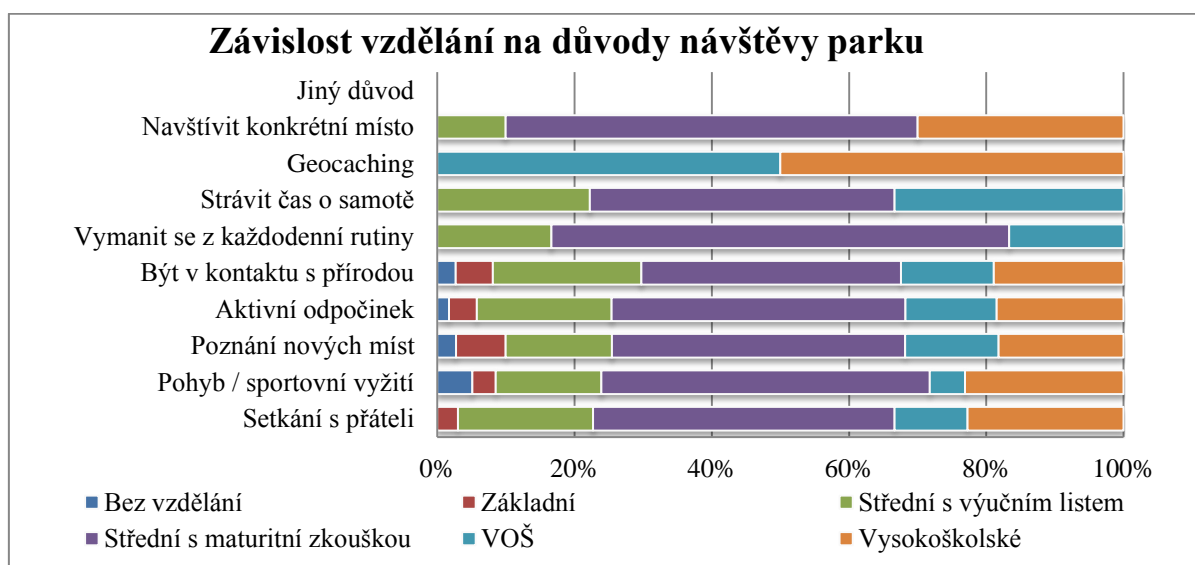
E	Bez vzdělání	Základní	Střední s výučním listem	Střední s maturitní zkouškou	VOŠ	Vysokoškolské	Celkem
Setkání s přáteli	1,6010	2,8321	11,6978	29,3060	7,6343	12,9291	66
Pohyb / sportovní vyžití	2,8380	5,0205	20,7369	51,9520	13,5336	22,9198	117
Poznání nových míst	2,6680	4,7201	19,4963	48,8430	12,7239	21,5485	110
Aktivní odpočinek	4,1960	7,4235	30,6623	76,8170	20,0112	33,8899	173
Být v kontaktu s přírodou	0,8970	1,5877	6,5578	16,4290	4,2799	7,2481	37
Vymanit se z každodenní rutiny	0,2910	0,5149	2,1269	5,3284	1,3881	2,3507	12
Strávit čas o samotě	0,2180	0,3862	1,5951	3,9963	1,041	1,7631	9
Geocaching	0,0490	0,0858	0,3545	0,8881	0,2313	0,3918	2
Navštívit konkrétní místo	0,2430	0,4291	1,7724	4,4403	1,1567	1,9590	10
Jiný důvod	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	13	23	95	238	62	105	536

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2 \text{ Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{28,4870}}$$

d. f. = 45 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 28,4870 < 61,65623 = \chi^2(0,05)$, hypotéza H_0 se **nezamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že vzdělání návštěvníků nemá vliv na důvody návštěvnosti parku.

Obr. č. 28: Závislost vzdělání na důvody návštěvy parku

7.2.9 Závislost zaměstnání žen na frekvenci návštěv parku

Otázka č. 9: Má zaměstnání žen vliv na frekvenci návštěvy parku?

H_1 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že zaměstnání žen má vliv na frekvenci návštěvy parku.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že zaměstnání žen má vliv na frekvenci návštěvy parku.

Tab. č. 20: Pozorované četnosti v závislosti zaměstnání žen na frekvenci návštěvy parku

O	Jdu touto trasou poprvé	Je to má 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Ochrana přírody a krajiny	4	3	1	8
Projektování, plánování (měst, krajiny)	3	0	1	4
Turismus	7	0	2	9
Zdravotnictví	22	1	1	24
Tělovýchova a sport	3	0	0	3
Jiné	83	12	8	103
Celkem	122	16	13	151

Tab. č. 21: Očekávané četnosti v závislosti zaměstnání žen na frekvenci návštěvy parku

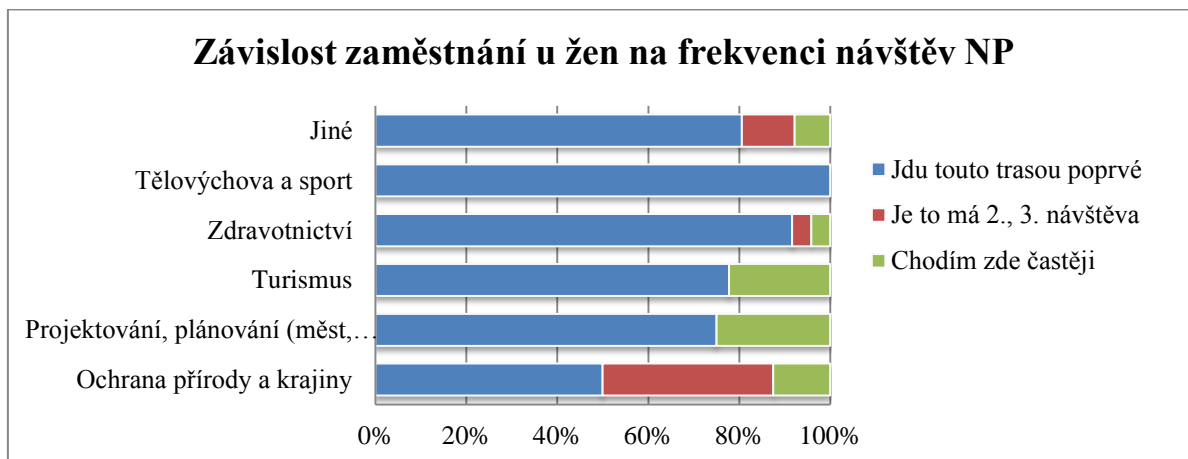
E	Jdu touto trasou poprvé	Je to má 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Ochrana přírody a krajiny	6,4635	0,8476	0,6887	8
Projektování, plánování (měst, krajiny)	3,2317	0,4238	0,3443	4
Turismus	7,2715	0,9536	0,7748	9
Zdravotnictví	19,3907	2,5430	2,0662	23
Tělovýchova a sport	2,4238	0,3178	0,2582	3
Jiné	83,2190	10,9140	8,8675	104
Celkem	117	22	12	151

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2 \text{ Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{6,6829}}$$

d. f. = 10 (stupňů volnosti)

Jelikož $x^2 = 6,6829 < 18,31 = x^2(0,05)$, hypotéza H_0 se **nezamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že zaměstnání žen nemá vliv na frekvenci návštěvy parku.

Obr. č. 29: Závislost zaměstnání u žen na frekvenci návštěv NP

7.2.10 Závislost bydliště na frekvenci návštěv parku

Otázka č. 10: Má vzdálenost bydliště návštěvníků od Národního parku vliv na frekvenci návštěv národního parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků od Národního parku má vliv na frekvenci návštěv.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků od Národního parku má vliv na frekvenci návštěv.

Tab. č. 22: Pozorované četnosti v závislosti bydliště na frekvenci návštěv parku

O	Jdu touto trasou poprvé	Je to má 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Do 35km	39	28	21	88
35 — 60 km	23	3	2	28
60 — 100 km	34	2	0	36
100 — 150 km	17	3	1	21
150 — 250 km	90	6	1	97
Nad 250 km	30	0	0	30
Celkem	233	42	25	300

Tab. č. 23: Pozorované četnosti v závislosti bydliště na frekvenci návštěv parku

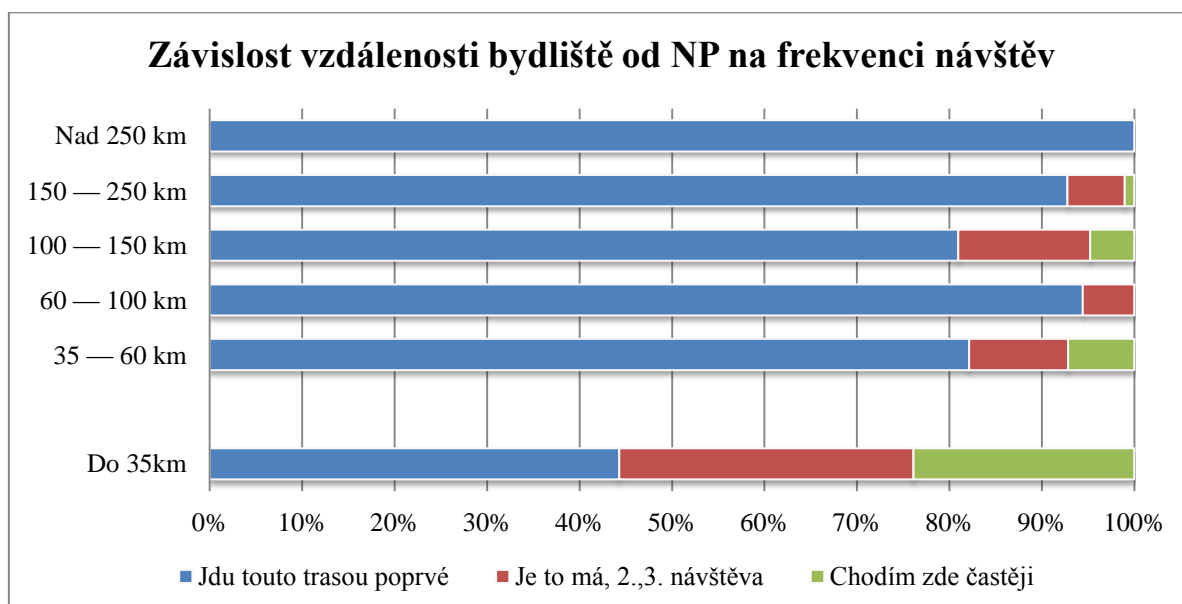
O	Jdu touto trasou poprvé	Je to má 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Do 35km	68,34	12,32	7,33	88
35 — 60 km	21,74	3,92	2,33	28
60 — 100 km	27,96	5,04	3	36
100 — 150 km	16,31	2,94	1,75	21
150 — 250 km	75,33	13,58	8,08	97
Nad 250 km	23,3	4,2	2,5	30
Celkem	233	42	25	300

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2_{\text{Yates}} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{83,58675}}$$

d. f. = 10 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 83,58675 > 18,31 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H₀** se **zamítá** (na hladině významnosti **α = 0,05**). Dospíváme tedy k závěru, že vzdálenost bydliště návštěvníků od NP má vliv na frekvenci návštěv parku.

Obr. č. 30: Závislost vzdálenosti bydliště návštěvníků od NP na frekvenci návštěv

7.2.11 Závislost vzdálenosti bydliště na délku pobytu

Otázka č. 11: Má vzdálenost bydliště vliv na délku pobytu v Národním parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků parku má vliv na délku pobytu.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že vzdálenost bydliště návštěvníků parku má vliv na délku pobytu.

Tab. č. 24: Pozorované četnosti v závislosti na vzdálenosti bydliště a délky pobytu

O	Jednodenní výlet	Víkendová dovolená	Dlouhodobá dovolená (více než 3 — denní)	Celkem
Do 35km	61	20	7	88
35 — 60 km	13	8	7	28
60 — 100 km	6	20	8	34
100 — 150 km	2	14	7	23
150 — 250 km	17	50	30	97
Nad 250 km	5	16	9	30
Celkem	104	128	68	300

Tab. č. 25: Pozorované četnosti v závislosti na vzdálenosti bydliště a délky pobytu

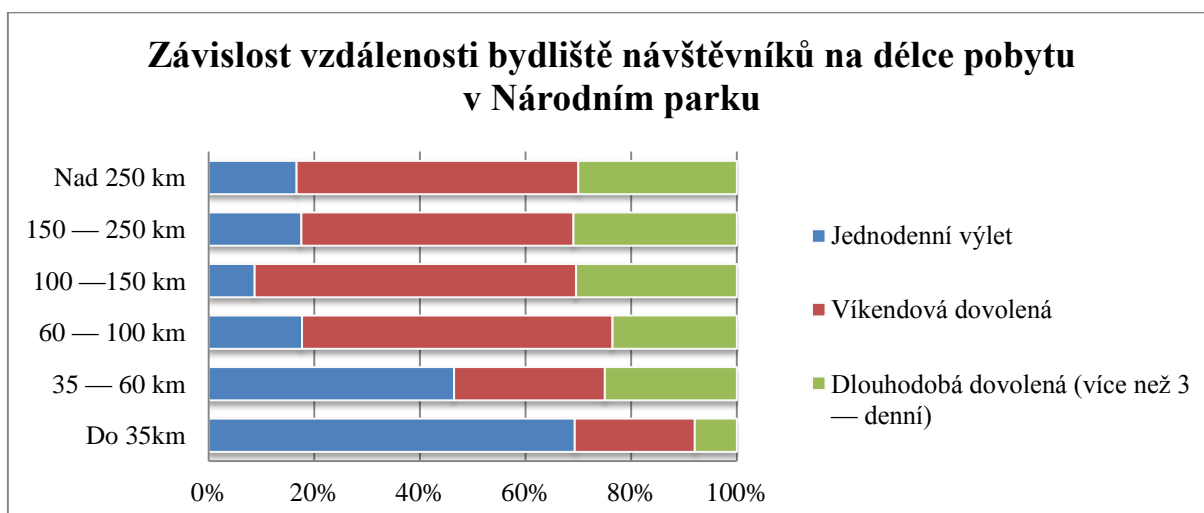
E	Jednodenní výlet	Víkendová dovolená	Dlouhodobá dovolená (více než 3 — denní)	Celkem
Do 35km	30,5066	37,5466	19,9466	88
35 — 60 km	9,7066	11,946	6,3466	28
60 — 100 km	11,7866	14,5066	7,70666	34
100 — 150 km	7,97333	9,81333	5,21333	23
150 — 250 km	33,6266	41,3866	21,9866	97
Nad 250 km	10,4	12,8	6,8	30
Celkem	104	128	68	300

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} = 28,69$$

d. f. = 10 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 28,69 > 18,31 = \chi^2(0,05)$, hypotéza H_0 se zamítá (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že vzdálenost bydliště návštěvníků od NP má vliv na délku pobytu.

Obr. č. 31: Závislost vzdálenosti bydliště návštěvníků na délce pobytu v Národním parku

7.2.12 Závislost příjmu na frekvenci návštěv

Otázka č. 12: Má průměrný měsíční příjem návštěvníků vliv na frekvenci návštěv parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že příjem návštěvníků má vliv na frekvenci návštěv parku.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že příjem návštěvníků má vliv na frekvenci návštěv parku.

Tab. č. 26: Pozorované četnosti v závislosti na příjmech a frekvenci návštěv

O	Jdu touto trasou poprvé	Je to má, 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Méně než 15 000 Kč	86	15	13	114
15 0001 — 30 000 Kč	123	24	9	156
30 001 — 45 000 Kč	22	3	2	27
45 0001 — 60 000 Kč	1	0	0	1
60 001 Kč a více	2	0	0	2
Celkem	234	42	24	300

Tab. č. 27: Očekávané četnosti v závislosti na příjmech a frekvenci návštěv

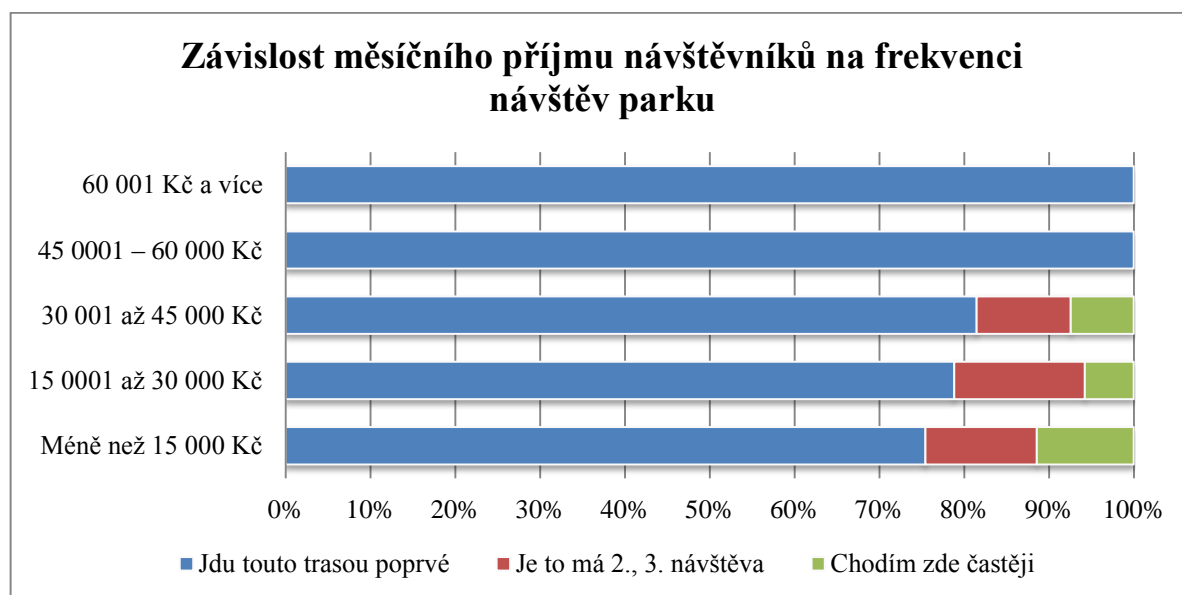
E	Jdu touto trasou poprvé	Je to má 2., 3. návštěva	Chodím zde častěji	Celkem
Méně než 15 000 Kč	88,92	15,96	9,12	114
15 0001 — 30 000 Kč	121,68	21,84	12,48	156
30 001 — 45 000 Kč	21,06	3,78	2,16	27
45 0001 — 60 000 Kč	0,78	0,14	0,08	1
60 001 Kč a více	1,56	0,28	0,16	2
Celkem	234	42	24	300

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2_{Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{6,99278}}$$

d. f. = 8 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 6,99278 < 15,51 = \chi^2(0,05)$, hypotéza H_0 se **nezamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že výše příjmů návštěvníků nemá vliv na frekvenci návštěv parku.

Obr. č. 32: Závislost měsíčního příjmu návštěvníků na frekvenci návštěv parku

7.2.13 Závislost velikosti skupiny na způsobu přepravy

Otázka č. 13: Má velikost skupiny návštěvníků vliv na způsob přepravy do Národního parku?

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že velikost skupiny má vliv na způsob přepravy do Národního parku.

H_1 : Existuje statisticky významný rozdíl, že velikost skupiny má vliv na způsob přepravy do Národního parku.

Tab. č. 28: Pozorované četnosti v závislosti na velikosti skupiny a způsobu přepravy

O	Jednotlivec	Pár	Dvojice	Větší skupina dospělých (přátelé)	Větší skupina dospělých s dětmi	Organizovaná skupina (exkurze)	Celkem
Vlastním autem	7	36	25	56	86	5	215
Vlakem	1	2	0	2	0	1	6
Autobusem	0	4	2	20	7	7	40
Taxi	0	0	0	0	0	0	0
Pěšky	4	6	3	5	6	0	24
Na kole	4	2	6	3	0	0	15
Jiným způsobem	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	16	50	36	86	99	13	300

Tab. č. 29: Očekávané četnosti v závislosti na velikosti skupiny a způsobu přepravy

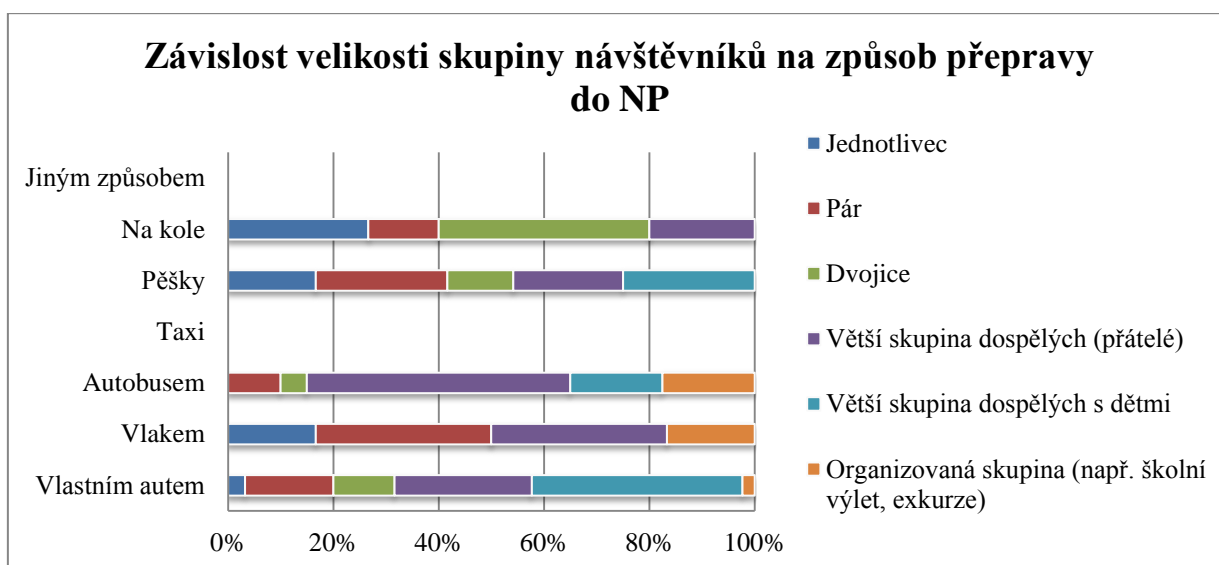
E	Jednotlivec	Pár	Dvojice	Větší skupina dospělých (přátelé)	Větší skupina dospělých s dětmi	Organizovaná skupina, (exkurze)	Celkem
Vlastním autem	11,4666	35,8333	25,8000	61,6333	70,9500	9,3167	215
Vlakem	0,3200	1,0000	0,7200	1,7200	1,9800	0,2600	6
Autobusem	0,1333	6,6666	4,8	11,4667	13,2000	1,73333	40
Taxi	0	0	0	0	0	0	0
Pěšky	1,2800	4,0000	2,8800	6,8800	7,9200	1,0400	24
Na kole	0,8000	2,5000	1,8000	4,3000	4,9500	0,6500	15
Jiným způsobem	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	16	50	36	86	99	13	300

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2_{Yates} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = \underline{\underline{56,90092}}$$

D. f. = 30 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 56,90092 > 43,77 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H₀** se zamítá (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že velikost skupiny návštěvníků má vliv na způsob přepravy do NP.

Obr. č. 33: Závislost velikosti skupiny na způsob přepravy do NP

7.2.14 Závislost pohlaví na provozování geocachingu

Otázka č. 14: Má pohlaví návštěvníků parku vliv na provozování geocachingu?

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv na provozování geocachingu.

H₁: Existuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv na provozování geocachingu.

Tab. č. 30: Pozorované četnosti v závislosti na pohlaví a provozování geocachingu

O	Geocaching ANO	Geocaching NE	Celkem
Muži	32	115	147
Ženy	30	123	153
Celkem	62	237	300

Tab. č. 31: Očekávané četnosti v závislosti na pohlaví a provozování geocachingu

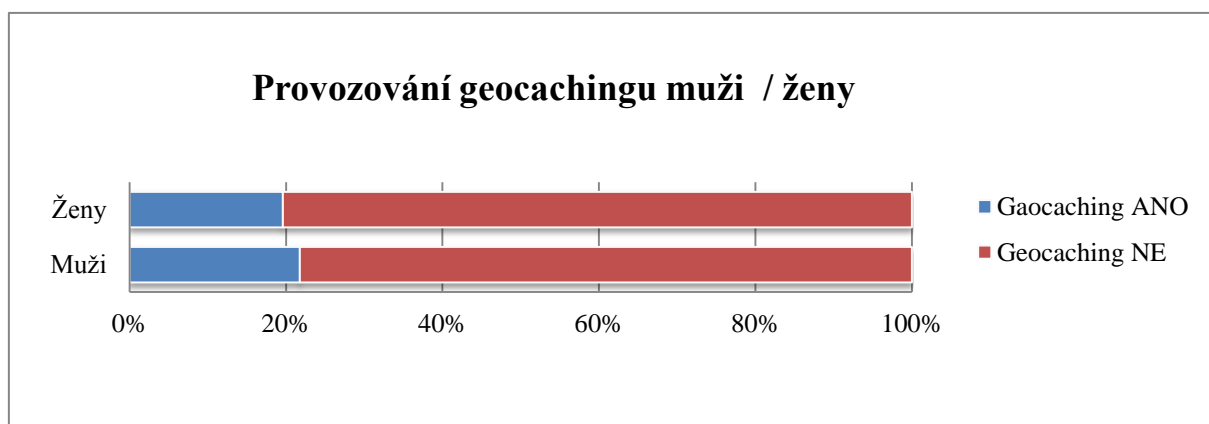
E	Gaocaching ANO	Geocaching NE	Celkem
Muži	30,38	116,13	147
Ženy	31,62	120,87	153
Celkem	62	237	300

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} = \underline{\underline{0,217914}}$$

D. f. = 1 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 0,217914 < 3,84 = \chi^2(0,05)$, hypotéza **H₀** se **nezamítá** (na hladině významnosti **$\alpha = 0,05$**). Dospíváme tedy k závěru, že pohlaví návštěvníků nemá vliv na provozování geocachingu.

Obr. č. 34: Závislost pohlaví na provozování geocachingu

7.2.15 Závislost pohlaví na hodnocení tras

Otázka č. 15: Má pohlaví návštěvníků parku vliv na hodnocení tras Národního parku?

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv na hodnocení tras Národního parku.

H₁: Existuje statisticky významný rozdíl, rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv na hodnocení tras Národního parku.

Tab. č. 32: Pozorované četnosti v závislosti na pohlaví a hodnocení tras

O	Muži	Ženy	Celkem
Fyzický stav trasy výborný (1)	127	134	261
Fyzický stav trasy dobrý (2)	40	19	59
Fyzický stav trasy špatný (3)	0	0	0
Vybavenost trasy výborná (1)	95	105	200
Vybavenost trasy dobrá (2)	104	92	196
Vybavenost trasy špatná (3)	0	2	2
Informace o trasách výborné (1)	102	123	225
Informace o trasách dobré (2)	90	58	148
Informace o trasách špatné (3)	0	1	1
Celkem	558	534	1092

Tab. č. 33: Očekávané četnosti v závislosti na pohlaví a hodnocení tras

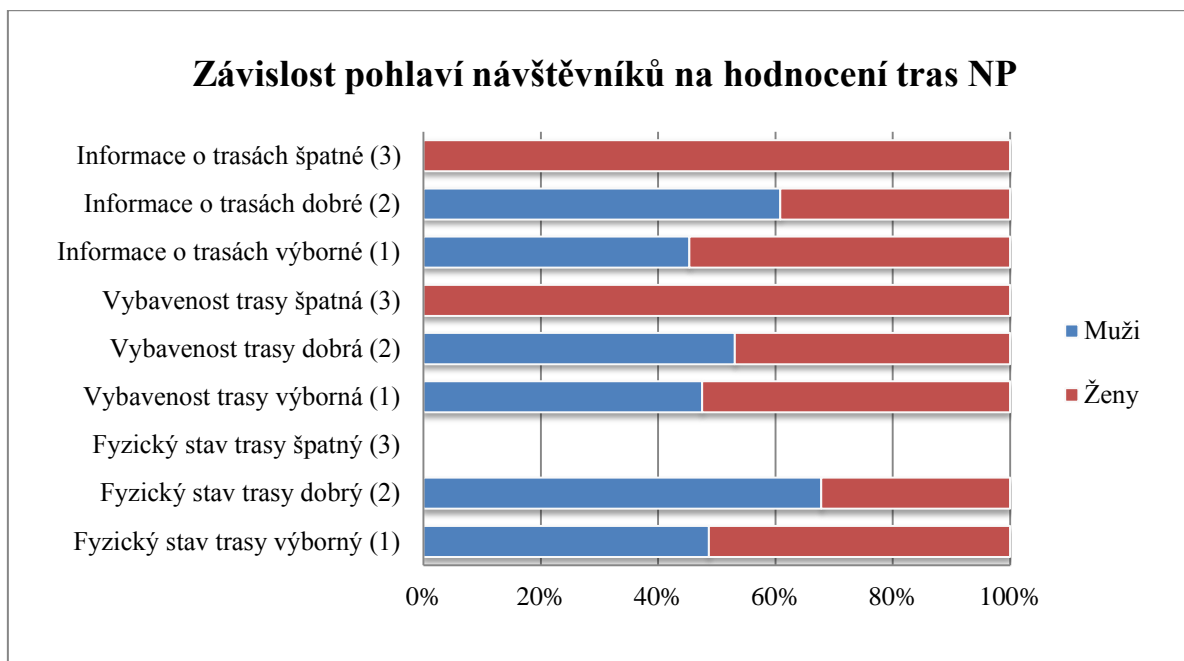
E	Muži	Ženy	Celkem
Fyzický stav trasy výborný (1)	133,368	127,630	261
Fyzický stav trasy dobrý (2)	30,150	28,850	59
Fyzický stav trasy špatný (3)	0	0	0
Vybavenost trasy výborná (1)	102,198	97,802	200
Vybavenost trasy dobrá (2)	100,150	95,846	196
Vybavenost trasy špatná (3)	1,0220	0,978	2
Informace o trasách výborné (1)	114,97	110,030	225
Informace o trasách dobré (2)	75,626	72,374	148
Informace o trasách špatné (3)	0,511	0,489	1
Celkem	558	534	1092

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E} \text{ a } \chi^2_{\text{Yates}} = \sum \frac{(|O - E| - 0,5)^2}{E} = 17,66907$$

D. f. = 8 (stupňů volnosti)

Jelikož $\chi^2 = 17,66907 > 15,51 = \chi^2 (0,05)$, hypotéza H_0 se **zamítá** (na hladině významnosti $\alpha = 0,05$). Dospíváme tedy k závěru, že pohlaví návštěvníků má vliv na hodnocení tras NP.

Obr. č. 35: Závislost pohlaví návštěvníků na hodnocení tras NP

8 DISKUSE

Dotazníkové šetření bylo konstruováno tak, aby nám dalo alespoň částečně možnost nahlédnout, jaké jsou motivace, preference a sociodemografické charakteristiky návštěvníků NP Podyjí.

Nejprve byla posuzována testová otázka, která zjišťovala důvody, které motivují návštěvníky k návštěvě NP. Pearsonův χ^2 test potvrdil, že existují rozdíly v důvodech, které motivují návštěvníky. Může to být dáno variabilitou zájmů jednotlivců, kdy je každý návštěvník motivován svými vnitřními pohnutky odlišně od ostatních návštěvníků. Někdo navštěvuje Národní park z důvodu, že chráněná oblast představuje místo s krásnou přírodou a čistým prostředím, kde návštěvníci uplatňují různá očekávání. Realizují zde svá přání aktivním odpočinkem, poznáváním nových míst. Park může být místem setkání se s přáteli a sportovního vyžití, ale také místem odpočinku vhodným k procházce, a to zejména pro místní obyvatele bydlící v nedalekých obcích parku.

První zkoumanou otázkou bylo zjistit, zdali důvody, které motivují k návštěvě parku, jsou závislé na pohlaví. Tato závislost Pearsonovým χ^2 testem potvrzena nebyla. Domnívám se, že výsledky mohou být zkresleny díky odpovídání respondentů často v párech, kdy odpovídali muži a ženy obdobně.

Druhou zkoumanou otázkou byly zjišťovány závislosti charakteristik turistických tras na jejich návštěvnost, tedy jestli určité charakteristiky tras motivují návštěvníky k opětované návštěvě. Závislost byla Pearsonovým χ^2 testem potvrzena. Bylo zjištěno, že ti, co navštívili park poprvé, byli motivováni zejména doporučením (20 %), což ve většině případů znamenalo, že navštívili park s přáteli či rodinnými příslušníky, kteří zde již byli. Dalším důvodem bylo u 23 % dotázaných skutečnost, že trasa vede na zajímavé místo NP. Pro 6 % návštěvníků byly při výběru trasy motivací krásné výhledy a vyhovující délka trasy, 5 % návštěvníků oceňovalo snadný nástup na trasu. Respondenti, kteří park navštívili podruhé či potřetí byli motivováni k opětované návštěvě krásnými výhledy (16 % z dotázaných), 13 % bylo motivováno vyhovující délkou trasy, 12 % návštěvníků motivoval k návštěvě fakt, že trasa vede na zajímavé místo NP a 5 % vyhovoval charakter trasy. Ti, kteří chodí do parku častěji, byli motivováni vyhovující délkou trasy, tuto odpověď zvolilo 24 %, 16 % návštěvníků zvolilo jako důvod své motivace k návštěvě NP krásné výhledy a 13 % uvedlo vyhovující charakter trasy.

Pro srovnání využijeme výsledky s celoročním monitoringem NP Podyjí, který proběhl v roce 2006. Cílem tohoto výzkumu bylo získat důležité informace o dynamice turistického ruchu na území parku a také základní informace o samotných návštěvnicích. V tomto výzkumu bylo získáno 251 formulářů, kde bylo zjištěno, že 94,7 % návštěvníků vědělo o existenci NP před příjezdem do Podyjí. Pro 55 % respondentů existence NP hrála důležitou roli při výběru místa pobytu. Z celkového počtu návštěvníků 24 % uvedlo, že by bez existence NP do Podyjí vůbec nepřišla, pro 35 % je příroda s jejími krásami hlavním motivem návštěvy NP, kde mezi nejčastější aktivity jsou poznávání památek, pozorování rostlin a živočichů nebo houbaření (Kouřil, 2006). Z těchto výsledků vyplývá, že návštěvníci NP jsou motivováni zejména statusem „Národní park,“ který zajišťuje pro návštěvníky krásnou přírodu, prakticky málo pozměněnou člověkem, kde je možnost klidného pozorování přírody, poznávání nových míst, aktivní odpočinek, sportovní vyžití či houbaření. Dále jsou výběry tras ovlivněny zejména jejím charakterem, zdali je snadný nástup na tuto trasu, možnost parkování v blízkosti nástupu trasy, upřednostňují na trasách odpadkové koše, možnost občerstvení a přítomnost informačních tabulí, které návštěvníky na cestě parkem provádějí.

Třetí posuzovanou otázkou bylo zjišťováno, zdali se liší důvody výběru trasy mezi jednotlivými věkovými kategoriemi. Závislost se Pearsonovým χ^2 testem nepotvrdila. Toto zjištění mohlo být způsobeno tím, že nebyl vyvážený poměr počtů respondentů v jednotlivých věkových kategoriích.

Čtvrtou posuzovanou otázkou bylo, zdali je závislost mezi pohlavím a upřednostňováním konkrétních tras v parku. Toto Pearsonovým χ^2 testem potvrzeno nebylo. Mohlo to být způsobeno tím, že valná většina z dotazovaných respondentů byla v párech, dvojicích či skupinách, které v rámci těchto spojení, odpovídali obdobně.

Pátá zkoumaná otázka zjišťovala, zdali má pohlaví vliv na způsob orientace návštěvníků na trasách Národního parku? Nulová hypotéza Pearsonovým χ^2 testem potvrzena nebyla, což mohlo být způsobeno z obdobných důvodů jako u zkoumané otázky č. 5. Kdyby každý z dotazovaných návštěvníků přijel do parku sám, ať muž či žena pohybující se po trasách NP samostatně, pravděpodobně by se lišili jejich možnosti způsobů orientace. Domnívám se, že respondenti odpovídali často za vůdčího z páru či skupiny, který návštěvu parku realizoval.

Šestá zkoumaná otázka zjišťovala závislost věku návštěvníků na preferenci parametrů turistických tras. Závislost Pearsonovým χ^2 testem potvrzena nebyla. Domnívám se, že zde hrál také roli nevyrovnaný počet dotazovaných v jednotlivých věkových kategoriích. Při

stejném rozložení v jednotlivých kategoriích by pravděpodobně preference starších osob byla odlišná od mladších návštěvníků. Jelikož z věkové kategorie 61 let a více upřednostňovali návštěvníci cesty široké, vedoucí po rovině a se zpevněným povrchem, kdežto mladší respondenti byli flexibilnější vůči úzkým a nezpevněným cestám i členitým terénům.

Sedmou zkoumanou otázkou se zjišťovala závislost pohlaví návštěvníků při posuzování problematických skupin navštěvujících Národní park. Závislost Pearsonovým χ^2 testem potvrzena nebyla. Za problematickou skupinu považovalo 9 % respondentů cyklisty, z nichž všichni, kteří odpověděli, byli pěší turisté. Ve srovnání s výzkumem prováděným Správou NP bylo zjištěno, že společné používání turistických stezek pěšími turisty a cyklisty vnímalo jako konfliktní pouze 14 % z celkového počtu 251 dotázaných respondentů. Podobné využívání cest pěšími turisty, cyklisty společně s koňmi vnímalo jako konfliktní 13 % dotázaných. Výsledky z obou výzkumů, v rámci posouzení problematických skupin jsou obdobné (Kolář, 2006).

Cílem osmé zkoumané otázky bylo zjištění závislosti mezi vzděláním návštěvníků a důvody návštěvnosti parku. Tedy, jestli vzdělanější lidé vyhledávají návštěvu parku z jiných důvodů než návštěvníci s nižší úrovní vzdělání. Závislost Pearsonovým χ^2 testem potvrzena nebyla.

Devátá zkoumaná otázka zjišťovala závislost zaměstnání žen na frekvenci návštěvy parku. Tato otázka mne zajímala z toho důvodu, jelikož se v parku nacházely i ženy s kočárky nebo malými dětmi. Ze 151 žen 122 šlo trasou poprvé, pro 16 z nich to byla 2., 3. návštěva a 13 z nich do NP chodí častěji. Za zmínku stojí, že z vybraných odpovědí 24 žen pracovalo ve zdravotnictví, dalších 103 žen označilo jiné zaměstnání. Na mateřské dovolené bylo 11 žen, 10 žen bylo důchodkyň, 8 žen bylo zaměstnáno jako prodavačka, ve školství pracovalo 5 žen, 5 žen v kadeřnictví. Další profese byly zastoupeny s celkovým počtem nepřesahujícím číslo 5, tohoto důvodu zmíněny nejsou. Závislost zaměstnání žen na frekvenci návštěvy parku nebyla Pearsonovým χ^2 testem potvrzena.

Cílem desáté zkoumané otázky bylo zjistit, zdali vzdálenost bydliště návštěvníků má vliv na frekvenci návštěv Národního parku? Tato závislost byla Pearsonovým χ^2 testem potvrzena. Ti, kteří šli trasou poprvé (233 respondentů), 17 % bydlelo ve vzdálenosti do 35 km, 10 % ve vzdálenosti 35 — 60 km, 15 % ve vzdálenosti 60 — 100 km, 7 % ve vzdálenosti 100 — 150 km, 39 % ve vzdálenosti 150 — 250 km a 13 % ve vzdálenosti nad 250 km od Národního parku. Návštěvníci, kteří šli do NP podruhé či potřetí (45 respondentů), 67 % bydlelo ve vzdálenosti do 35 km, 7 % ve vzdálenosti 35 — 60 km, 5 % ve vzdálenosti

60 — 100 km, 7 % ve vzdálenosti 100 — 150 km, 14 % ve vzdálenosti 150 — 250 km a nikdo ve vzdálenosti nad 250 km od NP. Návštěvníci navštěvující park opakovaně (25 respondentů), 84 % z nich bydlelo ve vzdálenosti do 35 km, 8 % ve vzdálenosti 35 — 60 km, 0 % ve vzdálenosti 60 — 100 km, 8 % ve vzdálenosti 100 — 150 km, 8 % ve vzdálenosti 150 — 250 km, a nikdo ve vzdálenosti nad 250 km od NP. Příčinou může být, že menší vzdálenost umožňuje častější navracení do NP a větší tuto možnost snižuje. Může to být způsobeno zejména časovou a finanční náročností cesty.

Jedenáctá zkoumaná otázka zjišťovala, zdali vzdálenost bydliště má vliv na délku pobytu v Národním parku. Tato závislost byla Pearsonovým χ^2 testem potvrzena. Návštěvníci bydlící do 35 km od NP (88 respondentů), navštívilo park 69 % formou jednodenního výletu, 23 % formou víkendové dovolené, 8 % formou dlouhodobé dovolené (více než 3 — denní). Návštěvníci bydlící ve vzdálenosti 35 — 60 km od NP (28 respondentů), 45 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou jednodenního výletu, 29 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou víkendové dovolené, 25 % formou dlouhodobé dovolené (více než 3 — denní). Návštěvníci bydlící ve vzdálenosti 60 km — 100 km (34 respondentů), 18 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou jednodenního výletu, 59 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou víkendové dovolené, 24 % formou dlouhodobé dovolené (více než 3 — denní). Návštěvníci bydlící ve vzdálenosti 100 — 150 km od NP (23 respondentů), 9 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou jednodenního výletu, 61 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou víkendové dovolené a 30 % formou dlouhodobé dovolené (více než 3 — denní). Návštěvníci bydlící ve vzdálenosti 150 — 250 km (97 respondentů), 18 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou jednodenního výletu, 52 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou víkendové dovolené a 31 % formou dlouhodobé dovolené (více než 3 — denní). Návštěvníci bydlící ve vzdálenosti vyšší než 250 km (30 respondentů), 17 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou jednodenního výletu, 53 % dotázaných realizovalo svůj pobyt v NP formou víkendové dovolené 30 % formou dlouhodobé dovolené (více než 3 — denní). Důvody mohou být obdobné jako u zkoumané otázky č. 10. Lidé bydlící v menší vzdálenosti od NP, upřednostňují zejména jednodenní výlety kratšího charakteru, nemusejí v parku nocovat, kdežto návštěvníci z větších dálek mírají na program delší pobyt v parku a také trasy delšího charakteru.

Dvanáctá zkoumaná otázka zjišťovala, zdali má průměrný měsíční příjem návštěvníků vliv na frekvenci návštěv parku. Tato závislost Pearsonovým χ^2 testem potvrzena nebyla. Dle vyhodnocení získaných odpovědí od respondentů lze říci, že park navštěvují osoby, které jsou průměrně bohaté, považujeme-li za průměr plat uváděný při sčítání lidu v roce 2011 (ČSÚ, 2014) viz strana 55, kapitola 7.1.6 Průměrný měsíční příjem respondentů), a to 52 % respondentů s měsíčním příjmem od 15 000 — 30 000 Kč. Návštěvníci s měsíčním příjmem do 15 000 Kč (38 % respondentů), ale bydlící v blízké vzdálenosti parku, nemusí posuzovat finanční náročnost jako návštěvníci z dalek větších se stejnou výší průměrného měsíčního příjmu, proto se jejich frekvence návštěv může rovnat návštěvníkům s vyšším měsíčním průměrným platem.

Třináctá zkoumaná otázka zjišťovala závislost mezi velikostí skupiny návštěvníků a způsobu přepravy do Národního parku. Tato závislost Pearsonovým χ^2 testem byla potvrzena. Z 300 respondentů 72 % přicestovalo do NP vlastním automobilem, 2 % vlakem, 13 % autobusem, 8 % pěšky, 5 % na kole. Z dotázaných respondentů nikdo nevyužil taxi či jiný způsob dopravy do NP. Návštěvníci, kteří přicestovali do NP vlastním automobilem, 3% byli jednotlivci, 17 % navštívilo park v páru, 12 % ve dvojici, 26 % ve větší skupině dospělých (přátelé), 40 % ve větší skupině dospělých (s dětmi), 2 % organizovaná skupina (exkurze). Návštěvníci, kteří přicestovali do NP vlakem, 17 % byli jednotlivci, 33 % navštívilo park v páru, 33 % ve větší skupině dospělých (přátelé) a 17 % organizovaná skupina (exkurze). Návštěvníci, kteří přicestovali do NP autobusem bylo 10 % v páru, 5 % bylo ve dvojici, 50 % ve větší skupině dospělých (přátelé), 18 % ve větší skupině dospělých (s dětmi) a organizovaná skupina (exkurze). Návštěvníci, kteří přišli do NP pěšky bylo 17 % jednotlivců, 25 % párů, 13 % dvojic, 21 % ve větší skupině dospělých (přátelé), 25 % ve větší skupině dospělých (s dětmi). Návštěvníci, kteří do parku přicestovali na kole, bylo 27 % jednotlivců, 13 % párů, 40 % dvojic a 20 % bylo ve větší skupině dospělých (přátelé).

V rámci šetření Správy NP mezi návštěvníky parku, kteří navštívili Podyjí poprvé, byli nejčastěji zastoupeni cyklisté a naopak návštěvníci z okolí a návštěvníci, kteří se vracejí do NP patřili častěji mezi pěší turisty. Návštěvníci, bydlící v blízkosti NP častěji hodnotili intenzitu turistického ruchu na stezkách a vyhlídkách jako vysokou. Pěší turisté nebydlící v těsné blízkosti parku, upřednostňovali delší výlety a častěji využívali hraničních přechodů pro pěší a cyklisty než ve srovnání s místními návštěvníky (Kouřil, 2006). Zjištěné výsledky z obou výzkumů jsou obdobného charakteru.

Geocaching je velice oblíbená forma zábavy nejen pro dospělé. V Národním parku Podyjí se vyskytují lokality, kde se „kešky“ nacházejí. Z tohoto důvodu se u čtrnácté zkoumané otázky zjišťovalo, zdali geocaching provozují více muži nebo ženy. Závislost Pearsonovým χ^2 testem potvrzena nebyla. Možné příčiny mohou být odvislé od toho, že 78 % mužů a 80 % žen odpovědělo, že geocaching neprovozuje vůbec a zbytek respondentů, jejichž odpověď byla kladná, byla zase mezi muži a ženami téměř vyrovnaná (22 % muži, 20 % žen).

Patnáctá zkoumaná otázka zjišťovala závislost mezi pohlavím návštěvníků parku a hodnocením tras Národního parku. Fyzický stav trasy hodnotily ženy častěji hodnotou 1 (výborný fyzický stav), (51 % žen) než muži. Hodnotu 2 (dobrý fyzický stav) využilo 39 % mužů a 32 % žen. Hodnotu 3 (špatný fyzický stav) nevyužili ani muži ani ženy. Vybavenost trasy hodnotilo 53 % žen a 48 % mužů hodnotou 1 (výborná vybavenost), hodnotu 2 (dobrá vybavenost) využilo 53 % mužů a 47 % žen, hodnotu 3 (špatná vybavenost) využily 2 ženy a žádný muž. Informace o trasách byly častěji hodnoceny hodnotou 1 (výborné) ženami (55 %) a muži 45 %, hodnota 2 (dobré) byla častěji využita muži (61 %) a 39 % žen. Hodnotu 3 (špatné) využila 1 žena a žádný muž. Nulová hypotéza byla zamítnuta, pohlaví má statisticky významný vliv na hodnocení tras NP.

9 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo pomocí dotazníkového šetření zjistit sociodemografické charakteristiky návštěvníků NP Podyjí a důvody jejich návštěvy. Zajímala nás zejména jaká je motivace jejich návštěvy a jaké jsou preference při výběru trasování jejich cesty Národním parkem. Výzkum probíhal v letní sezóně od června do září 2014 o víkendech, a na vzorku 300 respondentů byla získána potřebná data k zodpovězení výzkumných otázek. Dotazník byl distribuován návštěvníkům NP Podyjí na 4 lokalitách: Hardegg (hrad), Kraví Hora, Králův stolec, Seasfieldův kámen, kde byli návštěvníci náhodně požádáni k vyplnění dotazníku.

Pearsonovým χ^2 testem s Yatesovou korekcí bylo potvrzeno, že charakteristiky tras motivují návštěvníky k opětovné návštěvě, vzdálenost bydliště návštěvníků má vliv na frekvenci návštěv Národního parku a také na délku pobytu v parku, velikost skupiny návštěvníků má vliv na způsob přepravy, a také že pohlaví návštěvníků má vliv na hodnocení tras Národního parku.

V rámci zvyšování využití předpokladů pro cestovní ruch v Národním parku Podyjí je žádoucí hledat takový způsob rozvoje, který přinese rovnováhu mezi ochranou přírodních hodnot a rekreačním využíváním. Jedním z cílů primárního výzkumu bylo zjistit názory návštěvníků a také sociodemografické charakteristiky jednotlivých návštěvníků parku. Na základě jejich mínění může být realizován rozvoj v rámci snahy o zvyšování využití rekreačního potenciálu. Realizace konkrétních přání návštěvníků může pozitivně přispět ke zvýšení společenské hodnoty vnímaných rekreačních přínosů i k hospodářskému rozvoji regionu. Je však důležité nezapomínat na primární poslání Národního parku Podyjí.

10 PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

TIŠTĚNÁ LITERATURA

- **BAREŠ B., EZECHEL M., KALČÍKOVÁ O., SMUTNÝ P., STŘÍBRNÁ M., ŠAŠEK I., 2008:** Školení pro cestovní ruch v chráněných oblastech. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha. 141 p. CZ.04.1.03/4.2.00.1/0011.
- **BUCKLEY R. C., 2003:** Ecological indicators of tourist impacts in parks. — *Journal of Ecotourism*, 2: pp. 54–66.
- **BHATTACHERJEE A., 2012:** *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices.* Florida, USA: University of South Florida; Tampa. Iss. 2, 159 p. ISBN 978-1475146127.
- **ČIHAŘ M. et al., 1998:** Rekreačně turistické využití centrální části Národního parku Šumava a reflexe ochránářského managementu veřejností. Závěrečná zpráva výzkumného titulu MŽP ČR, Ústav pro životní prostředí PřF UK Praha a MŽP ČR Praha, 254 p.
- **ČIHAŘ M. et STAŇKOVÁ, J., 2001:** Ukazatele udržitelného turismu v NP Podyjí a hodnocení jeho managementu veřejností. *Thayensia* 4, pp. 33-41.
- **ČIHAŘ, M. et STAŇKOVÁ J., 2001:** Selected indicators of the sustainable tourism in the NationalPark Thayatal – qualitative aspects. Institute for Environmental Studies Faculty of Science, Charles University, Prague. Case study ordered by Administration of the National ParkThayatal (Austria), 29 p.
- **ČIHAŘ, M. et STAŇKOVÁ J., 2006:** *Journal of Environmental Management.* Vol. 81, iss. 3, pp. 273-285. DOI: 10.1016/j.jenvman.2005.11.002.
- **ČIHAŘ M., et TŘEBICKÝ, V., 2001:** Monitoring rekreační exploatace centrální části Národního parku Šumava. In *Aktuality šumavského výzkumu, Sborník z konference, Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk.* 84 p.
- **DISMAN, M., 2002:** *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele.* Praha: Karolinum, Iss. 3, 374 p. ISBN 80-246-0139-7.
- **EAGLES P. F. J., McCOOL, S. F., HAYNES, C. D. A., 2002:** *Sustainable Tourism in Protected Areas: Guide lines for Planning and Management.* IUCN Gland, Switzerland and Cambridge, UK, 183 p.
- **FORET, M. et FORETOVÁ, V., 2001:** *Jak rozvíjet místní cestovní ruch.* Praha: Grada Publishing. Iss. 1, 180 p. ISBN 80-247-0207-X.

- **FRIENDL K. et al., 1991:** Chráněná území v České republice, nakladatelství Informatorium, Praha. 274 p. ISBN 8085368137.
- **GÖRNER T. et ČIHAŘ M., 2010:** Porovnání názorů návštěvníků Krkonoš na obou stranách státní hranice v období letní a zimní sezóny roku 2000. Opera Corcontica 47/2010. Pp. 1: 293–302
- **HENNING S. et KUNZL M., 2011:** Applying integrated nature conservation management: Visitor management and monitoring of winter recreation activities focusing grouse species in Berchtesgaden National Park. – In: Zhelezov G. (ed.): Sustainable development in mountain regions: Southeastern Europe, pp. 239–253.
- **HENDL, Jan., 2005:** Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál. Iss. 1, 407 p. ISBN 80-736-7040-2.
- **HESKOVÁ, M., 2011:** Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Praha: Fortuna, Iss. 2. 216 p. ISBN 9788073731076.
- **HIGGINBOTTOM K., CARTER R. W., MOORE S., RODGER K. et NARAYANAN Y., 2010:** Current practices in monitoring and reporting on sustainability of visitor use of protected areas. – CRC for Sustainable Tourism, Gold Coast, Queensland, 200 p.
- **HORNER, S. et SWARBROOKE, J., 2003:** Cestovní ruch, ubytování, stravování, využití volného času. Praha: GradaPublishing. 486 p. ISBN 80-247-0202-9.
- **HLADKÁ, J., 1997:** Technika cestovního ruchu. Grada Publishing, Praha, 168 p. ISBN 80-7169-476-2
- **JANÁK, D., 2011:** Metody a techniky sociologického výzkumu. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Iss. 1, 84 p.
- **JANDOUREK, J. 2003:** Úvod do sociologie. Praha: Portál. Iss. 1, 231 p. ISBN 80-717-8749-3.
- **JANKŮ, M. et al., 2010:** Základy práva pro posluchače právnických fakult, C. H. Beck, Praha. Iss. 4, 497 p. ISBN 978-80-7400-344-8
- **JEŘÁBEK, H., 1992:** Úvod do sociologického výzkumu. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum. Iss. 1, 162 p. ISBN 80-706-6662-5.
- **JOB H., 2008:** Estimating the regional economic impact to tourism to national parks: Two case studies from Germany. – Gaia, Pp. 17: 134–142.
- **JUNOVÁ, T., 2013:** Turismus v chráněných oblastech. Bakalářská práce. České Budějovice: ZF JČU. 47 p.

- **KACETL, J., 2011:** Národní park Podyjí: základní fakta o nejmenším národním parku České republiky. Editor: KOS J., LAZÁREK P. Znojmo: Správa Národního parku Podyjí. 71 p.
- **KAŠPAR J., 2011:** Seminář — aktuální trendy cestovního ruchu v kontextu řešení regionálních disparit. K otázce cestovního ruchu jako vědecké disciplíně. Brno. Vysoká škola hotelová v Praze, pp. 149 - 152.
- **KERLINGER, F. N., 1972:** Základy výzkumu chování: Pedagogický a psychologický výzkum. Praha: Academia, Iss. 1, 705 p.
- **KUHN, T. S., 1997:** Struktura vědeckých revolucí. © Praha. 206 p. ISBN 80-860-0554-2.
- **KRUGER, M. et SAAYMAN M., 2014:** The determinants of visitor length of stay at the Kruger National Park. Koedoe. Vol. 56, iss. 2. DOI: 10.4102/koedoe.v56i2.1114.
- **LEPŠ, J., 1996:** Biostatistika. Biologická fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice, 166 p.
- **MANNING, R., JESSICA E., RYKKEN J. et FARRELL, B. D., 2014:** Research to guide management of outdoor recreation and tourism in parks and protected areas. Koedoe. Vol. 56, iss. 2, pp. 306-322. DOI: 10.1017/cbo9781139003339.023.
- **NOVÁK J., 2004:** Monitoring turistické zátěže masivu Sněžky v letech 2000 — 2003. In: ŠTURSA J., MAZURSKI K. R., PALUCKI A. et POTOČKA J. (eds.), Geoekologické problémy Krkonoš. Sborník mezinárodní vědecké konference — Listopad 2003, Szklarska Poręba. Opera Corcontica, Pp. 41: 527–536.
- **NOVÝ, I. et SURYNEK A., 2006:** Sociologie pro ekonomy a manažery. Praha: Grada Publishing. Iss. 2. 288 p ISBN 80-247-1705-0.
- **OLECKÁ I. et IVANOVÁ K., 2010:** Metodologie vědecko-výzkumné činnosti. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 44 p. ISBN 978-808-7240-335.
- **PALATKOVÁ, M. et ZICHOVÁ, J., 2011:** Ekonomika turismu. Praha: Grada Publishing. 208 p. ISBN 978-80-247-3748-5.
- **PAPAGEORGIU, K., 2001:** A combined park management frame work based on egul at ryand behavioral strategie: Use of visitors knowledge to assess effectiveness. Environmental Management 28 (1). Pp. 61 – 73.
- **PAPŘOKOVÁ, A., 2012:** Techniky sociologického výzkumu: studijní opora. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava. Iss. 1, 107 p. ISBN 978-802-4829-319.

- **PÁSKOVÁ, M. et ZELENKA, J., 2002:** Výkladový slovník cestovního ruchu. MMR, Praha. 448 p.
- **PÁSKOVÁ, M., 2009:** Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. Gaudeamus, Hradec Králové. 298 p. ISBN 978-80-7041-658-7.
- **PATZELT Z., 2010:** Význam monitorování cestovního ruchu. — Časopis Ochrana přírody 65 (zvláštní číslo), Pp. 29–30.
- **PATZELT Z., 2011:** Národní parky České republiky = Nationalparks in the Czech Republic = Nationalparks. 320 p. ISBN 78-80-7296-077-4.
- **PELIKÁN, J., 1998:** Základy empirického výzkumu pedagogických jevů. Praha: Karolinum. 270 p. ISBN 80-7184-569-8.
- **POUROVÁ M., 2002:** Agroturistika. Česká zemědělská univerzita v Praze: Provozně-ekonomická fakulta. Praha: Credit. Iss. 1. 123 p. ISBN 978-80-247-4039-3.
- **REICHEL, J., 2009:** Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada. Iss. 1, 184 p. ISBN 978-80-247-3006-6.
- **RUX, J., 2003:** Cestovní ruch nebo turismus? (Kolektiv autorů: Cestovní ruch v České republice — Problémy jejich řešení). Tábor. ISBN 80-7040-618-6.
- **RYGLOVÁ K., 2009:** Cestovní ruch — soubor studijních materiálů. Ostrava. KEY Publishing. Pp. 9-180.
- **SPRÁVA NP PODYJÍ, 2012:** Plán péče o Národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012 — 2020. Správa Národního parku Podyjí, Znojmo. 204 p.
- **ŠÍPEK, J., 2001:** Úvod do geopsychologie. ISV Praha, Iss. 1, 163 p., ISBN 80-85866-70-6.
- **ŠKODOVÁ P. et PARMOVÁ, D., 2007:** Agroturistika, JČU, České Budějovice. 92 p. ISBN 978-80-7394-009-6.
- **URBAN, L., 2011:** Sociologie trochu jinak. Ilustrace Zdeněk Prošek. Praha: Grada, Iss. 2, 271 p. ISBN 978-802-4735-627.
- **VESELÁ, J. et KANIOKOVÁ P., 2011:** Sociologické aspekty managementu. Praha: Grada, Iss. 1, 200 p. ISBN 978-80-247-2792-9.
- **XU, F. et FOX D., 2014:** Modelling attitudes to nature, tourism and sustainable development in nationalparks: A survey of visitors in China and the UK. Tourism Management Vol. 45, pp. 142-158. DOI: 10.1016/j.tourman.2014.03.005.
- **ZÁKON Č. 114 / 1992 Sb.,** o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

- **ZÁVODNÁ L. S., 2012:** Hodnocení udržitelnosti v podnicích cestovního ruchu. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta managementu a ekonomiky, 107 p.
- **ZELENKA, J. et PÁSKOVÁ, M., 2002:** Výkladový slovník cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj. 173 p.
- **ZVÁRA, K., 2003:** (2003) Biostatistika. Nakladatelství Karolinum, Praha. 213 p.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- **AOPK ČR, 2015:** Ochrana přírody a krajiny v České republice. Online: http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=index&site=NP_podyji_cz, cit. 14. 1. 2015.
- **ČSÚ, 2014:** Český statistický úřad. Online: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz120414.docx#priloha>, cit. 10. 12. 2014.
- **ČSÚ, 2014:** Český statistický úřad. Online: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/souhrnna_data_o_ceske_republice, cit. 13. 12. 2014.
- **KOUŘIL, M., 2006:** Monitoring návštěvnosti 2006. Online: <http://www.nppodyji.cz/monitoring-navstevnosti-2006>, cit. 12. 6. 2014.
- **OCHRANA PŘÍRODY, 2015:** Časopis ochrany přírody. Online: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/clanky/narodni-park-podyji.html>, cit. 14. 1. 2015.
- **PALATKOVÁ, M., 2007:** Metodika a odpovědnost za aktualizaci dat v destinačním managementu. 120 p. Online: http://www.mmr.cz/getmedia/7e3ddbdf-ccb7-4ef2-8633-a99b05b1eb1b/GetFile9_3.pdf, cit. 6. 12. 2014.
- **PÁSKOVÁ, M. et ZELENKA J., 2010:** Udržitelnost cestovního ruchu, The nature conservation journal – Ochrana přírody: Zvláštní číslo (2010). Online: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/udrizitelnost-cestovniho-ruchu.html>, cit. 6. 12. 2014.
- **ŠKORPÍK, M., 2014:** Příroda a péče o území. Online: <http://www.nppodyji.cz/pece-o-uzemi>, cit. 15. 12. 2014.

- **WTO (World tourist organization), 2015:** Understanding Tourism: Basic Glossary. Online: <http://media.unwto.org/en/content/understanding-tourism-basic-glossary>, cit. 14. 3. 2015.

ZDROJE DAT

- **GEODATABÁZE ArcČR 500, 2015:** Online: www.arcdata.cz, cit. 12. 3. 2015
- **SPRÁVA NP PODYJÍ, 2015:** Online: www.nppodyji.cz, cit. 12. 3. 2015

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č.1: Provázanost cestovního ruchu (zdroj: Němčanský, 1996)	14
Obr. č. 2: Struktura cestujících podle závěrů mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu (zdroj: Hesková et al., 2011).	17
Obr. č. 3: Lokalizace NP Podyjí v rámci ČR (zdroj dat: ArcČR, 2015)	31
Obr. č. 4: Mapa NP Podyjí (zdroj dat: Správa NP Podyjí, ArcČR, 20015)	31
Obr. č. 5: Pěší trasy na území NP Podyjí / Thaytal (zdroj: Správa NP Podyjí, 2011)	38
Obr. č. 6: Důvody návštěvy NP Podyjí	45
Obr. č. 7: Sčítací místa NP Podyjí M 1: 60 000 (zdroj: Správa NP Podyjí, 2005).....	49
Obr. č. 8: Počty zaznamenaných turistů na jednotlivých stanovištích (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006)	49
Obr. č. 9: Počty návštěvníků během jednotlivých měsíců v roce (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006).....	50
Obr. č. 10: Návratnost dotazníků (Zdroj: Správa NP Podyjí, 2006)	50
Obr. č. 11: Dotazníková otázka: „Cítíte se v oblasti Podyjí doma?“ (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006).....	50
Obr. č. 12: Dotazníková otázka: Jak často navštěvujete NP Podjí? (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006).....	51
Obr. č. 13: Počty návštěvníků během jednotlivých měsíců v roce (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006).....	51
Obr. č. 14: Dotazníková otázka: „Který z projevů turismu je podle Vás v NP Podyjí nejvíce rušivý?“ (zdroj: Správa NP Podyjí, 2006).....	51
Obr. č. 15: Zastoupení respondentů dle pohlaví.....	52

Obr. č. 16: Zastoupení respondentů dle věku	53
Obr. č. 17: Vzdělanost respondentů.....	53
Obr. č. 18: Studijní / pracovní zaměření.....	54
Obr. č. 19: Průměrný měsíční příjem respondentů	55
Obr. č. 20: Bydliště respondentů dle krajů	56
Obr. č. 21: Důvody návštěvy NP Podyjí	57
Obr. č. 22: Závislost charakteristik tras na návštěvnosti NP Podyjí.....	59
Obr. č. 23: Závislost věku na výběru trasy v NP.....	62
Obr. č. 24: Závislost upřednostňovaných tras v NP na pohlaví	64
Obr. č. 25: Závislost pohlaví na orientaci v NP — Muži, Ženy.....	65
Obr. č. 26: Závislost věku návštěvníků na preferenci parametrů tras	68
Obr. č. 27: Závislost pohlaví na posuzování problematických skupin v NP.....	70
Obr. č. 28: Závislost vzdělání na důvody návštěvy parku.....	71
Obr. č. 29: Závislost zaměstnání u žen na frekvenci návštěv NP.....	73
Obr. č. 30: Závislost vzdálenosti bydliště návštěvníků od NP na frekvenci návštěv	74
Obr. č. 31: Závislost vzdálenosti bydliště návštěvníků na délce pobytu v Národním parku....	76
Obr. č. 32: Závislost měsíčního příjmu návštěvníků na frekvenci návštěv parku.....	77
Obr. č. 33: Závislost velikosti skupiny na způsob přepravy do NP.....	79
Obr. č. 34: Závislost pohlaví na provozování geocachingu	80
Obr. č. 35: Závislost pohlaví návštěvníků na hodnocení tras NP.....	82

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Tabulka pozorovaných četností.....	43
Tab. č. 2: Tabulka očekávaných četností.....	43
Tab. č. 3: Hodnoty χ^2	44
Tab. č. 4: Pozorované a očekávané četnosti pro test homogenity	56
Tab. č. 5: Součty χ^2	57
Tab. č. 6: Pozorované četnosti vlivu turistických tras na návštěvnost	58
Tab. č. 7: Očekávané četnosti vlivu turistických tras na návštěvnost	59
Tab. č. 8: Pozorované četnosti závislosti výběru trasy na věku	60
Tab. č. 9: Pozorované četnosti závislosti výběru trasy na věku	61
Tab. č. 10: Pozorované četnosti tras v závislosti na pohlaví	63

Tab. č. 11: Očekávané četnosti tras v závislosti na pohlaví	63
Tab. č. 12: Pozorované četnosti způsobů orientace v NP v závislosti na pohlaví.....	64
Tab. č. 13: Očekávané četnosti způsobů orientace v NP v závislosti na pohlaví.....	64
Tab. č. 14: Pozorované četnosti v závislosti věku návštěvníků na preferenci tras v NP.....	66
Tab. č. 15: Pozorované četnosti v závislosti věku návštěvníků na preferenci tras v NP.....	67
Tab. č. 16: Pozorované četnosti v závislosti posuzování problematických skupin na pohlaví	69
Tab. č. 17: Očekávané četnosti v závislosti posuzování problematických skupin na pohlaví .	69
Tab. č. 18: Závislost vzdělání na důvody návštěvnosti parku	70
Tab. č. 19: Závislost vzdělání na důvody návštěvnosti parku	71
Tab. č. 20: Pozorované četnosti v závislosti zaměstnání žen na frekvenci návštěvy parku	72
Tab. č. 21: Očekávané četnosti v závislosti zaměstnání žen na frekvenci návštěvy parku	72
Tab. č. 22: Pozorované četnosti v závislosti bydliště na frekvenci návštěv parku.....	73
Tab. č. 23: Pozorované četnosti v závislosti bydliště na frekvenci návštěv parku.....	74
Tab. č. 24: Pozorované četnosti v závislosti na vzdálenosti bydliště a délky pobytu	75
Tab. č. 25: Pozorované četnosti v závislosti na vzdálenosti bydliště a délky pobytu	75
Tab. č. 26: Pozorované četnosti v závislosti na příjmech a frekvenci návštěv.....	76
Tab. č. 27: Očekávané četnosti v závislosti na příjmech a frekvenci návštěv.....	77
Tab. č. 28: Pozorované četnosti v závislosti na velikosti skupiny a způsobu přepravy	78
Tab. č. 29: Očekávané četnosti v závislosti na velikosti skupiny a způsobu přepravy	78
Tab. č. 30: Pozorované četnosti v závislosti na pohlaví a provozování geocachingu.....	79
Tab. č. 31: Očekávané četnosti v závislosti na pohlaví a provozování geocachingu	80
Tab. č. 32: Pozorované četnosti v závislosti na pohlaví a hodnocení tras.....	81
Tab. č. 33: Očekávané četnosti v závislosti na pohlaví a hodnocení tras.....	81

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník	98
Příloha č. 2: Tabulka kritických hodnot Pearsonova χ^2 rozdělení.....	101

11 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dotazník

DOTAZNÍK PRO NÁVŠTĚVNÍKY NÁRODNÍHO PARKU PODYJÍ

Vážená paní, vážený pane,

dovolujeme si Vám předložit dotazník, jehož cílem je vyhodnotit preference návštěvníků národního parku a důvody jejich návštěvy. Zjištěné údaje budou sloužit Fakultě životního prostředí ČZU v Praze jako vstupní data pro výzkum atraktivity turistických tras v chráněných územích ČR.

Dotazník je součástí diplomové práce Bc. Romany Začalové na České zemědělské univerzitě v Praze.

Dotazník je anonymní.

Vyplnění dotazníku Vám zabere cca 10 minut.

I. Motivace návštěvy národního parku

Jaký je důvod Vaší návštěvy tady v národním parku? *Lze více odpovědí.*

- Setkání s přáteli
- Pohyb / sportovní vyžití
- Poznání nových míst
- Aktivní odpočinek
- Být v kontaktu s přírodou
- Vymanit se z každodenní rutiny
- Strávit čas o samotě
- Geocaching
- Navštívit konkrétní místo. Uvedte jaké:

- Jiný
důvod: _____

Popište trasu Vaší dnešní návštěvy v národním parku? Jaké je Vaše výchozí a konečné místo? Přes jaká místa jdete, příp. plánujete pokračovat?

Jdete touto trasou poprvé? *Lze jedna odpověď.*

- Ano

- Ne, je to má 2. až 3. návštěva této trasy
- Ne, chodím zde častěji

Z jakého důvodu, příp. z jakých důvodů jste si vybral/a právě tuto trasu? *Lze více odpovědí.*

- Trasa míří na zajímavé místo národního parku
- Trasa je populární (např. z televizních pořadů, z propagačních materiálů apod.)
- Již jsem zde byl/a, trasa se mi líbila a chtěl/a jsem se sem vrátit
- Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný
- Vyhovuje mi charakter trasy (sklon, povrch apod.)
- Vyhovuje mi vybavení trasy (odpočívadla, odpadkové koše apod.)
- Na trase je možné se občerstvit (je zde restaurace, kiosek apod.)
- Vyhovuje mi délka trasy
- V trase jsou krásné výhledy
- Trasa mi byla doporučena (např. někým z rodiny, přáteli)
- Za účelem geocachingu (v trase jsou umístěny kešky)
- Jsem zde poprvé
- Jiné důvody.
Uvedte: _____

Vaše návštěva této trasy je v rámci: *Lze jedna odpověď.*

- Jednodenního výletu
- Víkendové dovolené
- Dlouhodobé dovolené (více než 3-denní)

Do národního parku /na nástup této trasy/ jste přicestoval/a: *Lze jedna odpověď.*

- Vlastním autem
- Vlákem
- Autobusem
- Taxi
- Pěšky
- Na kole
- Jiným způsobem: _____

II. Preference návštěvníků

Označte, jaké parametry turistických tras preferujete (obecně, uvažujte i mimo národní park). *Lze zvolit více odpovědí.*

- Trasa má zpevněný povrch (asfalt, štěrk)
- Trasa má nezpevněný povrch
- Trasa je úzká (do 1 m šířky)
- Trasa je široká (více než 1m šířky)
- Trasa vede jen lesem
- Trasa vede jen mimo les
- Trasa vede jak v lese, tak mimo les
- Trasa vede podél vodního toku nebo vodní plochy
- Trasa vede po rovině
- Trasa vede ve členitém terénu
- Trasa prochází obcí, městem
- V trase jsou výhledová místa do okolní krajiny
- V trase jsou odpočívadla pro návštěvníky
- V trase jsou odpadkové koše
- V blízkosti nástupu na trasu je možnost parkování
- V blízkosti nástupu na trasu je autobusová nebo vlaková zastávka
- Trasa je pouze pro chodce
- Trasa je pro chodce i cyklisty
- Na trase je restaurace
- Na trase je kiosek (občerstvení)
- Na trase je lanovka

Podle čeho se orientujete v trasách národního parku? *Lze více odpovědí.*

- Turistické značení
- GPS nebo digitální mapa např. v mobilním telefonu či tabletu
- Papírová mapa
- Jiná možnost: _____

Provozujete geocaching? *Lze jedna odpověď.*

- Ano
- Ne

- Na trase jsou umístěny geokešky
- V trase vede také naučná stezka
- V trase jsou umístěny informační tabule
- Jiné: _____

Ohodnoťte stav turistických tras v národním parku z pohledu fyzického stavu trasy (povrch trasy, kameny, eroze), vybavenosti trasy (lavičky, informační cedule apod.) a informovanosti o trase (letáky, informační cedule mimo trasu apod.). Zvolte vždy hodnotu 1, 2 nebo 3 (1 = výborně, není třeba nic měnit; 2 = dobře, průměrné hodnocení; 3 = nedostatečně, špatné hodnocení)

Fyzický stav trasy: _____

Vybavenost trasy: _____

Informace o trasách: _____

Je některá z následujících skupin návštěvníků národního parku z Vašeho pohledu problematická, pokud ji potkáte na turistické trase? *Lze více odpovědí.*

- Pěší turisté
- Cyklisté
- Turisté se psy
- Další skupina: _____

**III. Sociodemografické
charakteristiky návštěvníků**

Lze vždy jen jedna odpověď.

Pohlaví:

- Žena
- Muž

Věk:

- 15 let a méně
- 16 až 30 let
- 31 až 45 let
- 46 až 60 let
- 61 let a více

Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Bez vzdělání
- Základní
- Střední s výučním listem
- Střední s maturitní zkouškou
- VOŠ
- Vysokoškolské

Pracovní, příp. studijní zaměření:

- Ochrana přírody a krajiny
- Projektování, plánování (měst, krajiny)
- Turismus
- Zdravotnictví
- Tělovýchova a sport
- Jiné: _____

Průměrný měsíční příjem:

- Méně než 15 000 Kč
- 15 0001 až 30 000 Kč
- 30 001 až 45 000 Kč
- 45 0001 – 60 000 Kč
- 60 001 Kč a více

Bydliště: Uvedte včetně PSČ.

Příloha č. 2: Tabulka kritických hodnot Pearsonova χ^2 rozdělení

Tabulka 12.4: Kritické hodnoty Pearsonova χ^2 rozdělení
 $X \sim \chi_k^2$, $P(X \geq \chi_k^2(\alpha)) = \alpha$.

$k \backslash \alpha$	0,995	0,975	0,05	0,025	0,01	0,005
1	0,00	0,00	3,84	5,02	6,63	7,88
2	0,01	0,05	5,99	7,38	9,21	10,60
3	0,07	0,22	7,81	9,35	11,34	12,84
4	0,21	0,48	9,49	11,14	13,28	14,86
5	0,41	0,83	11,07	12,83	15,09	16,75
6	0,68	1,24	12,59	14,45	16,81	18,55
7	0,99	1,69	14,07	16,01	18,48	20,28
8	1,34	2,18	15,51	17,53	20,09	21,95
9	1,73	2,70	16,92	19,02	21,67	23,59
10	2,16	3,25	18,31	20,48	23,21	25,19
11	2,60	3,82	19,68	21,92	24,72	26,76
12	3,07	4,40	21,03	23,34	26,22	28,30
13	3,57	5,01	22,36	24,74	27,69	29,82
14	4,07	5,63	23,68	26,12	29,14	31,32
15	4,60	6,26	25,00	27,49	30,58	32,80
16	5,14	6,91	26,30	28,85	32,00	34,27
17	5,70	7,56	27,59	30,19	33,41	35,72
18	6,26	8,23	28,87	31,53	34,81	37,16
19	6,84	8,91	30,14	32,85	36,19	38,58
20	7,43	9,59	31,41	34,17	37,57	40,00
21	8,03	10,28	32,67	35,48	38,93	41,40
22	8,64	10,98	33,92	36,78	40,29	42,80
23	9,26	11,69	35,17	38,08	41,64	44,18
24	9,89	12,40	36,42	39,36	42,98	45,56
25	10,52	13,12	37,65	40,65	44,31	46,93
30	13,79	16,79	43,77	46,98	50,89	53,67
35	17,19	20,57	49,80	53,20	57,37	60,27
40	20,71	24,43	55,76	59,34	63,69	66,77
50	27,99	32,36	67,50	71,42	76,15	79,49
60	35,53	40,48	79,08	83,30	88,38	91,95
80	51,17	57,15	101,88	106,63	112,33	116,32
100	67,33	74,22	124,34	129,56	135,81	140,17